

BEGROTING 2024

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Ontwikkelingen	7
Opbouw	9
Programmabegroting.....	11
Programma Bestuur en veiligheid	11
Programma Wonen en voorzieningen.....	18
Programma Sociaal Domein	24
Programma Economische versnelling en toerisme	33
Programma Klimaat, energie en milieu	38
Programma Leefomgeving en mobiliteit.....	46
Overzicht Middelen.....	53
Paragrafen	59
Paragraaf Lokale heffingen	59
Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing	63
Paragraaf Financiering	72
Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen	75
Paragraaf Bedrijfsvoering	91
Paragraaf Verbonden partijen	95
Paragraaf Grondbeleid	104
Financiële begroting	108
Meerjarenraming	127
Meerjarenbegroting	127
Bijlagen	140

Bijlage: Provinciaal toezicht.....	140
Overige punten.....	142
Beleidsindicatoren	146
Bijlagen	151

Inleiding

Voor u ligt de begroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027. Hiermee reikt de raad haar doelstellingen, de kaders en de middelen aan voor het komende begrotingsjaar.

Vorig jaar heeft de gemeenteraad voor het eerst een raadscontourennota opgesteld voor de bestuursperiode 2022-2026. Echter, daarbij is ook direct uitgesproken dat de wereld continu in beweging is. Om die reden zitten de gemeenteraad en het college van B&W jaarlijks bij elkaar om het te hebben over het volgende jaar. De relevante en actuele ontwikkelingen zijn daarbij het startpunt. Dat gesprek heeft plaatsgevonden op 6 juni 2023 in het dorpshuis in Schore en geleid tot een update voor het komende jaar. Tijdens die avond concludeerden we ook gezamenlijk: het kunnen behalen van onze ambities vraagt telkens een inhoudelijke afweging en prioritering. Niet in de laatste plaats om ook op termijn financieel gezond te kunnen blijven. Juist daarom hebben we naast het behalen van onze ambities ook gekeken naar waar zaken anders, minder of minder snel kunnen.

Deze begroting is dus opgebouwd binnen de uitgangspunten van de raadscontourennota, de update van juni 2023 en de daarbij gedeelde budgettaire ruimte. Waar de raadscontourennota bewust een document is op hoofdlijnen wordt deze verder uitgewerkt in deze begroting.

Financieel kader

Als de Rijksoverheid de voorgenomen bezuinigingen van 3 miljard doorvoert, betekent dit voor de gemeente Kapelle een gat van 2 miljoen vanaf 2026. De inzet van de VNG – en van onze gemeente - is dat dit gerepareerd moet worden. We volgen in deze begroting dan ook de lijn van de VNG om onze ambities realistisch weer te geven. Op die manier wordt ook op Rijksniveau duidelijk welke financiële tekorten er vanaf 2026 ontstaan. Het is daarmee een oproep aan het Rijk om de inkomsten van gemeenten in lijn te brengen met de wettelijke taken die we moeten uitvoeren. We hopen hierover snel duidelijkheid te krijgen. Echter kan de onzekerheid over de financiering van de gemeenten door de val van het kabinet ook langer aanhouden.

Dit betekent voor de begroting en meerjarenraming dat de jaarschijven 2024 en 2025 reëel sluiten. De jaarschijven 2026 en 2027 zijn realistisch begroot, maar sluiten niet. In lijn met de richtlijn van de provinciaal toezichthouder is vanuit het voorzichtigheidsbeginsel het (super)dividend van ZEH niet opgenomen in de Kapelse begroting.

Door nu realistisch, kritisch én volgens het advies van de VNG te begroten kunnen we blijven investeren in onze inwoners en dorpen.

Hierbij een gecomprimeerd overzicht van de begrotingssaldi over de verschillende jaren:

Structureel begrotingssaldo	2024	2025	2026	2027
Saldo baten en lasten	1.028	438	2.473	2.838
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-1.469	-630	-585	-611
Begrotingssaldo na bestemming	-441	-192	1.888	2.227
Waarvan incidentele baten en lasten	-371	-19	-	-
Structureel begrotingssaldo (+ = tekort)	-70	-172	1.888	2.227

Bedragen met een – teken zijn een voordeel.

Heffingen en belastingen

De gemiddelde woonlasten stijgen met 3,8%. Daarmee is de lastenverhoging voor onze inwoners gelijk aan de verwachte inflatie voor 2024. De leges berekenen we in principe kostendekkend door. In de praktijk betekent dit in de begroting dat de bouwleges naar dit niveau stijgen. Een uitzondering hierop zijn de leges voor begraven. Deze rekenen we door op basis van 75% kostendekkendheid.

Verwerking gemeenschappelijke regelingen

In juli 2023 zijn de verschillende begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen door de gemeenteraad behandeld en vastgesteld. Na het opstellen van de budgettaire ruimte hebben daardoor een aantal financiële mutaties plaatsgevonden. Deze zijn in de begroting verwerkt.

Impact septembercirculaire

Om te zorgen dat de meest actuele stand van zaken vanuit de algemene uitkering opgenomen is in deze begroting is de septembercirculaire 2023 verwerkt. De belangrijkste mutatie ten opzichte van de meicirculaire zijn de extra middelen Door verhoging van de uitkeringsfactor, met nog een aantal kleine mutaties een totaalbedrag van € 135.000,00. In de septembercirculaire stelt het kabinet voor het jaar 2027 extra 706 miljoen beschikbaar in verband met de nieuwe manier van indexeren, namelijk op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). De cijfers resulteren in een hoger budget om de consequenties van de inflatie op te vangen.

Begroting 2024	Lasten	Baten	Saldo
Bestuur en veiligheid	4.218	-1.652	2.566
Wonen en voorzieningen	6.815	-3.797	3.019
Sociaal Domein	14.807	-1.915	12.892
Economische versnelling en toerisme	639	-266	373
Klimaat, energie en milieu	2.557	-2.431	126
Leefomgeving en mobiliteit	7.365	-3.221	4.144
Subtotaal programma's	36.401	-13.282	23.119
Middelen	1.058	-28.811	-27.753
Overhead	5.871	-267	5.604
Vennootschapsbelasting	57	0	57
Totaal	43.388	-42.360	1.028
Mutatie reserves	0	-1.469	-1.469
Geraamd resultaat	43.388	-43.829	-441
Saldo incidentele baten en lasten	2.751	-3.122	-371

Ontwikkelingen

De taken van de gemeente zijn de afgelopen 10 jaar toegenomen en belangrijker geworden. Mede daardoor is ook de uitvoering van de gemeentelijke taken complexer. De maatschappelijke opgaven waar alle gemeenten in Nederland voor staan – denk aan de woningbouwopgave, de opvang van vluchtelingen, de energietransitie, de sociale opgaven of de werking van de arbeidsmarkt – zijn domein overstijgend. En we staan als gemeente vaak niet meer alleen aan de lat, maar zijn wederzijds afhankelijk van medeoverheden, bedrijven, instellingen en inwoners. Het is daarom belangrijk om onze eigen doelstellingen te zien in de context van die ontwikkelingen. De belangrijkste ontwikkelingen die invloed hebben op onze begroting noemen we daarom hieronder.

Krapte op de arbeidsmarkt

In meer dan de helft van de Nederlandse regio's stabiliseert de potentiële beroepsbevolking, ondanks de groeiende totale bevolking. Zeeland heeft een hogere grijze druk dan Nederland, wat leidt tot flinke tekorten op de regionale arbeidsmarkt. De krapte op de arbeidsmarkt heeft diverse gevolgen: publieke diensten zoals zorg, onderwijs, politie en gemeentelijke dienstverlening kunnen steeds moeilijker worden geleverd. Ondernemers ervaren belemmeringen in groei en innovatie door het gebrek aan personeel. De zorgsector kampt met oplopende wachtlijsten en een tekort aan mantelzorgers. Om de zorg toegankelijk en betaalbaar te houden, is het Integraal Zorgakkoord vastgesteld door het ministerie van VWS in samenwerking met zorgpartijen. De miljarden die het kabinet extra uittrekt voor woningbouw, duurzaamheidstransitie en onderwijsverbetering kunnen waarschijnlijk niet volledig worden besteed vanwege het tekort aan arbeidskrachten. Ook als gemeente merken we dat het lastiger is om nieuwe medewerkers aan te trekken.

Woningbouwopgave

Door de krappe woningmarkt zitten tal van groepen in de knel; jongeren blijven noodgedwongen langer thuis wonen, middengroepen verdienen te veel voor een sociale huurwoning en hebben te weinig spaargeld voor een koopwoning, ouderen zien geen aantrekkelijk aanbod en blijven steeds langer wonen in hun grote eengezinshuis. Het lijkt erop dat de nieuwbouw vertraagd. Daardoor is er minder doorstroming mogelijk. Daarbij hebben we te maken met een veranderende vraag door diverse doelgroepen zoals één of tweepersoonshuishoudens, ambulantisering, Oekraïners, arbeidsmigranten, statushouders, mensen met een GGZ problematiek of mensen met een lichamelijke beperking.

Als gemeente hebben we hierdoor een aantal uitdagingen. De eerste is het realiseren van voldoende woningen. In de Zeeuwse Woondeal hebben we afgesproken dat we in de periode van 2023-2030 700 woningen toevoegen. Daarnaast gaat het om het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad zoals afgesproken in het Nationaal Isolatieprogramma. Het verbeteren van de leefbaarheid in wijken en dorpen en het stimuleren van de economische ontwikkeling. De landelijke- en provinciale ontwikkelingen en besluitvorming rondom stikstof.

Stijgende kosten en kansenongelijkheid

We zien dat economische onzekerheid op alle gebieden (oplopende kosten van boodschappen, energie, niet in aanmerking komen voor minimaregelingen) effect heeft op een steeds grotere groep mensen die minder zelfredzaam zijn. Deze groep is divers en omvat ook inwoners die niet eerder aanspraak hebben gemaakt op gemeentelijke voorzieningen zoals bijvoorbeeld een nieuwe groep 'werkende armen'. Dit leidt in de praktijk tot stress, ongezonde keuzes, onderwijsachterstand en het minder meedoen in de samenleving. Dit kent vele aspecten en heeft geen eenduidige oplossing. Toch kunnen bestaande inzichten mede bijdragen aan de oplossing. Zo noemt het rapport 'Leven in de Bevelanden' bijvoorbeeld het integraal werken om tot meer maatwerk te komen, het stimuleren van laagdrempelig contact en kleinschaligheid, het stimuleren van lokale initiatieven en sociale cohesie of de lokale private sector. In onze aanpak richten we ons daarom niet alleen op het ondersteunen van kwetsbare inwoners, maar juist ook op preventie en positieve gezondheid.

Ruimtelijke puzzel

Als gemeente hebben we flinke opgaven en ambities op het gebied van woningbouw, energietransitie, economische ontwikkeling, natuurversterking, klimaatadaptatie, mobiliteit, groenvoorziening in en rond de kernen in relatie tot gezondheid, etc. Al deze opgaven leggen letterlijk een claim op de openbare ruimte. Om die afweging te kunnen maken heeft het ministerie van BZK het programma Novex opgezet. De Provincie Zeeland maakt in overleg met de Zeeuwse gemeenten ruimtelijke arrangementen voor thema's als stikstof, water en bodem, bedrijvigheid, etc. De uitkomsten hiervan hebben invloed op de ruimtelijke keuzes die de gemeente Kapelle maakt. Als gemeente Kapelle maken we die keuzes in de omgevingsvisie en het omgevingsplan.

Verhoogde opvangopgave

De grotere toestroom van vluchtelingen zorgt voor veel asielzoekers in ons land. Naar verwachting wordt dit de komende jaren nog meer. Het kabinet heeft de spreidingswet aangekondigd om opvang beter over Nederland te verdelen. Het is belangrijk snel en adequaat te handelen om de integratie soepel te laten verlopen en de druk op de asielketen te verminderen.

Er heerst momenteel veel onzekerheid over de duur en de verblijfsstatus van Oekraïense vluchtelingen in Nederland. Dit hangt nauw samen met het verloop van de oorlog in Oekraïne, waar verschillende scenario's voor mogelijk zijn. In alle gevallen ligt een snelle terugkeer van de mensen die op dit moment in Nederland zijn naar hun thuisland niet voor de hand. De verblijfstatus van de vluchtelingen is afhankelijk van afspraken die worden gemaakt in de Europese Unie. Als gemeente hebben wij de taak om deze afspraken uit te voeren. Dit is echter een steeds grotere opgave, met name vanwege de uitdagingen die de woningmarkt met zich meebrengt en de beperkte beschikbaarheid van de al beperkte ruimte in onze gemeente.

Regionale samenwerking

Grote maatschappelijke opgaven kunnen we alleen doelmatig en effectief aanpakken door samen te werken met inwoners, bedrijven, overheden, onderwijs en maatschappelijke partners. Dat realiseren we ons als gemeente heel goed. Daarom werken we samen in verschillende gemeenschappelijke regelingen en in het Bestuurlijk Platform de Bevelanden.

Financiën

Kapelle is een financieel gezonde gemeente. Vanaf het jaar 2026 is sprake van een negatief begrotingssaldo. Dit is vooral het gevolg van lagere rijksbijdragen in het gemeentefonds. Door de val van het kabinet verwachten wij dat de onzekerheid over de financiering van de gemeenten langer aanhoudt. Ook hebben we te maken met interne en externe risico's die invloed kunnen hebben op de ontwikkeling van het meerjarenperspectief.

Opbouw

Programma indeling

De indeling van de programma's is gelijk aan de indeling van de raadscontourennota. Zo sluiten de ambities en de financiële vertaling logisch op elkaar aan. Ook de opbouw van de programma's is op een aantal punten gewijzigd. De opbouw van een programma bestaat uit de vragen 'wat willen we bereiken?', 'wat gaan we daarvoor doen?' en 'wat mag het kosten?'.

Wat willen we bereiken?

Elk programma is voorzien van een programmaplaat: een overzicht van de visie, doelstellingen en inspanningen. Daarmee is in één oogopslag de essentie van het programma af te lezen. Een programmaplaat is als volgt opgebouwd:

- De tekst onder het kopje 'visie' komt vanuit het Strategisch Kompas, wanneer hierin niets is opgenomen komt het vanuit de raadscontourennota of een inhoudelijk visiedocument.
- De tekst onder het kopje 'strategische doelstellingen' komt vanuit de raadscontourennota of inhoudelijke visiedocumenten.
- De tekst onder 'operationele doelstellingen' komt vanuit inhoudelijke beleidsdocumenten.
- De tekst onder 'inspanningen' laat zien welke activiteiten we voornemens zijn uit te voeren om onze doelstellingen te behalen.

Wat gaan we daarvoor doen?

De inspanningen laten zien welke activiteiten we in 2024 uitvoeren om onze doelstellingen te behalen. Onder het kopje 'wat gaan we daarvoor doen?' zijn deze verder uitgewerkt en aangevuld met de (belangrijkste) betrokken stakeholders, de betrokkenheid van de raad, de planning (1^e of 2^e halfjaar) en de financiën.

Onder financiën is aangegeven wat de financiële impact van de inspanning is. De vermelding 'binnen budget' betekent dat er geen extra budget in de begroting is opgenomen voor de betreffende inspanning. Als er wel meer budget is geraamd is dit aangegeven met 'extra middelen'. Er is alleen een concreet bedrag vermeld als het extra opgenomen budget groter of gelijk is aan €15.000. Als er extra capaciteit is gemoeid met de uitvoering van een activiteit is dit aangegeven. Incidentele effecten zijn aangegeven met (I) en structurele effecten met de toevoeging (S).

Wat mag het kosten?

Met ingang van begroting 2024 is de programma- en productindeling aangepast. Zodat de gehanteerde subtitels bij 'Wat gaan we daarvoor doen' aansluiten bij 'Wat mag het kosten?'. Vanwege de begrotingsregels van BBV kunnen hier kleine uitzonderingen in zitten, deze staan dan benoemd in het programma.

Paragrafen

De paragrafen zijn opgebouwd zoals u van ons gewend bent.

Meerjarenraming

In de meerjarenraming is opgenomen welke incidentele plannen voor de langere termijn doorwerking hebben in de begroting.

Incidenteel en structureel

Voor structurele baten en lasten geldt in het algemeen, dat zij tot nadere besluitvorming voor onbepaalde tijd in de begroting staan. Met andere woorden, er is (nog) geen einddatum bekend. Het gaat dus om structureel bestaand beleid. Incidentele baten en lasten betreffen de posten die het begrotingssaldo incidenteel beïnvloeden. Deze posten zijn tijdig en hebben een einddatum.

Indicatoren

De beleidsindicatoren zijn wettelijk voorgeschreven. Deze zijn toegevoegd aan de bijlage en zijn verder terug te vinden op waarstaatjegemeente.nl. Er is niet altijd een verband met de opgenomen activiteit binnen de programma's. Wanneer indicatoren niet actueel zijn, is dit aanvullend vermeld. Alle bedragen zijn in duizendtallen, of anders weergegeven.

Programmabegroting

Programma Bestuur en veiligheid

Wat willen we bereiken?

Wat gaan we daarvoor doen?

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2024
Sterk bestuur						
1.1	We werken de resultaten uit de 'Quick Scan Lokale Democratie' verder uit. Op die manier blijft ruimte om door te ontwikkelen in het dualisme.		Besluiten	X		Extra middelen €10.000 (I).
1.2	Naar aanleiding van het onderzoek GrifiefIT en het gesprek tussen de werkgeverscommissie en de gemeenteraad breiden we de formatie van de griffier uit met 4 uur.		Informeren	X		Extra capaciteit. (S)
Regionale samenwerking						
1.3	Zodra meer duidelijk is over de nieuwe wet gemeenschappelijke regelingen actualiseren we de nota verbonden partijen.	Rijk, GR'en, VZG, werkgroep verbonden partijen	Besluiten	X	X	Binnen budget.
1.4	We geven uitvoering aan de strategische agenda ter bevordering van de brede welvaart in regio de Bevelanden.	Bevelandse gemeenten, provincie Zeeland, maatschappelijke partners, onderwijs- en kennis-instellingen	Informeren	X	X	Binnen budget.
Burger- en overheidsparticipatie						
1.5	We geven uitvoering aan het participatiebeleid.	Inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners.	Informeren	X	X	Extra middelen € 12.000 (I).
1.6	We zoeken naar mogelijkheden om als gemeenteraad en college nog meer zichtbaar te zijn in de samenleving.	Inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners.	Informeren		X	Binnen budget.
Dienstverlening en communicatie						
1.7	We stellen een nieuwe Nota Dienstverlening op en starten met de implementatie.		Besluiten	X	X	Binnen budget.

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2024
1.8	We geven uitvoering aan de communicatienota. Dit doen we door;		Informeren			
	- Verder te professionaliseren door o.a. het implementeren van de nieuwe huisstijl.			X	X	Extra middelen € 25.000 (I).*
	- Duidelijke taal te gebruiken (Direct Duidelijk).			X	X	Binnen budget.*
	Digitalisering en datagedreven werken					
1.9	We geven uitvoering aan de iVisie, en geven daarbij prioriteit aan:	Bevelandse gemeenten, GR de Bevelanden	Informeren			
	- Het versterken van het contact met de klant door te investeren in digitale vaardigheden en innovatie in digitale dienstverlening.			X	X	Binnen budget. (Zie begroting GR de Bevelanden)*
	- Het ontwikkelen van een toekomstgerichte, duurzame ICT-organisatie door het borgen van continuïteit en veiligheid van de virtuele werkomgeving.			X	X	Binnen budget. (Zie begroting GR de Bevelanden)*
1.10	- Gezamenlijk met de gemeente Borsele een data-analist in te huren voor het verder implementeren van datagedreven werken in onze organisatie. Deze data-analist houdt zich onder andere bezig met afval, monitor sociaal domein, ondermijning en duurzaamheid.	Stakeholders van verschillende beleidsterreinen	Informeren	X	X	Extra middelen € 30.000 (I).*

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2024
Veiligheid						
1.11	We geven uitvoering aan het Integraal Veiligheidsbeleid Oosterscheldebekken 2023-2026 door;	Politie, OM, RIEC, verslavingszorg, VRZ, Bevelandse gemeenten en gemeente Schouwen-Duiveland, etc.	Informereren			
	- In te zetten op digitale criminaliteit, ondermijning, zorg en veiligheid, jeugd en veiligheid, veilige – en duurzame leefomgeving waaronder verkeersveiligheid			X	X	Binnen budget.
	- Dit beleid jaarlijks te monitoren op basis van data en dialooggesprekken te voeren om data te duiden en beleid waar nodig aan te passen.			X	X	Binnen budget.
1.12	We zetten in op tegengaan van overlast en excessen. Hierbij is onze informatiepositie van belang. Hiervoor is het belangrijk om op piekmomenten een beroep te kunnen doen op handhavingscapaciteit. Piekmomenten zijn de zomer en de jaarwisseling.		Informereren		X	Binnen budget. Zie het programma Leefomgeving en mobiliteit.
Opvang vluchtelingen						
1.13	We realiseren opvang voor vluchtelingen uit Oekraïne.		Informereren	X	X	Binnen budget.

* De budgetten voor communicatie en digitalisering en datagedreven werken vindt u volgens de regels van BBV terug onder overhead.

Wat mag het kosten?

Bestuur en veiligheid	2023	2024	Verschil
Sterk bestuur	0	1.020	1.020
Dienstverlening	0	58	58
Digitalisering en datagedreven werken	0	60	60
Veiligheid	0	2.563	2.563
Burger- en overheidsparticipatie	0	12	12
Regionale samenwerking	0	167	167
Burgerzaken	0	338	338
Bestuur	995	0	-995
Burgerzaken en dienstverlening	406	0	-406
Openbare orde en veiligheid	78	0	-78
Burger- en overheidsparticipatie	20	0	-20
Crisisbestrijding	1.052	0	-1.052
Regionale samenwerking	130	0	-130
Lasten	2.680	4.218	1.538
Dienstverlening	0	0	0
Veiligheid	0	-1.500	-1.500
Burgerzaken	0	-152	-152
Mutatie reserves	-30	-27	4
Crisisbestrijding	-200	0	200
Baten	-230	-1.678	-1.448
Totaal	2.450	2.540	90

Begrotingsanalyse tussen begroting 2023 en begroting 2024

Programma 1. Bestuur en Veiligheid

Product	Omschrijving	S/I	Bedrag
Lasten			
101. Sterk bestuur	Stijging salarislasten bestuur (door o.a. CAO-ontwikkelingen)	S	36
101. Sterk bestuur	Nieuwe inspanningen begroting 2024 (Raad/BG24 1.2)	S	14
101. Sterk bestuur	Nieuwe inspanningen begroting 2024 (Raad/BG24 1.1)	I	10
104. Veiligheid	Veiligheidsregio (conform begroting 2024)	S	144
104. Veiligheid	Opvang Vluchtelingen Oekraïne (budgettair neutraal) (BG24 1.13)	I/S	1.300
106. Regionale samenwerking	Hogere contributies	S	37
Diverse	Incidentele inspanningen begroting 2023	I	-20
Diverse	Nieuwe inspanningen begroting 2024	I	17
Totaal (- = voordeel)			1.538
Baten			
	Mutatie programmawijziging: van 90. Middelen	S	-151
104. Veiligheid	Opvang Vluchtelingen Oekraïne (budgettair neutraal) (BG24 1.13)	I	-1.300
199. Mutatie reserves	Mutatie reserve, dekking incidentele lasten	I	4
Diverse	Overige	S	-1
Totaal (- = voordeel)			-1.448

Programma Wonen en voorzieningen

Wat willen we bereiken?

Wat gaan we daarvoor doen?

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2024
Wonen						
2.1	We stellen de nieuwe regionale woon(zorg)visie vast. In de visie worden de thema's nieuwbouw, (ouderen)zorg, aandachtsgroepen, bestaande bouw en toekomstbestendigheid en betaalbaarheid uitgewerkt.	Bevelandse gemeenten	Besluiten	X		Extra middelen €15.000 (I)
2.2	We geven uitvoering aan het in de nieuwe woon(zorg)visie opgenomen beleid. We doen dit aan de hand van het op te stellen uitvoeringsprogramma.		Informeren		X	Binnen budget.
2.3	We geven uitvoering aan de Zeeuwse Woondeal. We stimuleren de gemeentelijke projecten die hierin zijn opgenomen.	Beveland Wonen, GR de Bevelanden, VluchtelingenWerk, COA	Informeren	X	X	Binnen budget.
2.4	Initiatieven voor nieuwbouw zijn gericht op de doorstroming. We zetten daarom vooral in op de bouw van levensloopwoningen.		Informeren + zo nodig besluiten	X	X	Binnen budget.
2.5	We onderzoeken welke instrumenten nodig zijn om de woningmarkt beschikbaar te krijgen en te houden voor alle doelgroepen.		Informeren + besluiten		X	Binnen budget.
Onderwijs						
2.6	We bereiden de nieuwbouw voor het IKC Wemeldinge voor.	Albero, OBS Wemeldinge, de Hoeksteen, kinderopvang, omwonenden	Informeren	X	X	Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen.

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2024
2.7	We bereiden de (ver)nieuwbouw voor het IKC Juliana van Stolbergschool voor.	Juliana van Stolbergschool, leerlingen, ouders, omwonenden	Informeren	X	X	Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen.
2.8	We onderzoeken de mogelijkheid om schoolbegeleiding af te bouwen en op termijn af te schaffen.		Informeren	X		Binnen budget.
2.9	We slopen het voormalig schoolgebouw 't Honk.		Informeren		X	Extra middelen €150.000 (I)
Verenigingen						
2.10	We maken een beheer- en investeringsplan voor alle sportaccommodaties.		Informeren	X	X	Extra middelen €22.000 (I)
Aanpassing beleid						
2.11	We stoppen met het gebruik van landbouwwater voor het sproeien van de voetbalvelden (Evides leiding). Het beschikbare water komt ten goede aan tuinders.	Voetbalverenigingen	Informeren	X	X	Besparing - €6.000 (S)

Wat mag het kosten?

Wonen en voorzieningen	2023	2024	Vershil
Sociale samenhang door passende voorzieningen	0	2.349	2.349
De beste onderwijskansen voor alle Kapelse kinderen	0	1.737	1.737
Wonen voor iedereen	0	446	446
Cultureel erfgoed	0	118	118
Accommodaties	0	69	69
GREX - woningbouw	0	2.098	2.098
Cultuur	669	0	-669
Dorpshuizen	259	0	-259
Onderwijsbeleid	740	0	-740
Onderwijshuisvesting	1.000	0	-1.000
Sport en spel	1.520	0	-1.520
Volkshuisvesting	291	0	-291
Lasten	4.478	6.815	2.337
Sociale samenhang door passende voorzieningen	0	-904	-904
De beste onderwijskansen voor alle Kapelse kinderen	0	-394	-394
Wonen voor iedereen	0	-316	-316
Cultureel erfgoed	0	-5	-5
Accommodaties	0	-77	-77
GREX - woningbouw	0	-2.100	-2.100
Mutatie reserves	-424	-781	-357
Cultuur	-4	0	4
Dorpshuizen	-48	0	48
Onderwijsbeleid	-151	0	151
Onderwijshuisvesting	-286	0	286
Sport en spel	-474	0	474
Volkshuisvesting	-251	0	251
Baten	-1.637	-4.578	-2.941
Totaal	2.841	2.237	-603

Begrotingsanalyse tussen begroting 2023 en begroting 2024

Programma 2. Wonen en voorzieningen

Product	Omschrijving	S/I	Bedrag
	Lasten		
	Mutatie programmawijziging: naar 3. Sociaal Domein	S	-830
	Mutatie programmawijziging: van 4. Economische versnelling en toerisme	S	3.884
201. Sociale samenhang door passende voorzieningen	Salarissen TV 5.2 sportaccommodaties van 3. Sociaal Domein	S	56
201. Sociale samenhang door passende voorzieningen	Hoger bijdrage De Bloesem (budgettair neutraal)	S	300
201. Sociale samenhang door passende voorzieningen	Toevoeging voorziening De Bloesem (vanaf 2024)	S	50
202. De beste onderwijskansen voor alle Kapelse kinderen	Lagere doorbelasting Isaac Beeckman	S	-23
202. De beste onderwijskansen voor alle Kapelse kinderen	Bijraming Sociaal medische indicaties (op basis 2e berap 2022)	S	20
202. De beste onderwijskansen voor alle Kapelse kinderen	SVWO (conform begroting 2024)	S	-10
206. GREX - woningbouw	Mutatie GREX (budgettair neutraal)	S	-1.728
Diverse	Indexatie subsidies	S	25
Diverse	Hogere kapitaallasten	S	177
Diverse	Hogere lasten gas, water en elektra	S	63
Diverse	Nieuwe inspanningen begroting 2024	I	368
Diverse	Ombuigvoorstel begroting 2024	S	-21
Diverse	Overige		6
	Totaal (- = voordeel)		2.337
	Baten		
	Mutatie programmawijziging: naar 3. Sociaal Domein	S	54
	Mutatie programmawijziging: van 4. Economische versnelling en toerisme	S	-3.890
201. Sociale samenhang door passende voorzieningen	Hoger bijdrage De Bloesem (budgettair neutraal)	S	-300
203. Wonen voor iedereen	Hogere opbrengst erfpacht (op basis realisatie 2023)	S	-70
206. GREX - woningbouw	Mutatie GREX (budgettair neutraal)	S	1.728
299. Mutatie reserves	Mutatie reserve, dekking incidentele lasten	I	-357
Diverse	Indexatie verhuurtarieven	S	-39
Diverse	Hogere bijdrage gas, water en elektra	S	-63
Diverse	Overige		-4
	Totaal (- = voordeel)		-2.941

Programma Sociaal Domein

Wat willen we bereiken?

Wat gaan we daarvoor doen?

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2024
Positieve gezondheid						
3.1	We geven uitvoering aan de lokale preventienota: Kapelle Gezond. Hierin staan positieve gezondheid, algemene voorzieningen (3.20) en een brede toeging (3.7) centraal. Dit is ook ons lokale Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Onder meer ons eenzaamheidsbeleid, Kansrijke Start, het Preventieakkoord, het herijkte Sportakkoord maar ook mentale gezondheid, sociale basis en de ondersteuning van mantelzorgers, verenigingen en vrijwilligers maken deel uit van positieve gezondheid.	Scholen, kinderopvang, sportverenigingen, SportZeeland, fysiotherapeut, diëtist, GGD, Jong Leren Eten makelaar, JOGG, dorpshuizen, bibliotheek.	Informeren	X	X	Binnen budget. Brede SPUK GALA
3.2	We betrekken jongeren bij kunst en cultuur.	Jongeren, onderwijs, cultuurorganisaties	Informeren	X	X	Binnen budget.
3.3	We ontwikkelen subsidiekaders voor cultuur.		Besluiten		X	Binnen budget.
3.4	In het kader van het 25-jarig bestaan van de Kunst en Natuurroute co financieren we Havenfeesten Wemeldinge.	Stichting Havendagen	Informeren	X		€ 25.000 (I)
Inclusieve samenleving						
3.5	We laten jongeren opgroeien in een omgeving die positief bijdraagt aan hun ontwikkeling en die uitnodigt om hier te blijven wonen. Om dat mogelijk te maken verstevigen we het jongerenwerk. Dit maakt het o.a. mogelijk om:	Jongeren en ouders, beheerders buurthuizen.	Informeren	X	X	Extra middelen € 15.000 (I) en formatie (S).

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2024
	- Actief in gesprek met verschillende groepen jongeren te gaan. - Het jongerencentrum in Wemeldinge vaker open te stellen. - Deze locatie optimaal geschikt te maken voor het jongerenwerk door aanpassingen te realiseren. - Een vergelijkbaar initiatief in Kapelle te realiseren. - In te spelen op actuele ontwikkelingen en wensen en daarop te anticiperen.					
3.6	We gaan inwoners op een andere wijze betrekken bij totstandkoming van beleid sociaal domein Het mee laten denken van inwoners over beleid krijgt een plaats in de uitvoering van ons participatiebeleid (1.5) in een digitaal participatieplatform.		Informereren	X	X	Zie 1.5
Ondersteunen van kwetsbare inwoners (Jeugdhulp, Wmo, Werk, Inkomen en Inburgering)						
3.7	We optimaliseren de lokale toegang Sociaal Domein. - Onder leiding van een coördinator continueren we de lokale toegang. Er vindt doorontwikkeling plaats door o.a. de naamsbekendheid verder uit te bouwen en werkprocessen te verfijnen. - Het nieuwe registratiesysteem van het buurtteam (onderdeel van de lokale toegang) wordt uitgebreid met functionaliteiten	GR de Bevelanden en SMWO.	Informereren	X	X	Extra middelen (I).

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2024
	die op basis van praktijkervaring noodzakelijk zijn gebleken.					
3.8	We gaan de slag met de uitwerking op onderdelen en uitvoering van de regiovisie jeugd (mede gebaseerd op de Hervormingsagenda jeugd).	Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland, Zeeuwse gemeenten en aanbieders.	Informeren	X	X	Extra formatie (S).
3.9	Door het verdwijnen van de specialistische Praktijk Ondersteuner Huisartsen (POH) voor jeugdigen gaat het CJG dit invulling geven. Zo blijft er vroeg gesignaleerd worden en indien nodig jeugdhulp ingezet worden. De zorgverzekering financierde voorheen het grootste deel van de POH-jeugd en heeft bepaald dat de specialisten op gebied van jeugd worden vervangen door een generalist.	Huisartsen.	Informeren		X	Extra formatie (S).
3.10	We treffen regionaal voorbereidingen voor een nieuwe aanbesteding jeugdhulp, waarbij de eisen continuïteit en kwalitatief goede hulp worden vastgelegd in onze aanbestedingsregels.	Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland, Zeeuwse gemeenten en aanbieders.	Informeren	X	X	Binnen budget.
3.11	Voor de Opplusregeling stellen we een subsidieplafond in van € 5.000 per jaar.		Besluiten	X		Binnen budget.
3.12	We treffen regionaal voorbereidingen voor nieuwe aanbestedingen huishoudelijke hulp, begeleiding en dagbesteding.	SWVO, Burger Advies Raad, Oosterscheldegemeenten en zorgaanbieders	Informeren	X		Binnen budget.
3.13	We treffen voorbereidingen voor het afschaffen van het abonnementstarief Wmo en het	SWVO, WIZ.	Informeren		X	Binnen budget.

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2024
	herinvoeren van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage Wmo vanaf 2026.					
3.14	We treffen voorbereidingen voor de doordecentralisatie van Beschermd Wonen van de centrumgemeenten naar de lokale gemeenten. De doordecentralisatie is uitgesteld.	Zeeuwse gemeenten.	Informeren		X	Binnen budget.
3.15	We geven uitvoering aan de Kadernota Armoede en Schulden en het daarbij behorende uitvoeringsplan.	GR De Bevelanden, Bevelandse gemeenten, Burger Advies Raad, Stichting Leergeld, Geldfit, Voedselbank, scholen, kerken, Stichting Schuldhelpverlening Zeeland, enz.	Informeren	X	X	Binnen budget.
3.16	We bereiden ons voor op de wijzigingen in de Participatiewet.	GR de Bevelanden	Informeren		X	Binnen budget.
3.17	We onderzoeken de mogelijkheden om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt naar werk te begeleiden. De kosten zijn mede afhankelijk van de uitkomst van het onderzoek naar de toekomst van de Betho.	Bevelandse gemeenten, GR, De Betho, ondernemers, werkbedrijf.	Besluiten		X	Binnen budget.
3.18	We onderzoeken actief de mogelijkheden om statushouders te faciliteren en taalachterstanden te verminderen.	Beveland Wonen, Bevelandse gemeenten, GR de Bevelanden, taalaanbieders, Taalhuis	Informeren	X	X	Binnen budget.
Monitoring en kostenbeïnvloeding						

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2024
3.19	We geven uitvoering aan de monitor Sociaal Domein a.d.h.v. de parameters gehanteerd in 2023. De monitor wordt verrijkt met informatie afkomstig uit de cliëntervaringsonderzoeken.		Informeren	X	X	Binnen budget.
3.20	Indien nodig ontwikkelen we op basis van gewogen signalen algemene voorzieningen als alternatief voor maatwerkvoorzieningen en onderzoeken de mogelijkheden tot innovatie in de zorg. Een concreet voorbeeld is dat we onderzoeken in welke mate de buurthuizen de beoogde, maatschappelijke functie kunnen vervullen. Van daaruit proberen we dat evt. te verbeteren en/of verstevigen.	Samenwerkingspartners zoals SMWO en GR de Bevelanden. Inwoners, uitbaters dorpshuizen.	Informeren en besluiten		X	Binnen budget.
3.21	We creëren één digitale vindplaats voor het aanbod van zowel voorliggende en geïndiceerde voorzieningen. Kapelleleeft.nl wordt aangepast zodat het brede aanbod voor inwoners op één plek te vinden is; van laagdrempelige activiteiten tot specifieke hulpverlening.	Alle partners actief binnen sociaal domein.	Informeren		X	Binnen budget.
3.22	Zorgfraude zorgt voor een ineffectieve besteding van gemeenschapsgeld. Om onrechtmatigheden in de zorg en zorgfraude zoveel mogelijk te voorkomen dan wel aan te pakken, stellen we gezamenlijk (Zeeuws) toezichthouders aan.	Zeeuwse gemeenten, toegangen, inkooporganisaties, zorgaanbieders en GGD.	Informeren	X		Extra middelen € 27.675 (I).

Wat mag het kosten?

Sociaal Domein	2023	2024	Vershil
Positieve gezondheid	0	2.875	2.875
Inclusieve samenleving	0	562	562
Ondersteunen kwetsbare inwoners	0	11.370	11.370
Welzijnsactiviteiten	660	0	-660
Werk, inkomen en inburgering	2.742	0	-2.742
WMO	4.181	0	-4.181
Gezondheid	854	0	-854
Armoede en schulden	43	0	-43
Jeugdhulp	4.555	0	-4.555
Lasten	13.035	14.807	1.772
Positieve gezondheid	0	-220	-220
Inclusieve samenleving	0	-50	-50
Ondersteunen kwetsbare inwoners	0	-1.645	-1.645
Mutatie reserves	-44	-103	-59
Welzijnsactiviteiten	-13	0	13
Werk, inkomen en inburgering	-1.503	0	1.503
WMO	-300	0	300
Baten	-1.860	-2.018	-158
Totaal	11.176	12.789	1.613

Begrotingsanalyse tussen begroting 2023 en begroting 2024

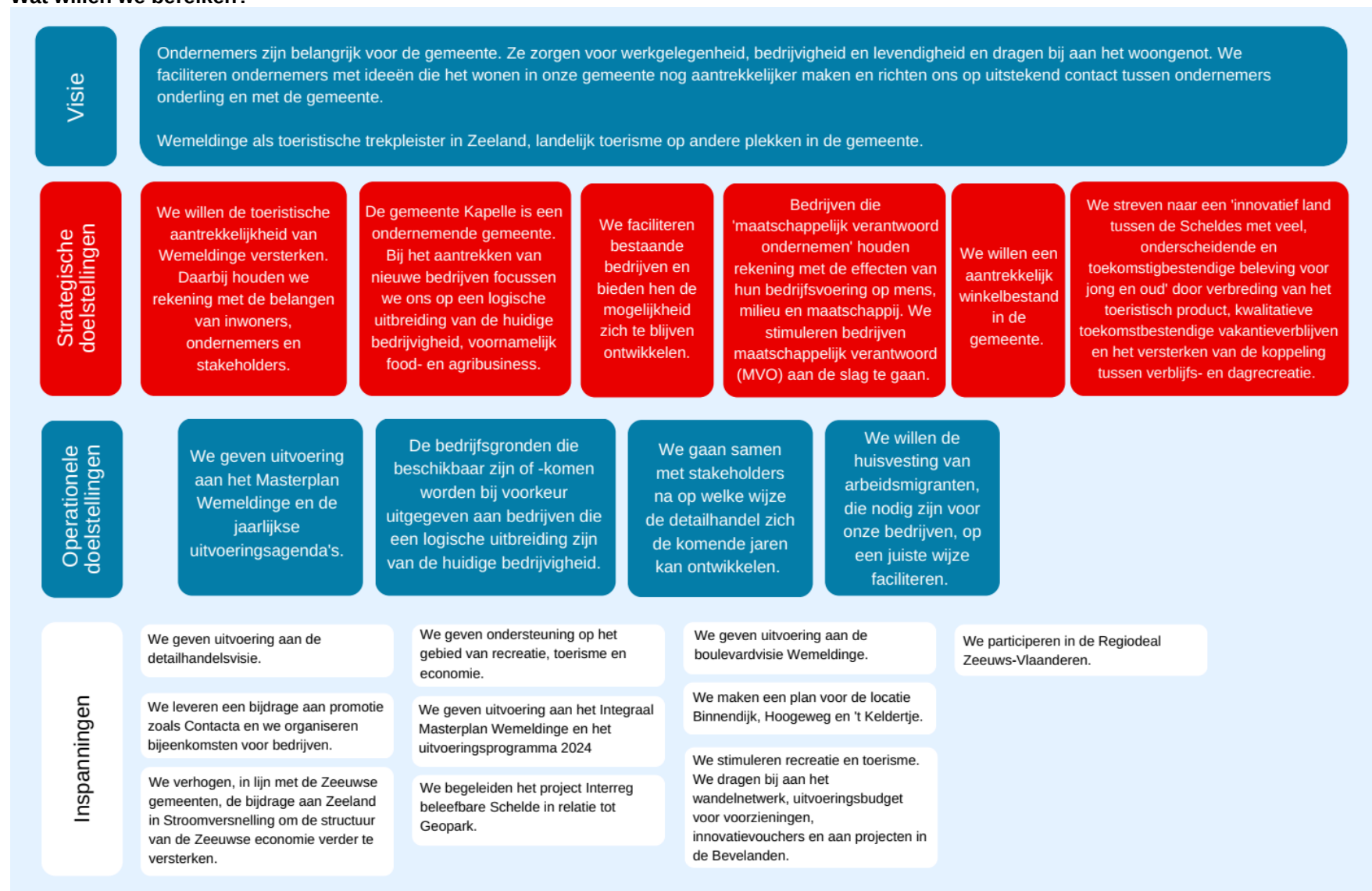
Programma 3. Sociaal Domein

Product	Omschrijving	S/I	Bedrag
	Lasten		
	Mutatie programmawijziging: van 2. Wonen en voorzieningen	S	830
	Salarissen TV 5.2 sportaccommodaties naar 2. Wonen en voorzieningen	S	-56
301. Positieve gezondheid	Voordeel combinatiefunctionarissen (op basis van 2e berap 2022)	S	-36
301. Positieve gezondheid	Hogere subsidie museum	S	20
303. Ondersteunen kwetsbare inwoners	Hogere doorbelasting participatiebudget naar de Betho	S	42
303. Ondersteunen kwetsbare inwoners	Begroting WIZ	S	114
303. Ondersteunen kwetsbare inwoners	Hogere doorbelasting GR de Bevelanden - WIZ	S	23
303. Ondersteunen kwetsbare inwoners	Winst/bonus Betho	S	-100
303. Ondersteunen kwetsbare inwoners	Voordeel buurtteam in dienst (ipv Cederhof)	S	-40
303. Ondersteunen kwetsbare inwoners	Hogere lasten ivm verhoging taakstelling statushouders	S	24
303. Ondersteunen kwetsbare inwoners	Hogere lasten voor armoedebeleid en lokaal plan armoede	S	39
Diverse	Hogere salarislasten Sociaal Domein	S	120
Diverse	Hogere salarislasten Sociaal Domein door formatie-uitbreiding	S	156
Diverse	Lasten brede SPUK GALA	S	150
Diverse	GGD (conform begroting 2024)	S	153
Diverse	SVWO (conform begroting 2024)	S	316
Diverse	Incidenteel begroting 2023	I	-47
Diverse	Nieuwe inspanningen begroting 2024	I	88
Diverse	Ombuigvoorstel begroting 2024	S	-15
Diverse	Overige		-9
	Totaal (- = voordeel)		1.772
	Baten		
	Mutatie programmawijziging: van 2. Wonen en voorzieningen	S	-54
301. Positieve gezondheid	Hogere SPUK Combinatiefunctionarissen	S	-15
303. Ondersteunen kwetsbare inwoners	SPUK inburgering	S	-71
303. Ondersteunen kwetsbare inwoners	Eigen bijdrage Wmo (op basis van 2e berap 2022)	S	170
399. Mutatie reserves	Mutatie reserve, dekking incidentele lasten	I	-59
Diverse	Baten brede SPUK GALA (budgettair neutraal)	S	-150
Diverse	Overige		21
	Totaal (- = voordeel)		-158

Programma Economische versnelling en toerisme

Wat willen we bereiken?

Wat gaan we daarvoor doen?

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2024
Economische versnelling						
4.1	We geven uitvoering aan de detailhandelsvisie.	Ondernemersverenigingen, andere belanghebbenden	Informeren	X	X	Binnen budget.
4.2	We leveren een bijdrage aan promotie zoals Contacta en we organiseren bijeenkomsten voor bedrijven	Ondernemers	Informeren	X	X	Binnen budget.
4.3	We verhogen, in lijn met de Zeeuwse gemeenten, de bijdrage aan Zeeland in Stroomversnelling om de structuur van de Zeeuwse economie verder te versterken.	Rijksoverheid, Zeeuwse overheden	Informeren	X	X	Extra middelen €15.500 (S).
Toerisme en Recreatie						
4.4	We geven ondersteuning op het gebied van recreatie, toerisme en economie.	Ondernemers, inwoners	Informeren	X	X	Extra middelen €70.000 (I), deels subsidiabel: zowel voor economie als toerisme en recreatie.
4.5	We geven uitvoering aan het Integraal Masterplan Wemeldinge en het uitvoeringsprogramma 2024.	Inwoners, ondernemers	Informeren	X	X	Binnen budget.
4.6	We begeleiden het project Interreg beleefbare Schelde in relatie tot Geopark	Inwoners, ondernemers, Nationaal Park Oosterschelde (NPO), e.a.	Informeren	X	X	Binnen budget.
4.7	We geven uitvoering aan de boulevardvisie Wemeldinge.	Inwoners, ondernemers, e.a.	Informeren	X	X	Investering van €475.000 voor zowel onderzoek als realisatie. Dit budget wordt ingezet voor nieuw aan te vragen (Europese) subsidie voor de implementatie van de plannen in combinatie met de middelen uit de

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2024
						Regiodeal en Interreg Beleefbare Schelde. Zie investeringsplan.
4.8	We maken een plan voor de locatie Binnendijk, Hoogeweg en 't Keldertje.	Grondeigenaren, ondernemers, inwoners	Besluiten en informeren	X	X	Binnen budget
4.9	We stimuleren recreatie en toerisme. We dragen bij aan het wandelnetwerk, uitvoeringsbudget voor voorzieningen, innovatievouchers en aan projecten in de Bevelanden	Impuls Zeeland, Stichting Landschapsbeheer Zeeland	Informeren	X	X	Binnen budget
4.10	We participeren in de Regiodeal Zeeuws-Vlaanderen.	Inwoners en ondernemers uit Wemeldinge	Informeren	X	X	Binnen budget

Wat mag het kosten?

Economische versnelling en toerisme	2023	2024	Vershil
Economische versnelling	0	133	133
Toerisme en recreatie	0	239	239
GREX - bedrijfsterrein	0	266	266
Accommodaties	58	0	-58
Economische bedrijvigheid	189	0	-189
Grondexploitatie	8.228	0	-8.228
Toerisme en recreatie	338	0	-338
Lasten	8.812	639	-8.173
GREX - bedrijfsterrein	0	-266	-266
Mutatie reserves	-235	-92	143
Accommodaties	-63	0	63
Grondexploitatie	-8.228	0	8.228
Toerisme en recreatie	0	0	0
Baten	-8.527	-358	8.168
Totaal	285	281	-5

Begrotingsanalyse tussen begroting 2023 en begroting 2024

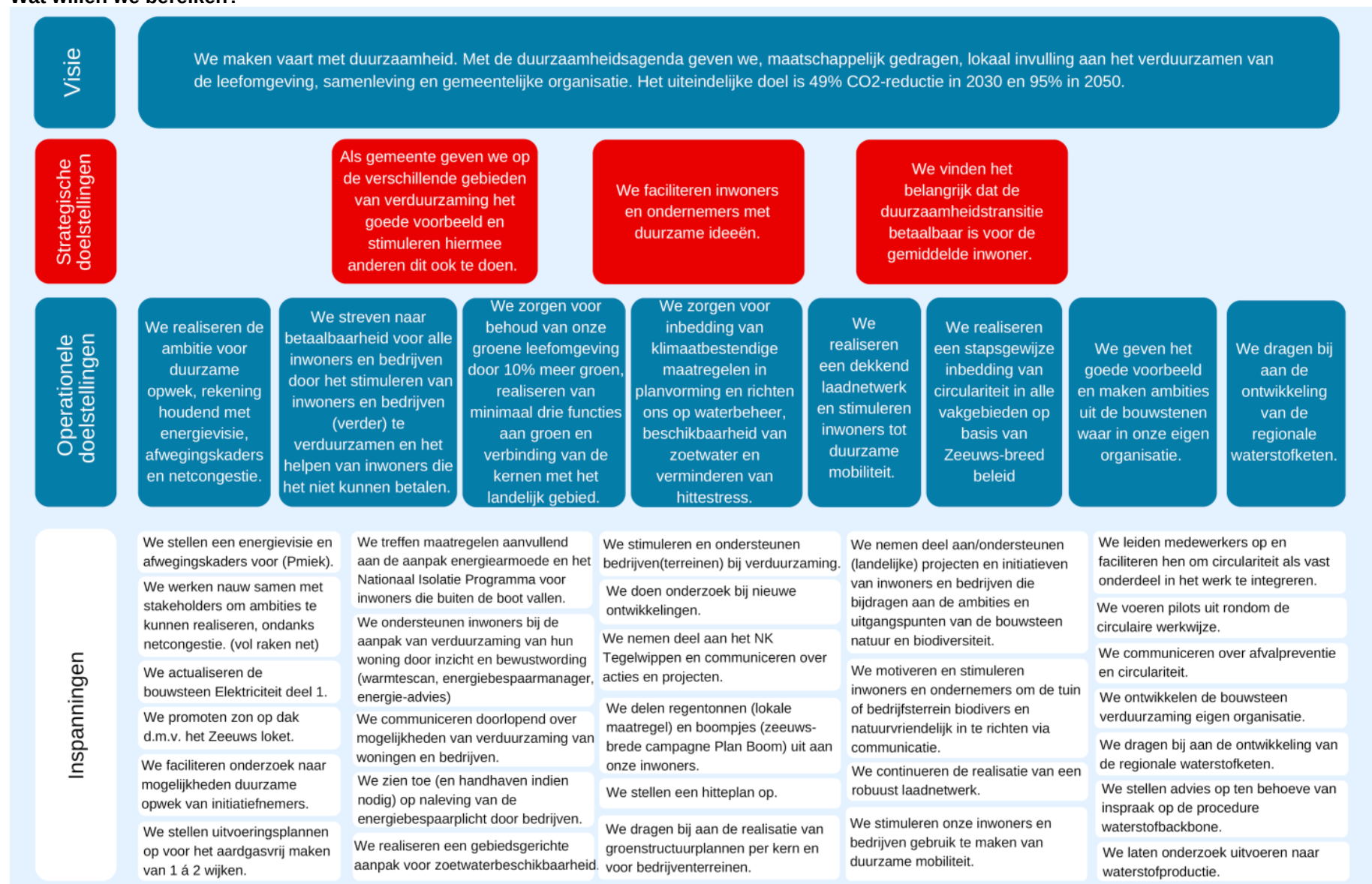
Programma 4. Economische versnelling en toerisme

Product	Omschrijving	S/I	Bedrag
Lasten			
	Mutatie programmawijziging: naar 2. Wonen en voorzieningen	S	-3.884
	Mutatie programmawijziging: naar 5. Klimaat, energie en milieu	S	-14
401. Economische versnelling	Hogere bijdrage Zeeland in Stroomversnelling (BG24 4.3)	S	16
403. GREX - bedrijfsterrein	Mutatie GREX (budgettair neutraal)	S	-4.135
Diverse	Incidentele inspanningen begroting 2023	I	-233
Diverse	Hogere kapitaallasten	S	20
Diverse	Nieuwe inspanningen begroting 2024 (BG24 4.4)	I	70
Diverse	Ombuigvoorstel begroting 2024	S	-31
Diverse	Ombuigvoorstel begroting 2024	I	20
Diverse	Overige		-2
Totaal (- = voordeel)			-8.173
Baten			
	Mutatie programmawijziging: naar 2. Wonen en voorzieningen	S	3.890
403. GREX - bedrijfsterrein	Mutatie GREX (budgettair neutraal)	S	4.126
499. Mutatie reserves	Mutatie reserve, dekking incidentele lasten	I	143
Diverse	Overige		9
Totaal (- = voordeel)			8.168

Programma Klimaat, energie en milieu

Wat willen we bereiken?

Wat gaan we daarvoor doen?

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2024
Elektriciteit						
5.1	<u>Infrastructuur en opslag:</u> We stellen een energievisie en afwegingskaders voor (Pmiek).	Netbeheerder, andere overheden	Besluiten	X	X	Binnen budget.
5.2	<u>Infrastructuur en opslag:</u> We werken nauw samen met stakeholders om ambities te kunnen realiseren ondanks netcongestie (vol raken van het net).	Netbeheerder, andere overheden, bedrijven	Informeren	X	X	Binnen budget. De extra middelen € 10.000 kunnen worden gedekt uit resterende budgetten 2023.
5.3	<u>Infrastructuur en opslag:</u> We actualiseren de bouwsteen Elektriciteit deel 1 (n.a.v. raadscontourennota en beleid opslag en transport).	Gemeenteraad	Besluiten	X	X	Binnen budget.
5.4	We promoten zon op dak d.m.v. het Zeeuws loket.		Informeren	X	X	Binnen budget. De extra middelen € 5.000 kunnen worden gedekt uit resterende budgetten 2023.
5.5	We faciliteren onderzoek naar mogelijkheden duurzame opwek van initiatiefnemers.	Initiatiefnemers, netbeheerder	Informeren	X	X	Binnen budget.
Warmte in de gebouwde omgeving						
5.6	We treffen maatregelen aanvullend aan de aanpak energiearmoede en het Nationaal Isolatie Programma voor inwoners die buiten de boot vallen.	Inwoners, andere Zeeuwse gemeenten	Informeren	X	X	Binnen budget.
5.7	We ondersteunen inwoners bij de aanpak van verduurzaming van hun woning door inzicht en bewustwording (warmtescan, energiebespaarmanager, energie-advies).	Inwoners	Informeren	X	X	Binnen budget.
5.8	We stellen uitvoeringsplannen op voor het aardgasvrij maken van 1 à 2 wijken.	Inwoners, netbeheerder, andere overheden, bedrijven, etc	Informeren en besluiten	X	X	Binnen budget. De extra middelen € 20.000 kunnen worden gedekt uit resterende budgetten 2023.

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2024
5.9	We communiceren doorlopend over mogelijkheden van verduurzaming van woningen en bedrijven.	Inwoners, bedrijven	Informeren	X	X	Binnen budget.
5.10	We zien toe (en handhaven indien nodig) op naleving van de energiebespaarplicht door bedrijven.	Bedrijven, RUD, extern bureau	Informeren en besluiten	X	X	Binnen budget. De extra middelen € 10.000 kunnen worden gedekt uit resterende budgetten 2023.
5.11	We stimuleren en ondersteunen bedrijven(terreinen) bij verduurzaming.	Bedrijven, andere overheden	Informeren	X	X	Binnen budget.
Klimaatbestendige leefomgeving						
5.12	<u>Onderzoek bij nieuwe ontwikkelingen:</u> Het treffen van klimaatbestendige maatregelen, zoals een grijswatersysteem, maximale hoeveelheid verharding of groene daken.	Initiatiefnemers, inwoners, bedrijven	Informeren en besluiten	X	X	Binnen budget.
5.13	<u>Lokale acties en communicatie:</u> We nemen deel aan NK Tegelwippen en communiceren over acties en projecten.	Inwoners, ondernemers, andere overheden	Informeren	X	X	Binnen budget.
5.14	<u>Lokale acties en communicatie:</u> We delen regentonnen (lokale maatregel) en boompjes (Zeeuws-brede campagne Plan Boom) uit aan onze inwoners.	Inwoners, andere gemeenten	Informeren	X	X	Binnen budget. De extra middelen € 7.000 kunnen worden gedekt uit resterende budgetten 2023.
Natuur en biodiversiteit						
5.15	We dragen bij aan de realisatie van groenstructuurplannen per kern en voor bedrijventerreinen.	Inwoners, adviseurs, natuurorganisaties, bedrijven	Informeren	X	X	Binnen budget.
5.16	We nemen deel aan/ondersteunen (landelijke) projecten en initiatieven van inwoners en bedrijven die bijdragen aan de ambities en uitgangspunten van de bouwsteen natuur en biodiversiteit.	Inwoners, bedrijven, andere overheden, natuurorganisaties	Informeren	X	X	Binnen budget.

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2024
5.17	We motiveren en stimuleren inwoners en ondernemers om de tuin of bedrijfsterrein biodivers en natuurvriendelijk in te richten via communicatie.	Inwoners, bedrijven	Informeren	X	X	Binnen budget.
	Duurzame mobiliteit					
5.18	We continueren de realisatie van een robuust laadnetwerk.	Inwoners, ondernemers, netwerkbeheerder	Informeren	X	X	Binnen budget.
5.19	We stimuleren onze inwoners en bedrijven gebruik te maken van duurzame mobiliteit door middel van communicatie	Inwoners, bedrijven	Informeren	X	X	Binnen budget.
	Circulaire gemeente					
5.20	<u>Circulaire werkwijze implementeren:</u> We leiden medewerkers op en faciliteren hen om circulariteit als vast onderdeel in het werk te integreren.	Medewerkers, leveranciers, ontwikkelaars	Informeren	X	X	Binnen budget.
5.21	<u>Circulaire werkwijze implementeren:</u> We voeren pilots uit op diverse thema's (volgens Zeeuws-breed beleid).	Medewerkers, inwoners leveranciers, bedrijven, ontwikkelaars	Informeren	X	X	Binnen budget.
5.22	We communiceren over afvalpreventie en circulariteit (ook via het MEC).	Inwoners, bedrijven	Informeren	X	X	Binnen budget.
	Verduurzaming eigen organisatie					
5.23	We ontwikkelen de bouwsteen verduurzaming eigen organisatie.	Medewerkers	Besluiten	X		Binnen budget.

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2024
5.24	We geven uitvoering aan de bouwsteen eigen organisatie. Als gemeentelijke organisatie geven we het goede voorbeeld in het verduurzamen van onze organisatie gebaseerd op de ambities en uitgangspunten van de bouwstenen van de duurzaamheidsagenda.	Medewerkers, MT	Informeren	X	X	Binnen budget.
	Waterstof					
5.25	We dragen bij aan de ontwikkeling van de regionale waterstofketen.	Andere overheden, bedrijven	Informeren	X		Binnen budget. De extra middelen € 30.000 kunnen worden gedekt uit resterende budgetten 2023.
5.26	We laten onderzoek uitvoeren naar waterstofproductie.		Informeren	X	X	Binnen budget. De extra middelen € 15.000 kunnen worden gedekt uit resterende budgetten 2023.
5.27	We stellen advies op ten behoeve van inspraak op de procedure waterstofbackbone.		Informeren	X	X	Binnen budget. De extra middelen € 10.000 kunnen worden gedekt uit resterende budgetten 2023.

Wat mag het kosten?

Klimaat, energie en milieu	2023	2024	Vershil
Natuur en biodiversiteit	0	67	67
Afvalstoffenheffing	0	1.453	1.453
Circulaire gemeente	0	477	477
Elektriciteit	0	10	10
Duurzame mobiliteit	0	2	2
Verduurzaming eigen organisatie	0	5	5
Klimaatbestendige leefomgeving	0	5	5
Warmte in gebouwde omgeving	0	539	539
Milieu	20	0	-20
Afvalinzameling	1.441	0	-1.441
Duurzaamheidsagenda	384	0	-384
Lasten	1.845	2.557	712
Afvalstoffenheffing	0	-1.710	-1.710
Circulaire gemeente	0	-272	-272
Warmte in gebouwde omgeving	0	-449	-449
Mutatie reserves	-25	-4	22
Afvalinzameling	-1.708	0	1.708
Baten	-1.733	-2.435	-702
Totaal	112	122	11

Begrotingsanalyse tussen begroting 2023 en begroting 2024

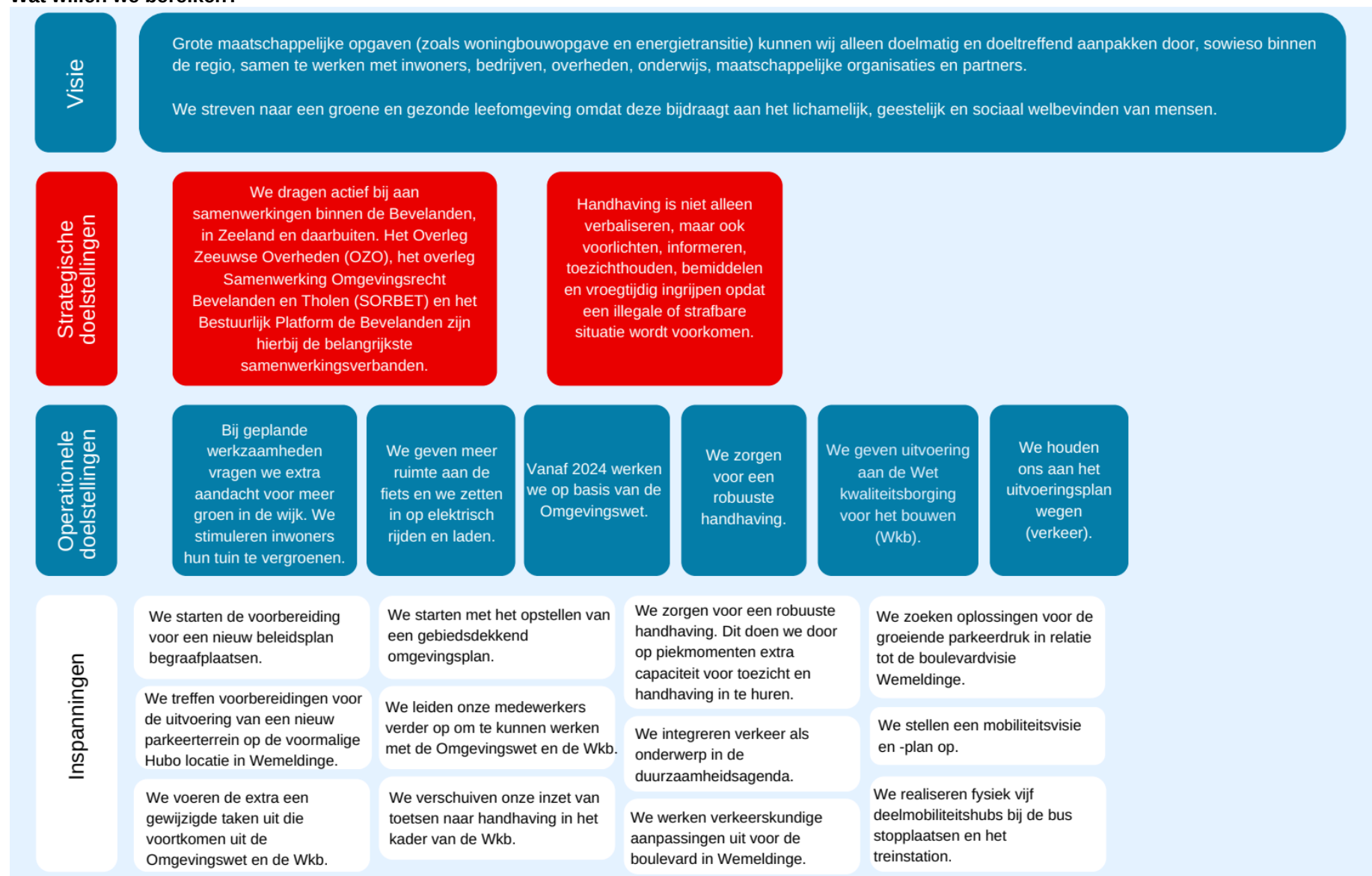
Programma 5. Klimaat, Energie en Milieu

Product	Omschrijving	S/I	Bedrag
Lasten			
	Mutatie programmawijziging: van 4. Economische versnelling en toerisme	S	14
	Salarissen Duurzaamheid van 6. Leefomgeving en Mobiliteit	S	207
502. Afvalstoffenheffing	Hogere lasten afvalstoffen	S	11
503. Circulaire gemeente	Lagere lasten uitvoeringsbudget duurzaamheid	S	-99
503. Circulaire gemeente	Hogere salarissenlasten duurzaamheid (dekking SPUK CDOKE)	S	212
503. Circulaire gemeente	Lasten SPUK uitkering energiearmoede 2022-2023 (budgettaire neutraal)	I	109
503. Circulaire gemeente	Lasten SPUK uitkering Nationaal Isolatie Programma (budgettair neutraal)	I	340
Diverse	Incidentele inspanningen begroting 2023	I	-22
Diverse	In 2024 een deel van de lasten gedekt uit bugetoverheveling	S	-60
Totaal (- = voordeel)			712
Baten			
502. Afvalstoffenheffing	Actualisatie afvalstoffenheffing	S	-2
503. Circulaire gemeente	Baten CDOKE	S	-272
503. Circulaire gemeente	Baten SPUK uitkering energiearmoede 2022-2023 (budgettair neutraal)	I	-109
503. Circulaire gemeente	Baten SPUK uitkering Nationaal Isolatie Programma (budgettair neutraal)	I	-340
599. Mutatie reserves	Mutatie reserve, dekking incidentele lasten	I	22
Diverse	Overige		-1
Totaal (- = voordeel)			-702

Programma Leefomgeving en mobiliteit

Wat willen we bereiken?

Wat gaan we daarvoor doen?

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2024
	Begraafplaatsen					
6.1	We starten de voorbereiding op voor een nieuw beleidsplan begraafplaatsen inclusief kostendekking en verordening.	Uitvaartondernemers	Besluiten	X	X	Extra middelen €20.000 (I)
	Omgevingsrecht					
6.2	We treffen voorbereidingen voor de uitvoering van een nieuw parkeerterrein op de voormalige Hubo locatie In Wemeldinge.	Ontwikkelaars, jachthaven en ingenieursbureaus	Informeren		X	Extra middelen €50.000. Zie investeringsparagraaf.
6.3	We voeren de extra en gewijzigde taken uit die voortkomen uit de Omgevingswet en de Wkb. We evalueren doorlopend wat goed gaat en wat aandacht behoeft om de dienstverlening aan onze inwoners en bedrijven op peil te houden.		Informeren	X	X	Binnen budget.
6.4	We starten met het opstellen van een gebiedsdekkend omgevingsplan.	Inwoners, ondernemers en stakeholders	Besluiten	X	X	Binnen budget.
6.5	Waar nodig leiden we onze medewerkers verder op om te kunnen werken met de Omgevingswet en de Wkb.		Informeren	X	X	Binnen budget.
6.6	We verschuiven onze inzet van toetsen naar handhaving in het kader van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) op het gebied van gevolgklasse 1 (woningen en bedrijfshallen van maximaal 2 verdiepingen).		Informeren	X		Binnen budget.
6.7	We zorgen voor een robuuste handhaving. Dat doen wij door op piekmomenten tijdens de zomer, evenementen en jaarwisseling extra capaciteit voor toezicht/handhaving in te huren. (Zie ook het programma Bestuur en Veiligheid)		Informeren	X	X	Binnen budget.

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2024
6.8	We minimaliseren het gebruik van de strippenkaart van de RUD; advies over niet-basistaken wordt alleen gevraagd als we hier zelf geen kennis en uren beschikbaar voor hebben.		Informeren	X	X	Binnen budget.
6.9	We besteden de technische toets t.b.v. aanvragen alleen nog uit voor constructieve veiligheid en wij laten aanvragen risicogestuurd toetsen op de andere technische onderdelen.		Informeren	X	X	Binnen budget.
Leefomgeving – Natuur en biodiversiteit						
6.10	We starten voor 2024 geen nieuwe aanbesteding onkruidbeheer op en stellen dit voor een jaar uit. In 2025, voor de begroting 2026-2029, maken we de afweging op kwaliteit in het nieuwe groenbeleids- en beheersplan.	Marktpartijen en gemeenteraad	Informeren, besluiten	X		Besparing van €50.000 (I)
6.11	We starten voor 2024 geen nieuwe aanbesteding “maaïen gras” op en stellen dit voor een jaar uit. In 2025, voor de begroting 2026-2029, maken we de afweging op kwaliteit in het nieuwe groenbeleids- en beheersplan.	Marktpartijen en gemeenteraad	Informeren, besluiten	X		Besparing van €76.400 (I)
Leefomgeving – klimaatbestendige leefomgeving						
6.12	Verkeer wordt als onderwerp geïntegreerd in de duurzaamheidsagenda.	Inwoners en bedrijven	Informeren	X	X	Binnen budget.
Mobiliteit						
6.13	We werken verkeerskundige aanpassingen uit voor de boulevard in relatie tot de boulevardvisie Wemeldinge.	MINW, waterschap, inwoners en bedrijven	Informeren	X	X	Binnen subsidiebudget.
6.14	We zoeken oplossingen voor de groeiende parkeerdruk in relatie tot de Boulevardvisie Wemeldinge.	Inwoners en bedrijven	Informeren	X		Binnen subsidiebudget.
6.15	We stellen een mobiliteitsvisie en -plan op.	Provincie Zeeland, inwoners, bedrijven, waterschap, ZLTO,	Besluiten	X	X	Extra middelen €30.000 (I)

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2024
		Fietzersbond en buurgemeenten				
6.16	We realiseren fysiek vijf deelmobiliteitshubs bij de bus stopplaatsen en het treinstation	Provincie Zeeland, Inwoners en bedrijven	Informereren		X	Extra middelen €20.000 (l)

Wat mag het kosten?

Leefomgeving en mobiliteit	2023	2024	Vershil
Leefomgeving	0	2.747	2.747
Leefomgeving - Natuur en biodiversiteit	0	1.049	1.049
Leefomgeving - Klimaatbestendige leefomgeving	0	23	23
Mobiliteit	0	149	149
Omgevingsrecht	0	1.497	1.497
Riolering	0	1.563	1.563
Begraafplaatsen	0	336	336
Openbare werken	2.926	0	-2.926
Verkeer en vervoer	2.060	0	-2.060
VTH-beleid	1.401	0	-1.401
Planvorming leefomgeving	215	0	-215
Lasten	6.602	7.365	763
Leefomgeving	0	-308	-308
Leefomgeving - Natuur en biodiversiteit	0	-13	-13
Mobiliteit	0	0	0
Omgevingsrecht	0	-681	-681
Riolering	0	-1.917	-1.917
Begraafplaatsen	0	-302	-302
Mutatie reserves	-175	-229	-53
Openbare werken	-2.099	0	2.099
Verkeer en vervoer	-36	0	36
Planvorming leefomgeving	-63	0	63
Baten	-2.373	-3.450	-1.077
Totaal	4.229	3.915	-314

Begrotingsanalyse tussen begroting 2023 en begroting 2024

Programma 6. Leefomgeving en mobiliteit

Product	Omschrijving	S/I	Bedrag
Lasten			
	Salarissen Duurzaamheid naar 5. Klimaat, energie en milieu	S	-207
601. Leefomgeving	Onderhoud wegen (bijstelling 2e berap 2022)	S	100
601. Leefomgeving	Onderhoud wegen (bijstelling obv realisatie 2023)	S	62
604. Mobiliteit	Inhuur Verkeersmedewerkers	S	34
605. Omgevingsrecht	RUD (conform begroting 2024)	S	34
Diverse	Stijging kapitaallasten	S	278
Diverse	Hogere salarislasten	S	233
Diverse	Hogere salarislasten door formatie-uitbreiding	S	118
Diverse	Hogere energielasten	S	75
Diverse	Incidentele inspanningen begroting 2023	I	-100
Diverse	Nieuwe inspanningen begroting 2024	I	153
Diverse	Ombuigvoorstel begroting 2024	S	-40
Diverse	Overige		23
Totaal (- = voordeel)			763
Baten			
	Mutatie programmawijziging: van 90. Middelen	S	-503
601. Leefomgeving	Baten aanleg glasvezel	I	-100
605. Omgevingsrecht	Lagere opbrengst bouwleges	S	-116
606. Riolering	Hogere opbrengst rioolheffing	S	-104
606. Riolering	Vrijval voorziening Riolering	I	-160
607. Begraafplaatsen	Hogere baten lijkbezorging	S	-66
699. Mutatie reserves	Mutatie reserve, dekking incidentele lasten	I	-53
Diverse	Overige		25
Totaal (- = voordeel)			-1.077

Overzicht Middelen

Het overzicht Middelen gaat over enerzijds de opbrengsten die de gemeente ontvangt vanuit de algemene uitkering, belasting en heffingen, dividend en anderzijds de kosten van overhead, geldmiddelen en vennootschapsbelasting.

Met betrekking tot de belastingen en heffingen verwijzen wij u naar de paragraaf lokale heffingen. De overhead wordt verder toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering en de kosten geldmiddelen in de paragraaf Financiering.

Overhead

In de paragraaf bedrijfsvoering is een toelichting gegeven over de overhead, alle wijzigingen zijn hierin toegelicht. Bij “wat mag kosten?” staan de baten en lasten opgenomen. Enkele posten lichten we toe.

Onder de lasten staan diverse posten, de grootste post “kosten organisatie” zijn de salariskosten van de ambtelijke organisatie. De post Personeel & Organisatie bestaat voornamelijk uit: opleidingskosten, arbodiensten en aansprakelijkheidsverzekering. De post “GR de Bevelanden” betreft alle medewerkers van Directie, P&O, ICT en Informatievoorziening ondergebracht bij de Gemeenschappelijke regeling de Bevelanden.

Onder de baten staat “kosten organisatie” dit is de doorrekening van detachering van het ambtelijke personeel.

Overheadpercentage

Overhead	Begroting 2024
Lasten	43.388
af: lasten grondexploitatie taakveld 3.2	266
af: lasten grondexploitatie taakveld 8.2	2.100
af: incidenteel (uit reserve)	913
Subtotaal lasten	40.109
0.04 Overhead	5.604
Totaal	14,0%

Wat mag het kosten?

Middelen	2023	2024	Verschil
Algemene dekkingsmiddelen			
Belastingen en heffingen	86	105	19
Geldmiddelen	637	954	317
Lasten	723	1.058	335
Belastingen en heffingen	-3.661	-3.300	361
Geldmiddelen	-913	-1.190	-277
Algemene uitkering	-22.111	-24.321	-2.211
Baten	-26.685	-28.811	-2.126
Saldo alg. dekkingsmiddelen	-25.962	-27.753	-1.791

Overhead			
Kosten organisatie	0	3.532	3.532
Huisvesting gemeentehuis	0	464	464
ICT	0	82	82
P&O	0	135	135
Voorlichting en communicatie	0	70	70
Juridische zaken	0	18	18
Ondernemingsraad	0	7	7
GR de Bevelanden (excl. WIZ)	0	1.565	1.565
Overhead	5.403	0	-5.403
Lasten	5.403	5.871	468
Kosten organisatie	0	-266	-266
Huisvesting gemeentehuis	0	-1	-1
Mutatie reserves	-382	-177	205
Overhead	-281	0	281
Baten	-663	-444	219
Saldo overhead	4.740	5.427	687
Vennootschapsbelasting			
Vennootschapsbelasting	51	57	6
Lasten	51	57	6
Mutatie reserves	-51	-57	-6
Baten	-51	-57	-6
Saldo vennootschapsbelasting	0	0	0
Totaal	-21.222	-22.326	-1.104

Begrotingsanalyse tussen begroting 2023 en begroting 2024

Algemene dekkingsmiddelen

Product	Omschrijving	S/I	Bedrag
Lasten			
9001. Belastingen en heffingen	Hogere bijdrage Sabewa	S	19
9002. Geldmiddelen	Gestegen rentelasten	S	317
Totaal (- = voordeel)			336
Baten			
	Mutatie programmawijziging: naar 1. Bestuur en veiligheid	S	151
	Mutatie programmawijziging: naar 6. Leefomgeving en mobiliteit	S	503
9001. Belastingen en heffingen	Hogere opbrengst OZB	S	-149
9001. Belastingen en heffingen	Hogere opbrengst Forensenbelasting	S	-71
9001. Belastingen en heffingen	Hogere opbrengst Toeristenbelasting	S	-72
9002. Geldmiddelen	Hogere omslagrente	S	-277
9003. Algemene uitkering	Hogere Algemene uitkering	S	-2.211
Totaal (- = voordeel)			-2.126

Overhead

Product	Omschrijving	S/I	Bedrag
Lasten			
9101. Kosten organisatie	Salarisexploitatie	S	1.213
9101. Kosten organisatie	Salarisexploitatie	I	53
9101. Kosten organisatie	Uitloopschalen	S	76
9101. Kosten organisatie	Hogere doorbelasting salarissen naar taakvelden, SPUK's en investeringen	S	-1.082
9101. Kosten organisatie	Indexatie 2023 vervallen	S	-75
9101. Kosten organisatie	Verlaging lasten aantrekkelijk werkgeversschap	S	-50
9103. ICT	I-Visie onderdeel van begroting GR de Bevelanden	S	-78
9108. GR de Bevelanden (excl. WIZ)	GR de Bevelanden (conform begroting 2024 en 1e begrotingswijziging 2024)	S	600
9108. GR de Bevelanden (excl. WIZ)	Functionaris Gegevensbescherming via GRdB (voorheen salarisexploitatie)	S	18
Diverse	Incidentele inspanningen begroting 2023	I	-340
Diverse	Nieuwe inspanningen begroting 2024	I	119
Diverse	Overige		14
Totaal (- = voordeel)			468
Baten			
9101. Kosten organisatie	Mutatie in detachering personeel	S	14
9199. Mutatie reserves	Mutatie reserve, dekking incidentele lasten	I	205
Totaal (- = voordeel)			219

VPB

Product	Omschrijving	S/I	Bedrag
Lasten			
9201. Vennootschapsbelasting	Lager VPB-last	S	6
Totaal (- = voordeel)			6
Baten			
9299. Mutatie reserves	Lager VPB-last	S	6
Totaal (- = voordeel)			6

Uitkering gemeentefonds

Deze uitkering is gebaseerd op de septembercirculaire 2023. Onderstaand treft u een specificatie aan van deze uitkering over 2024 tot en met 2027.

Per 1 januari 2023 is het nieuwe verdeelstelsel ingegaan. Daarbij is een in groeipad van 3 jaar afgesproken. Kapelle is een voordeelgemeente. Het maximale positieve effect in 2023 is € 7,50 per inwoner, voor 2024 is dat € 22,50 per inwoner en voor 2025 (de maximale) € 37,50 per inwoner. Dit is verwerkt in de (meerjaren)begroting 2024-2027. Het onderzoek naar de Overige Eigen Middelen is nog niet afgerond. Daardoor is besloten het vereveningspercentage van de OZB te handhaven op de huidige 70% voor niet-woningen en 80% voor woningen, in plaats van een ophoging naar 90% verevenen.

Vooruitlopend op een nieuwe financieringssysteem heeft het kabinet in de septembercirculaire 2022 in 2026 eenmalig € 1 miljard beschikbaar gesteld. Dit bedrag is in de meicirculaire 2023 vanaf 2027 structureel opgenomen.

Heroverwegingsagenda Jeugd

Gemeenten en Rijk hebben een principe-akkoord bereikt over het financiële kader voor de Hervormingsagenda Jeugd. Het ingroeipad voor de besparing is verzacht. Daarnaast laat het kabinet de extra besparing in 2024 vervallen.

Voor de periode vanaf 2026 is er nog steeds sprake van een “ravijn”. Onduidelijk is nog wanneer en hoeveel er eventueel nog aan aanvullende middelen door het Rijk worden verstrekt. De val van het Kabinet in 2023 is hierbij ook nog een extra complicerende factor.

Btw-compensatiefonds

Ten opzichte van de septembercirculaire 2022 is de ruimte onder het plafond van gemeenten voor het jaar 2023 gestegen met € 38 miljoen. De totale ruimte onder het plafond voor gemeenten in 2023 bedraagt € 359,367 miljoen. In deze begroting hebben we uit voorzichtigheidsafwegingen 75% hiervan ingeboekt, wat neerkomt op een bedrag van € 171.000.

	2024	2025	2026	2027
Algemene uitkering	24.543	25.579	24.085	24.947
Decentralisatie uitkering	198	194	194	178
Integratie uitkering	485	463	469	476
Overige uitkering	-1.076	-883	-883	-883
Totaal	24.150	25.353	23.865	24.718
Hervormingsagenda Jeugd			496	457
Btw-compensatiefonds	171	171	171	171
Totaal	24.321	25.524	24.532	24.346

Paragrafen

Paragraaf Lokale heffingen

Functie en inhoud van deze paragraaf	Regelgeving (in- en extern)
Beleid	BBV
Raming van de inkomsten	Verordeningen (belastingen en heffingen)
Overzicht kostendekking met uitgangspunten	Beleidsdocumenten
Lokale lastendruk	
Kwijtscheldingsbeleid	

Beleid

Kapelle streeft naar een evenwichtige ontwikkeling van de lastendruk. Uitgangspunt is dat de lokale heffingen de inflatie volgen. De leges zullen in het algemeen kostendekkend worden geheven. Bij de berekeningen van de kostendekking is de handreiking kostenonderbouwing lokale heffingen gehanteerd. Sabewa Zeeland verzorgt de heffing en invordering van de OZB, afvalstoffenheffing, rioolheffing, forensen- en toeristenbelasting en de waardebeoordeling op grond van de Wet WOZ. Ook verzorgt Sabewa Zeeland de kwijtschelding.

Overhead

In de financiële verordening die in uw raadsvergadering van 16 april 2019 is vastgesteld, is de systematiek van toerekenen van overhead aan de taakvelden opgenomen, zijnde:

Voor de toerekening van de overheadkosten aan de kostprijs van rechten en heffingen waarmee kosten in rekening worden gebracht, en van goederen, werken, diensten die worden geleverd aan overheidsbedrijven en derden, wordt uitgegaan van de volgende toerekening: $((\text{Personeelslasten taakveld} + \text{inhuur derden taakveld}) / (\text{totale personeelslasten alle taakvelden} + \text{inhuur derden alle taakvelden exclusief overhead})) \times \text{overhead} = \text{opslag taakveld}$.

Belastingen

De belastingopbrengsten zijn reëel geraamd, de tarieven zijn in concept klaar. Echter door ontwikkelingen op de woningmarkt en stijgende inflatie zijn de tarieven niet zeker. We gaan ervan uit dat de gemiddelde woonlasten met 3,8% stijgen. De exacte tarieven worden in de decemberraad vastgesteld.

Totale raming van de inkomsten:

Belasting/heffing		2023	2024	2025	2026	2027
Onroerende zaakbelasting	Eigenaren woningen	1.604	1.658	1.715	1.773	1.833
Onroerende zaakbelasting	Eigenaren niet-woningen	459	477	493	510	527
Onroerende zaakbelasting	Gebruikers niet-woningen	648	724	749	774	801

Belasting/heffing		2023	2024	2025	2026	2027
Totaal onroerende zaakbelasting		2.711	2.860	2.957	3.057	3.161
Totaal opbrengst rioolheffing		1.653	1.757	1.841	1.931	2.025
Totaal opbrengst afvalstoffenheffing	excl. bedrijfsafval	1.551	1.559	1.573	1.625	1.652
Lijkbezorgingsrechten		234	300	317	329	341
Forensenbelasting		70	140	145	150	155
Toeristenbelasting		216	288	299	310	322
Hondenbelasting		0	0	0	0	0
Precariobelasting*		0	0	0	0	0

* Enduris heeft een procedure aangespannen tegen de opgelegde aanslagen, deze wordt 100% opgenomen in de voorziening precario.

Overzicht kostendekking afvalstoffen-, rioolheffing en lijkbezorgingsrechten:

	Afvalstoffenheffing 2023	Afvalstoffenheffing 2024	Rioolheffing 2023	Rioolheffing 2024	Lijkbezorging 2023	Lijkbezorging 2024
Kosten taakveld (inclusief omslagrente)	€ 1.441	€ 1.452	€ 1.453	€ 1.586	€ 276	€ 338
Opbrengst taakveld	€ 155	€ 148	€ 25	€ 185	€ 8	€ 48
Netto kosten taakveld	€ 1.286	€ 1.304	€ 1.428	€ 1.401	€ 268	€ 290
Overhead	€ 66	€ 40	€ 50	€ 88	€ 125	€ 116
BTW	€ 252	€ 222	€ 174	€ 271	€ 0	€ 0
Totale kosten	€ 1.604	€ 1.566	€ 1.653	€ 1.760	€ 393	€ 406
Opbrengst heffingen	€ 1.557	€ 1.565	€ 1.653	€ 1.757	€ 234	€ 305
Dekking	97%	100%	100%	100%	59%	75%

Algemeen

Voor de toerekening van de overheadkosten aan de kostprijs van rechten en heffingen wordt uitgegaan van de volgende toerekening: ((Personeelslasten taakveld + inhuur derden taakveld)/ (totale personeelslasten alle taakvelden + inhuur derden alle taakvelden exclusief overhead)) x overhead = opslag taakveld. Met ingang van de begroting 2020 wordt deze methode in de tariefberekening toegepast. Het toe te rekenen % overhead-opslag bedraagt in 2024 62% (in 2023 73%).

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is een bestemmingsheffing. Uitgangspunt is dat alle kosten van inzameling en verwerking van huishoudelijk afval voor 100% in het tarief worden meegenomen. De stijging van de kosten in 2024 ten opzichte van 2023 wordt met name veroorzaakt door de indexering op de inzamel en verwerkingskosten van huishoudelijk afval (10%). De opbrengsten liggen in 2024 lager vanwege een aanzienlijk lagere vergoeding voor Oud papier en karton

door marktwerking. Daarentegen worden nieuwe subsidies in 2024 verwacht vanuit de zwerfafvalvergoeding. Die subsidie is, evenmin als de kosten niet in bovenstaand overzicht meegenomen.

Door de per saldo hogere kosten hebben we een tariefstijging in het vaste deel van 4,9% verwerkt in plaats van 3,4% zoals toegepast bij de vaststelling van de budgetruimte 2024-2027. De kostendekking stijgt hiermee tot 100%. De lastenstijging ten opzichte van 2023 voor een gemiddelde burger bedraagt 3,8% (€ 10,00).

De afvalstoffenheffing is gekoppeld aan het gevoerde afvalbeleid binnen de gemeente. Met behulp van een financiële prikkel op de variabele kosten wordt getracht de hoeveelheid restafval te verminderen. Vanaf 2021 zijn we gestart met het toepassen van een oplopend tarief per lediging, naarmate meerdere keren wordt aangeboden. Het basistarief voor de eerste 13 ledigingen in 2023 bedroeg € 6,00. Daarna rekenen we een tarief van € 15,00. Bij meer dan 20 ledigingen bedraagt het tarief € 17,50. Bij de hoogbouw bedraagt het basistarief voor de eerste 104 inworpen € 0,75. Daarna een tarief van € 1,25. Bij meer dan 160 inworpen bedraagt het tarief € 1,50 per inworp. Genoemde bedragen hebben voor 2023 nog niet het gewenste doel bereikt. De hoeveelheid opgehaald restafval is ongeveer gelijk gebleven als in 2022. Het aantal aanbiedingen en daarmee de inkomsten vanuit het variabeltarief zijn circa 8% gedaald. Het huidige beleid met bovengenoemde bedragen wordt in 2024 gecontinueerd. We gaan in 2024 uit van 42.000 ledigingen.

Rioolheffing

De aanleg, het onderhoud en vervanging van het gemeentelijk rioolsysteem wordt betaald via de rioolheffing. Uitgangspunt hierbij is 100% kostendekkendheid. Per huishouden wordt een tarief in rekening gebracht. Het tarief voor een eenpersoonshuishouden bedraagt 75% van het tarief voor een meerpersoonshuishouden. De niet-woningen worden aangeslagen op basis van de WOZ-waarde. Op begrotingsbasis vindt een toevoeging aan de voorziening riolering plaats. Deze toevoeging is gebaseerd op het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP) en wordt aan het eind van het jaar in mindering gebracht op de uitgevoerde vervangingsinvesteringen. In de begroting 2024 is rekening gehouden met een toevoeging aan de voorziening van € 650.000.

Het tarief van de rioolheffing stijgt met 3,8%. Hogere personeels- en energielasten, alsmede toegenomen kapitaallasten als gevolg van investeringen zorgen voor een lagere kostendekking. Om deze weer op 100% te brengen doen we in 2024 eenmalig een beroep op de voorziening riolering voor een bedrag van € 160.000. Deze voorziening is opgebouwd uit voordelige resultaten op riolering bij de jaarrekeningen. De bijdrage uit de voorziening is in bovenstaande tabel opgenomen onder de opbrengsten taakveld.

In 2024 verwachten we een nieuw VGRP te kunnen presenteren. De (financiële) gevolgen uit dit nieuwe plan worden meegenomen in de volgende begroting.

Lijkbezorging

Het tarief voor de lijkbezorging is niet kostendekkend. Het onderdeel begraafplaatsen is arbeidsintensief. Een 100% kostendekking is moeilijk te realiseren. In deze begroting hebben we de kostendekking verhoogd naar 75%. Dit percentage zal komende jaren gehandhaafd blijven. Dat betekent een tariefstijging voor de lijkbezorgingsproducten van 28% ten opzichte van 2023.

Voor 2024 hebben we onder meer twee incidentele projecten begroot onder de lasten, zijnde groot onderhoud aan lijkhuysje Wemeldinge en actualiseren beleidsplan begraven. De kosten daarvan (€ 40.000) dekken we uit de reserve begraafplaatsen.

Overzicht kostendekking leges

Hoofdstuk Product	2023			2024		
	Lasten	Baten	%	Lasten	Baten	%
Titel 1 Algemene dienstverlening	480	145	30%	504	146	29%
Burgerlijke stand	46	14	30%	48	14	29%
Reisdocument	194	55	29%	230	65	28%
Rijbewijzen	191	63	33%	200	63	32%
Verstrekingen BRP	50	13	26%	27	4	16%
Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning	665	518	78%	747	681	91%
Omgevingsvergunning	591	503	85%	619	619	100%
Bestemmingswijziging	74	15	20%	128	63	49%
Titel 3 Dienstverlening vallen onder Europese dienstenrichtlijn	22	14	62%	22	15	69%
Horeca	5	3	57%	6	3	56%
Vent- en straatvergunning	11	9	84%	11	11	100%
APV	5	1	23%	6	1	22%
Totaal	1167	676	58%	1274	843	66%

De leges voor omgevingsvergunning en de marktgelden zijn in de begroting 2024 verhoogd naar 100% kostendekking. Ten opzichte van 2023 stijgt het kostendekkendheidspercentage dan met 8%. Binnen de totale tarieven in de verordening heffing en invordering leges komt de kostendekkendheid uit op 66%.

Kwijtscheldingsbeleid

- Wanneer iemand een laag inkomen heeft, kan kwijtschelding worden aangevraagd. Verzoeken om kwijtschelding worden getoetst aan landelijke normen (Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 en de Leidraad kwijtschelding gemeentelijk en - waterschapsbelastingen).
- Kwijtschelding is mogelijk voor rioolheffing gebruik woningen en voor een gedeelte van de afvalstoffenheffing.
- In de begroting is € 46.581,00 gereserveerd voor kwijtscheldingen.

Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Functie en inhoud van deze paragraaf	Regelgeving (in- en extern)
Inventarisatie weerstandscapaciteit	BBV
Inventarisatie risico's en beheersmaatregelen	Financiële verordening
Beleid t.a.v. risico's en weerstandsvermogen	Nota weerstandsvermogen en risicomanagement
Verplichte kengetallen	

Visie

Het weerstandsvermogen van de gemeente geeft een indicatie van de mate waarin de gemeente in staat is om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat de continuïteit in gevaar komt. Het behoud van een voldoende weerstandsvermogen is van belang om de continuïteit van de organisatie bij de uitvoering van het vastgestelde beleid te waarborgen.

Begrippen

- Weerstandsvermogen: de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen zijn afgesloten. Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in de ratio weerstandsvermogen (beschikbare weerstandscapaciteit/ benodigde weerstandscapaciteit).
- Weerstandscapaciteit: middelen waarover de gemeente beschikt/ kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Naast het eigen vermogen zijn dit onbenutte inkomstenbronnen en bezuinigingsmogelijkheden.
- Risico¹: kans op het optreden van een gebeurtenis met een bepaalde (financiële) impact. De risico's relevant voor het weerstandsvermogen zijn die risico's die niet op een andere manier zijn te ondervangen en die een financieel gevolg kunnen hebben.
- Kans²: de mogelijkheid dat er schade wordt veroorzaakt door een gebeurtenis.
- Benodigde weerstandscapaciteit: kans vermenigvuldigd met de financiële impact van het risico.
- Financiële impact: de ernst van de financiële schade wanneer deze optreedt.

	Incidenteel	Structureel
Algemene reserve (vrij besteedbaar)	X	
Bestemmingsreserves (vrij besteedbaar)	X	
Onbenutte belastingcapaciteit		X
Eventuele begrotingsruimte		X
Kostenreductie (bezuinigingen)		X

Beschikbare weerstandscapaciteit

Bij de beoordeling van het weerstandsvermogen moet worden gekeken naar de structurele weerstandscapaciteit en de incidentele weerstandscapaciteit. Onder incidentele weerstandscapaciteit wordt verstaan de capaciteit die de gemeente heeft om éénmalige tegenvallers op te vangen. Onder structurele weerstandscapaciteit wordt verstaan de middelen die permanent inzetbaar zijn om tegenvallers op te vangen.

¹ Grote risico's die slechts in zeer zeldzame gevallen voordoen, zijn niet meegenomen in de inventarisatie. Dan moet bijvoorbeeld gedacht worden aan een grote ramp op de Westerschelde. Er zal dan direct opschaling naar minimaal het niveau van de provincie en de Veiligheidsregio plaatsvinden.

² De kans wordt uitgedrukt in een viertal klassen: zeer laag (10%), laag (25%), middel (50%) en hoog (90%).

De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit:

Inventarisatie risico's

Gemeente Kapelle | Begroting 2024 64

Programma		Risico's	Maatregelen	Kans	Maximale financiële impact	Benodigde weerstands-capaciteit
	Omgevingswet en voor de omgevingstafel worden leges in rekening gebracht, waarbij het uitgangspunt is dat deze inkomsten kostendekkend zijn.	en zijn afhankelijk van de activiteiten waar een aanvraag voor moet worden ingediend. Vooral als er geen grote bouwprojecten zijn, zullen deze legesinkomsten achterblijven bij de raming. Daarnaast is 2024 het eerste jaar van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen. Dit houdt in dat er meer onzekerheden zullen zijn hoe de markt reageert op de nieuwe wetgeving. Vanaf 2024 is er ook sprake van de "omgevingstafel" (een vorm van integraal vooroverleg). Aangezien hiermee nog geen ervaringen zijn opgedaan, is niet in te schatten wat de hoogte zal zijn van de leges voor de omgevingstafel. Ook worden er -weer- leges in rekening gebracht voor milieuactiviteiten.	kwartaal van 2024 al evalueren van de balans kosten-opbrengsten.			
Sociaal domein	Open einde regelingen					
	De gemeente kent veel open einde regelingen, zoals de Wmo, leerlingen-vervoer, Jeugdwet, Inburgering en Participatiewet. Eén of enkele complexe	Het beroep op de open einde regelingen en de hiermee gemoeide gelden zijn hoger dan de begrote budgetten.	Diverse bijsturingsmaatregelen gericht op preventie, vroegsignalering, algemene voorzieningen en positieve gezondheid.	Middel	€ 500.000	€ 250.000

Programma	Risico's		Maatregelen	Kans	Maximale financiële impact	Benodigde weerstands-capaciteit
	casussen kunnen een grote financiële impact hebben (incl. woningaanpassingen).					
Sociaal Domein	Demografische ontwikkeling Kapelle					
	De vergrijzing in Kapelle neemt harder toe dan gemiddeld in Nederland. Dit is een geleidelijke toename. In 2040 verwachten we het dubbele aantal 75-plussers t.o.v. nu in Kapelle.	Meer thuiswonende ouderen met een zorgbehoefte.	We bevorderen positieve gezondheid.	Middel	€ 100.000	€ 50.000
Bestuur en veiligheid	Gemeenschappelijke regelingen					
	Diverse gemeentelijke activiteiten zijn bij gemeenschappelijke regelingen ondergebracht. De uitgaven van gemeenschappelijke regelingen behoren tot de verplichte uitgaven van de gemeente.	Een hogere bijdrage aan één of meerdere gemeenschappelijke regelingen.	• We actualiseren de nota verbonden partijen. • We zijn betrokken bij de werkgroep verbonden partijen. Hier wordt o.a. gekeken naar de dienstverlening vanuit gemeenschappelijke regelingen aan de deelnemende gemeenten, de positie van de gemeenteraden en de rol van de begeleidingscommissies.	Middel	€ 200.000	€ 100.000
Bedrijfsvoering	Bedrijfsvoering					
	De bedrijfsvoering is dynamisch. Er zijn	Hoger incidentele of structurele kosten voor de	Monitoren kosten bedrijfsvoering.	Middel	€ 200.000	€ 100.000

Programma	Risico's		Maatregelen	Kans	Maximale financiële impact	Benodigde weerstands-capaciteit
	diverse invloeden op de kosten van de bedrijfsvoering.	bedrijfsvoering, door bijvoorbeeld opvangen ziekteverzuim en bijkomende taken/ambities (bv opvang Oekraïne).				
Bestuur en veiligheid	Cybercrime, informatiebeveiliging en privacy					
	Cybercrime is een vorm van criminaliteit waarbij een ICT-systeem of de informatie die daardoor wordt verwerkt, het doelwit is. De veilige omgang met informatie heeft te maken met de organisatie, de werkprocessen, beschermingsmaatregelen en de controle op deze drie. Wanneer persoonsgegevens van inwoners of bedrijven in handen vallen van derden die geen toegang tot deze gegevens mogen hebben, is sprake van een datalek en/of	Risico's voor de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatie(systemen). Risico's voor de continuïteit van de dienstverlening en gemeentelijke processen. Bij ontoereikendheid van de informatiebeveiliging of bij niet zorgvuldig omgaan met gevoelige of vertrouwelijke (persoons)gegevens kan de gemeente aansprakelijk worden gesteld in het kader van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Bij het niet-naleven van de AVG kan de Autoriteit Persoonsgegevens boetes opleggen die kunnen oplopen tot € 20.000.000.	Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO); bevat maatregelen voor: • Informatiebeveiligingsbeleid, • Organiseren van informatiebeveiliging (interne organisatie, mobiele apparatuur en telewerken), • Veilig personeel (voorafgaand aan, tijdens en bij wijziging of beëindiging dienstverband), • Beheer van bedrijfsmiddelen, • Toegangsbeveiliging, • Cryptografie, • Beveiliging bedrijfsvoering, • Communicatiebeveiliging, • Acquisitie, ontwikkeling en onderhoud van informatiesystemen, • Leveranciersrelaties, • Beheer van informatiebeveiligingsincidenten, • Informatiebeveiligingsaspecten van bedrijfscontinuïteitsbeheer, • Naleving (wettelijke en contractuele eisen, informatiebeveiligingsbeoordelingen/audits).	Middel	€ 250.000	€ 125.000

Programma		Risico's	Maatregelen	Kans	Maximale financiële impact	Benodigde weerstands-capaciteit
	schending van de privacy.					
Middelen	Gemeentefonds					
	In de uitkering van het gemeentefonds vinden continue wijzigingen plaats en is continue gesprek tussen VNG en Ministerie van Binnenlandse Zaken. Welke taken tegen welke kosten.	Er zijn drie risico's: - dat het Rijk bezuinigt op de algemene en specifieke uitkeringen; - dat de verdeling door het Rijk wordt herzien (herverdeeleffecten); - en dat de bestaande verdeelmaatstaven zich anders ontwikkelen dan geraamd (exogene ontwikkelingen).	- De laatste circulaire verwerken in de begroting. - Actualiteit rondom dit thema volgen en bijsturen waar mogelijk.	Middel	€ 100.000	€ 50.000

Ratio weerstandsvermogen: € 5.800.000/ € 700.000 = 8,3 (begroting 2023: 5,3)

Voor 2024 zijn de risico's opnieuw onder de loep genomen. Nieuw is het financiële risico voor de garantstellingen Cederhof. De risico's binnen het sociaal domein zijn toegenomen en de overige risico's zijn grotendeels in omvang gelijk gebleven, maar de vooruitzichten blijven vanwege de vele onzekerheden risicovol. Het "ratio weerstandsvermogen" is verhoogd van 5,3 naar 8,3 en blijft boven de 2,0 wat gekwalificeerd is "Uitstekend". Conform het geactualiseerde risicobeleid is het ratio weerstandsvermogen uitstekend.

Ratio weerstandvermogen	Betekenis
> 2,0	Uitstekend
1,4 < x < 2,0	Ruim voldoende
1,0 < x < 1,4	Voldoende
0,8 < x < 1,0	Matig
0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

Kengetallen

- Bij ministeriële regeling van 17 juli 2015 zijn nadere regels gesteld over de wijze waarop de kengetallen door gemeenten worden vastgesteld en in de begroting en het jaarverslag worden opgenomen.
- Kengetallen zijn getallen die een verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans. Kengetallen kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van de gemeente. De voorgeschreven kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te dekken of op te vangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaarheid- en wendbaarheid.

Hierbij moet wel opgemerkt worden dat een afzonderlijk kengetal weinig zegt over hoe de financiële positie moet worden beoordeeld. De kengetallen zullen altijd in samenhang moeten worden gezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van de gemeente. Omdat de kengetallen in hun onderlinge relatie moeten worden gezien in de beoordeling van de financiële positie is het van belang dat niet alleen de kengetallen worden opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing, maar ook worden voorzien van een adequate toelichting.

Kengetallen *	2022*	2023	2024	2025	2026	2027
Netto schuldquote	87%	120%	120%	155%	172%	168%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	84%	115%	114%	148%	164%	165%
Solvabiliteitsratio	36%	27%	32%	29%	25%	23%
Structurele exploitatieruimte	7%	0,8%	0%	0%	-5%	-6%
Grondexploitatie	7%	3%	5%	5%	6%	6%
Belastingcapaciteit	96%	96%	92%	92%	92%	92%

*uit de jaarrekening 2022

Toelichting kengetallen

Kijkend naar de kengetallen is de ontwikkeling in de financiële positie onzeker te noemen. De begroting is niet structureel sluitend. Dit wordt veroorzaakt door een fors teruglopende uitkering uit het gemeentefonds vanaf 2026. Door de investeringen in nieuwe onderwijshuisvesting stijgt de netto schuldquote.

Scenario kengetallen **	2023	2024	2025	2026	2027
Netto schuldquote	120%	111%	138%	150%	155%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	115%	104%	132%	143%	149%
Solvabiliteitsratio	27%	45%	45%	38%	38%

Gezien de huidige ontwikkelingen binnen de bedrijventerreinen kan de schuldquote voordelig worden beïnvloed door de positieve resultaten uit de grondexploitatie. Tegenover de geraamde investeringen komen hogere inkomsten te staan, waardoor minder externe financiering nodig is. Dit zal de kengetallen positief beïnvloeden. In "scenario kengetallen" is rekening gehouden met deze lagere financieringsbehoefte. Voor de komende 4 jaar gaat het om 4 mln in 2024 en 1 mln in 2025. Totaal is er in dit scenario rekening gehouden met een lagere financieringsbehoefte van 5 mln. Hierdoor daalt de netto schuldquote in 2027 van 168% naar 155% en stijgt de solvabiliteit in 2027 van 23% naar 38%.

Daarnaast is de berekening van de netto schuldquote afhankelijk van de totale begroting, doordat grondexploitatie langzaam dalen en daarmee de totale lasten en baten van de begroting, stijgt de netto schuldquote zonder dat er extra middelen zijn aangetrokken. In dit scenario gaan we uit van gelijkblijvende omvang van onze totale begroting.

Toelichting

Netto schuldquote

- Het kengetal “netto schuldquote”, ook wel bekend als de netto-schuld als aandeel van de inkomsten, zegt het meest over de financiële vermogenspositie van een gemeente. De netto-schuldquote geeft aan of een gemeente investeringsruimte heeft of juist op zijn tellen moet passen. Daarnaast zegt het kengetal ook wat over de flexibiliteit van de begroting. Hoe hoger de schuld is, hoe meer kapitaallasten er zijn, waardoor een begroting minder flexibel wordt. Met name de investeringen in het nieuwe sportcentrum zorgen voor een stijging van de netto schuldquote.
- In de VNG-uitgave “Houdbare overheidsfinanciën” is aangegeven dat wanneer de schuld lager is dan de jaaromzet (<100%) dit als goed kan worden bestempeld. Boven de 130% is het onvoldoende.

Goed	Tot 90%
Matig	90% tot 130%
Onvoldoende	Hoger dan 130%

Solvabiliteitsratio

- De “solvabiliteitsratio” geeft de mate aan waarmee de gemeentelijke bezittingen zijn betaald met eigen middelen. Anders gezegd: het aandeel van het eigen vermogen in het totale vermogen. Hoe hoger de verhouding eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen, hoe gezonder de gemeente.
- Wanneer de helft of meer van het totaal vermogen uit eigen vermogen bestaat, dan is de solvabiliteit goed. Is het kengetal voor solvabiliteit kleiner dan 30%, dan is er veel vreemd vermogen aanwezig.

Goed	50% en hoger
Matig	Tussen 20% en 50%
Onvoldoende	Kleiner dan 20%

Structurele exploitatieruimte

- Het kengetal “structurele exploitatieruimte” geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte is binnen de vastgestelde begroting. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

Goed	Structureel hoger dan 0,6%
Matig	Structureel tussen 0% en 0,6%
Onvoldoende	Structureel kleiner 0%

Grondexploitatie

- Het kengetal “grondexploitatie” geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarde) is ten opzichte van de jaarlijkse baten. Wanneer de gemeente grond tegen de lagere prijs van landbouwgrond heeft aangekocht, loopt de gemeente veel minder risico dan wanneer er dure grond is aangekocht en de vraag naar bouwgrond stagneert.
- Een norm bepalen voor het kengetal grondexploitatie is lastig. De boekwaarde van de gronden en bezit zegt namelijk nog niets over de relatie tussen vraag en aanbod van woningbouw dan wel m²-bedrijventerrein. Maatwerk is hiervoor van toepassing, dat wil onder andere zeggen hoeveel woningen of m²-bedrijventerrein er zijn gepland. Daarnaast is het van wezenlijk belang wat de verwachte vraag zal zijn.
- De boekwaarde van de gronden geeft aan of een gemeente veel middelen heeft gestopt in haar grondexploitatie. Dit geldt moet namelijk ook nog terugverdiend worden. Om bovenstaande redenen is geen norm verbonden aan het kengetal grondexploitatie.

Belastingcapaciteit

- De OZB is voor de gemeente de belangrijkste eigen belastinginkomst. Het kengetal “lokale lasten” wordt berekend aan de hand van de ozb-lasten en rioolheffing voor een gezin bij een gemiddelde woz-waarde plus de afvalstoffenheffing voor een gezin.
- Zowel bij de rioolheffing als bij de afvalstoffenheffing wordt in onze gemeente uitgegaan van een kostendekkend tarief. Bij de ozb wordt daar niet naar gekeken. De ozb vergelijken we met de norm voor artikel 12. Deze norm ligt op 120% van het gewogen landelijk gemiddelde met betrekking tot het ozb-tarief.
- De uitkomsten liggen onder de woonlasten van het landelijk gemiddelde voor een gezin in het voorafgaande begrotingsjaar. Voor het bepalen van een norm is meer achtergrondinformatie nodig over de opbouw van de landelijk gemiddelde woonlasten. Over deze opbouw beschikken wij nog niet.

Paragraaf Financiering

Functie en inhoud van deze paragraaf	Regelgeving (in- en extern)
De financiering van de bedrijfsactiviteiten	BBV
De leningen die daarvoor zijn afgesloten	Wet Financiering decentrale overheden (fido)
De wijze waarop de rente wordt doorberekend	Financiële verordening
De risico's en de beheersmaatregelen	Treasurystatuut gemeente Kapelle

Visie

Financiering betreft de wijze waarop de gemeente benodigde geldmiddelen aantrekt voor het uitvoeren van de bedrijfsactiviteiten. Wij doen dit op een transparante manier en kiezen binnen de kaders voor een eenvoudige systematiek.

Risicoprofiel

Financieren gaat gepaard met risico's. Deze worden hieronder in beeld gebracht. Per risico geven we aan of deze risico's ook van toepassing zijn op Kapelle.

Soort risico	Toelichting	Maatregel	Omvang risico
Renterisico	Risico rentestanden	Sturen op wettelijk verplicht kasgeldlimiet, intradaglimiet en renterisiconorm	Laag
Debiteurenrisico	Risico op niet betalen debiteuren	Incassobeleid en voorziening dubieuze debiteuren	Midden
Liquiditeitsrisico	Niet goed in beeld hebben van kasstromen kan leiden tot onnodige rentekosten	Liquiditeitenplanning	Laag

Kredietlimiet en intradaglimiet

Ons kredietlimiet is € 1,5 miljoen, tot dit bedrag mogen wij negatief staan op onze bankrekening van de BNG. Komen we hierboven dan moeten wij gelijk actie ondernemen. Dit kan in de vorm van een kasgeldlening (kort lopend), het aanzuiveren van ons saldo door schatkistgeld terug te vragen van het Rijk, of een nieuwe langlopende lening aan te trekken.

Een overschrijding mag maximaal € 1 miljoen bovenop de € 1,5 miljoen van het kredietlimiet bedragen. Dit noemen we het intradaglimiet. Binnen 24 uur moeten wij dit limiet aanzuiveren anders betalen wij een boeterente.

Kasgeldlimiet

✓	Omvang begroting	€ 43.829
✓	Limiet (8,5%)	€ 3.725
✓	Gemiddelde schuld	€ 2.000
✓	Ruimte	€ 1.725

Renterisiconorm

De kasgeldlimiet betreft een plafond voor de kortlopende schuld van de gemeente, met als doel een te grote gevoeligheid voor rentefluctuaties op de kortlopende schuld te voorkomen. Er geldt een wettelijke norm. De kasgeldlimiet bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal.

De renterisiconorm heeft als doel om toekomstige renterisico's op de vaste schuld te beperken. De renterisico's worden berekend als de som van de aflossingen en de renteherzieningen op de bestaande vaste schuld. Er geldt een wettelijke norm. Het totale jaarlijkse renterisicobedrag mag niet groter zijn dan 20% van het begrotingstotaal. De renterisiconorm dwingt daarmee tot spreiding van de aflossingen en renteherzieningen.

Renterisiconorm

✓ Omvang begroting	€ 43.829
✓ Norm 20%	€ 8.765
✓ Renteherziening	€ 0
✓ Aflossing	€ 2.415
✓ Ruimte	€ 6.350

Leningenportefeuille

- De huidige leningenportefeuille bestaat uit leningen aangegaan bij de NV Bank Nederlandse Gemeenten, gemeente Borsele en Nationale Nederlanden Levensverzekering Maatschappij. De geldleningen zijn niet vervroegd aflosbaar.
- Per 31-12-2023 is er € 46 miljoen aangetrokken, hierin is de lening voor het nieuwe sportcentrum opgenomen.
- De rentepercentages van deze geldleningen variëren tussen de 0,25% en 6,11%, het gemiddelde rentepercentage is gedaald naar 1,1%.

Financieringsbehoefte

- Gelet op de geplande investering en de te betalen aflossingen op de leningen, houden we voor 2024 rekening met het aantrekken van een nieuwe lening van € 4 miljoen met een rente van 3%.

EMU Saldo

- De Nederlandse overheid moet voldoen aan Europese begrotingsregels; het begrotingstekort per deelnemend land moet beperkt blijven tot maximaal 3%.
- In dat kader dient het EMU-saldo (EMU: Economische en Monetaire Unie) van de Nederlandse overheid binnen de grenswaarde te blijven.
- Het aandeel van de decentrale overheden in het EMU-saldo is macro genormeerd.
- In het financieel akkoord van januari 2013 is opgenomen dat het kabinet geen sancties als gevolg van overschrijding van de norm toepast.
- Door investering in met name scholen, riolering en wegen neemt het tekort op EMU-saldo toe.

	2023	2024	2025
EMU saldo	€ 6.073	€ 2.873	€ 12.955
Overschot of Tekort	Tekort	Tekort	Tekort

Renteschema 2024

Renteschema	2024	2023
Externe rentelasten (lang en kort)	€ 813	€ 569
Externe rentebaten	€ 0	€ 1
Saldo rentelasten en rentebaten	€ 813	€ 568
Saldo doorberekende rente aan grondexploitatie en sportcentrum De Bloesem	-/- € 40	-/- € 14
Aan taakvelden toe te rekenen rente	€ 853	€ 554
Aan taakvelden toegerekende rente	€ 853	€ 554
Renteresultaat taakveld Treasury	€ 0	€ 0

Toelichting

- De rentelasten stijgen, mede door herfinanciering in 2023 en 2024.
- De rente over de grondexploitatie bedraagt 1%. Door de negatieve boekwaarde in totaliteit van de grondcomplexen, worden hier de lasten van de rentevergoeding meegenomen. Deze bedragen over 2024 € 103.000.
- Aan het sportcentrum worden de rentelasten met ingang van 2023 doorberekend op basis van de lasten van de bij die investering aangetrokken financiering. Deze toegerekende lasten bedragen over 2024 € 63.000.
- Op het eigen vermogen wordt geen rente bijgeschreven.

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Samenvatting

De gemeente heeft de openbare ruimte in beheer. In de openbare ruimte bevinden zich allerlei kapitaalgoederen, zoals groen, wegen en riolering etc. De gemeente optimaliseert de levensduur van de kapitaalgoederen door integraal, planmatig en adequaat onderhoud. De kapitaalgoederen wegen, riolering, water, groen en gebouwen zijn vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplichte onderdelen van de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen. In Kapelle zijn daar civieltechnische kunstwerken, speeltoestellen, openbare verlichting, sportaccommodaties en begraafplaatsen aan toegevoegd.

Voor het groot onderhoud bestaat de keuze tussen dekking van de lasten via de exploitatie en/of met een voorziening. De geactiveerde lasten van de meeste kapitaalgoederen komen jaarlijks terug in de begroting. Onderhoud aan de kapitaalgoederen gebouwen, speeltoestellen, sportaccommodaties, civieltechnische kunstwerken en stranden worden uit een voorziening betaald. Met een groeimodel wordt het kapitaalgoed riolering vanaf 2028 voor een derde gedeelte geactiveerd en voor twee derde deel betaald uit de voorziening.

Wegen, straten en pleinen (programma Leefomgeving en Mobiliteit)

- Wegenbeleidsplan: Plan is in 2017 opgesteld wat heeft geresulteerd in het rapport “Wegenbeleidsplan 2017-2021”. Dit plan vormt de praktische leidraad voor het wegbeheer. De kwaliteitscriteria uit het beleidsplan zijn:
 - Centra-gebieden en voorzieningen rondom ouderen: kwaliteitsniveau A
 - Bedrijventerreinen: kwaliteitsniveau C
 - Verblijfsgebieden (overig): kwaliteitsniveau B
- Benchmark (standaard kwaliteitsmeting op basis van kosten en areaal): In 2018 is een Zeeuws-brede benchmark verhardingen uitgevoerd onder alle gemeentelijke wegbeheerders en het waterschap. Dit heeft geresulteerd in het rapport “Benchmark verhardingen Zeeland” Hiervoor is gebruik gemaakt van de indeling van kwaliteitsniveaus op basis van de CROW Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte van niveau A+ (zeer goed) via A, B, C naar niveau D (zeer slecht). Hierbij wordt categorie D als achterstallig onderhoud betiteld en is het norm/ambitieniveau vanuit CROW gesteld op niveau B. De inspectie van de beeldkwaliteit gebeurt op basis van diverse schadebeelden en resulteren in klasse A+ t/m D. Het behaalde kwaliteitsniveau op basis van uitgevoerde inspectie laat zien dat de gemeente Kapelle de 90%-norm CROW-kwaliteit B behaalt. De gemeente Kapelle valt op vanwege het hoge percentage A+ en A-kwaliteitsniveau van ca.90%.
- Vergelijk van de weginspecties 2016, 2018, 2021 en 2023 laat een dalende kwaliteit zien die nog wel voldoet aan de gestelde kwaliteitseisen.
- In 2023 is gestart met een nieuw beleid en beheerplan wegen 2024-2028. In 2024 vindt hierover bestuurlijke besluitvorming plaats. Het nieuwe plan geeft inzicht in;
 - De kaders voor het beheer
 - De beheerstrategie
 - Het areaal en de actuele onderhoudstoestand van de wegen
 - De onderhoudsplanning, integrale aanpak en overige kosten
 - De benodigde budgetten en financiële gevolgen
 - Risico's
- De wegeninspectie volgens CROW-norm wordt twee jaarlijks uitgevoerd. De integrale onderhoudsplanning wordt hier jaarlijks op afgestemd.

- Voor het straatmeubilair is geen beleids- en beheerplan opgesteld. Wat kapot is, wordt vervangen. In geval van vandalisme worden de kosten verhaald.
- De kosten van herinrichtingen en reconstructies worden in 25 jaar afgeschreven.
- De exploitatiekosten zijn opgenomen in het programma Leefomgeving en Mobiliteit, product openbare werken.
- Er is geen achterstallig onderhoud.

Areaal peildatum (1 juni)	2018	2022	2023
Wegtype 3 – Gemiddeld belast (stadsontsluitingsweg, busbaan, industrieweg)	19.383 m2	33.573 m ²	34.648 m2
Wegtype 4 – Licht belast (buurtontsluitingsweg, parallelweg, landbouwweg)	27.630 m2	32.687 m ²	32.699 m2
Wegtype 5 – Weg in woongebied (woonstraat, woonerf, parkeerterrein, wijkstraat)	395.113 m2	425.764 m ²	427.007 m2
Wegtype 6 – Weg in verblijfsgebied (winkelhof, plein, voetpaden)	131.383 m2	156.119 m ²	161.567 m2
Wegtype 7 – Fietspad	22.606 m2	27563 m ²	27.234 m2
Totaal	596.671 m2	675.706 m²	683.155 m2
Asfalt			212.707 m2
Elementen			457.633 m2
Beton			2.672 m2
Half-en onverhard			10.291 m2
Totaal			683.303 m2

Beleidskaders	Beleidsplan	Volledige dekking in begroting?
Grondwet	Wegenbeleidsplan 2017-2021 (niet vastgesteld)	Ja, de exploitatielasten zijn opgenomen in het programma Leefomgeving en Mobiliteit, product openbare werken.
Burgerlijk wetboek	- Centra-gebieden en voorzieningen rondom ouderen:	
Wegenwet	- kwaliteitsniveau A (CROW)	
Wegenverkeerswet	- Bedrijventerreinen: kwaliteitsniveau C (CROW)	
Wet Milieubeheer	- Verblijfsgebieden (overig): kwaliteitsniveau B (CROW)	
Wet Geluidshinder		
Wet Arbo	Duurzaamheidsagenda, bouwsteen Natuur & Biodiversiteit	
EU-richtlijn Omg. Lawaai	- Ambitie 10% meer groen in de openbare ruimte in 2030	
BBV	- Ambitie vaststellen nieuwe Groenstructuurplannen per kern 2024	

Project benaming	2024	2025	2026	2027
Boomweidelaan incl. masterplan wateroverlast	X	X		
De Hoogte, Haaiemeet en Haaiemeetseweg incl. masterplan wateroverlast			X	X
Wemeldinge Noordzijde NSCities2S	X			
Spoorlaan Brouwerijpad masterplan wateroverlast	X	X		

Bierweg Papendijk masterplan wateroverlast				X
Dorpsstraat			X	X
Blaaspoort masterplan wateroverlast	X			
Schelpenweg masterplan wateroverlast	X	X		
Nieuwe Kerkstraat masterplan wateroverlast opp. afstroming	X			
Jufferswegje masterplan wateroverlast			X	X
Dijkwelseweg (entree Vierwegen (link met ontsluiting ZH3))	X	X	X	
Dijkwelsestraat (tussen spoor en dorp)	X			
Vijverstraat masterplan wateroverlast	X	X		
Jagtlust van der Biltlaan masterplan wateroverlast	X	X		
De Warretjes, Oude bosstraat masterplan wateroverlast	X			
Molenwater masterplan wateroverlast		X	X	
Pronkenburg en Parklaan oppervlakkige en ondergronds afvoer masterplan wateroverlast	X	X	X	
Sterappelstraat masterplan wateroverlast		X	X	
Goudreinettestraat masterplan wateroverlast			X	
Opalstraat masterplan wateroverlast			X	
Asfaltwerken en projectmatig straatwerk	X	X	X	X
Nieuwendijk herinrichting straat	X			
Parkeervoorziening fietsen NS Station Kapelle Biezeling (Subsidieproject ProRail/Gemeente)	X			
Vernieuwen Kom- en Welkomstborden gemeentegrenzen (meubilair)	X	X		
Vernieuwen (half) verhardingen begraafplaatsen	X			

Openbare verlichting (programma Leefomgeving en Mobiliteit)

- Goede openbare verlichting levert een belangrijke bijdrage aan het bevorderen van de sociale veiligheid, verkeersveiligheid en de leefbaarheid.
- In 2015 is het beleidsplan openbare verlichting geactualiseerd op basis van de richtlijn openbare verlichting (ROVL 2011) van de Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde (NSVV). Beoordeeld is welke inspanning nodig is om de openbare verlichting op het gewenste peil te brengen of te houden.
- De gemeente heeft een relatief jong en zuinig verlichtingsbestand.
- De gemeente stelt zich ten doel, met inachtneming van de veiligheid, daar waar mogelijk energie te besparen.
- De laatste jaren zijn de niet-energiezuinige armaturen vervangen. Bij nieuwbouw en vervangingen wordt ledverlichting toegepast.
- De jaarlijkse investeringskosten voor de komende 10 jaar zijn geraamd op basis van het vastgestelde beleid. De vervangingsinvesteringen worden geactiveerd op basis van de technische levensduur.
- Het vervangingsbudget dat jaarlijks nodig is om het areaal actueel te houden en te verbeteren varieert het komend decennium tussen de € 30.000 en € 75.000. In de meerjarenraming is rekening gehouden met een gemiddeld investeringsniveau van € 42.000 per jaar.
- De exploitatiekosten zijn opgenomen in het programma Leefomgeving, product Openbare ruimte.
- Er is geen achterstallig onderhoud.

Areaal (1 juni)	Areaal 2018	Areaal 2022	Areaal 2023
Conventionele armaturen	1.575	1.275	1.261
LED-armaturen	952	1.282	1.321
Lichtmasten	2.487	2.557	2.582

Beleidskaders	Beleidsplan	Volledige dekking in begroting?
Burgerlijk wetboek Elektriciteitswet NPR 132011-1 ROVL NEN 1010 NEN 3140 Energie akkoord	Beleidsplan openbare verlichting	Ja, de exploitatielasten zijn opgenomen in het programma Leefomgeving en Mobiliteit, product Openbare werken.

Werkzaamheden	2024	2025	2026	2027
Vervangen conventionele armaturen voor LED-armaturen. Projectmatig en planmatig	46	65	10	797

Riolering (programma Leefomgeving en Mobiliteit)

- Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP): Beleidsplan is in 2017 opgesteld en vastgesteld door de gemeenteraad. Dit heeft geresulteerd in het rapport “Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan Kapelle 2017-2021”. Dit plan vormt de praktische leidraad voor de 3 zorgplichten afvalwater, hemelwater en grondwater. In 2023 is gestart met het opstellen van een nieuw VGRP voor de planperiode 2024-2028. Begin 2024 vindt hier bestuurlijke besluitvorming over plaats.
- Basisrioleringsplannen voor de kernen Wemeldinge, Schore en Kapelle/Biezelingse zijn in de periode 2015-2017 uitgewerkt en vormen de basis voor operationele plannen.
- Wateroverlast knelpunten voortgekomen uit basisrioleringsplannen en in de openbare ruimte bekende overlastlocaties zijn in 2019 uitgewerkt in het rapport “Masterplan Wateroverlast Gemeente Kapelle” Op projectniveau zijn knelpuntlocaties uitgewerkt. Oplossingsrichting en kosten zijn hiermee in beeld gebracht.
- Verbetermaatregelen zijn opgenomen in het meerjaren investeringsprogramma na afstemming met het waterschap Scheldestromen.
- De exploitatiekosten zijn opgenomen in het programma Leefomgeving en Mobiliteit, product Openbare werken.
- Er is geen achterstallig onderhoud.
- Het managen van risico's gebeurt door inspectie van de riolering en het prioriteren van onderhoud, vervanging en verbetering. Het vervangen en verbeteren van riolen is kostbaar en levert overlast op. Daar waar mogelijk worden innovatieve technieken zoals relining van het hoofdriool toegepast en samenwerking met het nutsbedrijf gezocht. Inschatting is dat in Kapelle ongeveer 50% van het riool in aanmerking komt voor relining. De kosten van relining bedragen ongeveer 50% van de kosten van traditioneel vervangen. De levensduur kan hiermee met ongeveer 50 jaar verlengd worden.
- De kosten van vervangingsinvesteringen en groot onderhoud worden direct afgeschreven en deels geactiveerd. De kapitaallasten (rente & afschrijving) van het geactiveerde deel komen jaarlijks terug in de begroting. Uitgangspunt is om op termijn alle investeringen direct ten laste van de exploitatie te brengen, hiervoor vormen wij een voorziening.

Onderhoudsfrequenties:

- Onderhoudsinspectie en reiniging vrij verval riolering eenmaal per 8 jaar;
- Reiniging en inspectie van persleidingen ad hoc bij storing;
- Reinigen kolken tweemaal per jaar;
- Reinigen bijzondere voorzieningen eenmaal per jaar;
- Gemalen, real time monitoring op functioneren;
- Onderhoud aan gemalen tweemaal per jaar;
- Onderhoud aan drukrioleringspompen eenmaal per jaar;
- Onderhoud aan huisaansluitingen wordt na melding uitgevoerd;
- Onderhoud aan IT-riolen eenmaal per 8 jaar;
- Onderhoud aan drainageleidingen niet of nauwelijks;
- Onderhoud Wadi's jaarlijkse in maaicyclus groen;
- Onderhoud aan peilbuizen niet of nauwelijks.

De Integrale onderhoudsplanning wordt hier jaarlijks op afgestemd. De definitieve bestuurlijke afweging tussen kwaliteit versus kosten wordt geëvalueerd als opmaat naar een nieuw VGRP. De mogelijkheden in heffingsgrondslag wordt hierin meegenomen.

Areaal (1 juni)	Areaal 2020	Areaal 2022	Areaal 2023
Persleiding	6.597 m1	6.604 m1	6.851 m1
Hemelwaterriool	22.807 m1	23.930 m1	26.256 m1
Vuilwaterriool	20.032 m1	20.317 m1	23.635 m1
Gemengd riool	43.312 m1	43.321 m1	41.708 m1
Drukleiding	19.602 m1	19.602 m1	19.423 m1
Infiltratieriool	3.530 m1	3.750 m1	3.750 m1
Overstortputten	41 stuks	41 stuks	41 stuks
Kolken	5.000 stuks	5000 stuks	5320 stuks
Wadi's	3 systemen	5 systemen	5 systemen
Gemalen/randvoorzieningen	28 stuks	28 stuks	28 stuks
Pompunits	131 stuks	131 stuks	131 stuks

Beleidskaders	Beleidsplannen	Volledige dekking in begroting?
Kaderrichtlijn Water Waterwet Wet milieubeheer Afvalwaterbeleidsplan Waterschap	VGRP 2017-2021 Basis Rioleringsplannen Masterplan wateroverlast Verordening rioolheffing gemeente Kapelle Notitie activering, waardering en afschrijving vaste activa Gemeente Kapelle	Ja, de exploitatielasten zijn opgenomen in het programma Leefomgeving en Mobiliteit, product Openbare werken.

Project benaming	2024	2025	2026	2027
Boomweidelaan incl. masterplan wateroverlast		X		
De Hoogte, Haaimeet en Haaimeetseweg incl. masterplan wateroverlast		X	X	
Spoorlaan Brouwerijpad masterplan wateroverlast	X	X		
Noordelijke Achterweg (inclusief Achterom)			X	X
Blaaspoort masterplan wateroverlast	X			
Schelpenweg masterplan wateroverlast	X	X		
Nieuwe Kerkstraat masterplan wateroverlast opp. afstroming	X			
Jufferswegje masterplan wateroverlast			X	X
Dijkwelseweg (Vierwegen tot spoor)	X	X	X	
Dijkwelsestraat (tussen spoor en dorp)	X			
Vijverstraat masterplan wateroverlast	X			
Jagtlust van der Biltlaan masterplan wateroverlast	X	X		

De Warretjes, Oude bosstraat masterplan wateroverlast	X			
Molenwater masterplan wateroverlast		X	X	
Pronkenburg en Parklaan oppervlakkige en ondergronds afvoer masterplan wateroverlast	X	X	X	
Sterappelstraat masterplan wateroverlast		X	X	
Goudreinettestraat masterplan wateroverlast			X	
Opalstraat masterplan wateroverlast		X	X	
Persleidingen vervangen VGRP	X	X	X	X
Gemalen bouwkundig vervangen VGRP	X	X	X	X
Gemalen Elek./mechanisch vervangen VGRP	X	X	X	X
Drukriolering putten vervangen VGRP	X	X	X	X
Drukriolering/mechanisch vervangen VGRP	X	X	X	X

Water (programma Leefomgeving en Mobiliteit)

- Stedelijk waterplan Kapelle: Plan is in 2011 opgesteld wat heeft geresulteerd in het rapport “Stedelijk waterplan Kapelle 2012-2016”. Het plan is bestuurlijk vastgesteld. Dit plan legt het gemeentelijk beleid vast op het gebied van water in de bebouwde kom. Verschillende onderdelen van plan maken deel uit van het vigerende VGRP.
- De gemeenteraad heeft vijf ambities geformuleerd die verwerkt zijn in het plan:
 - Inspelen op klimaatontwikkeling (geborgd in VGRP);
 - Ecologische kansen aan de randen van kernen daar waar mogelijk te versterken;
 - Niet “vooroplopen” t.o.v. andere gemeenten op gebied van water;
 - Ambitie beperkt zich tot Beheer en onderhoud oppervlaktewater in bebouwd gebied (BOB) overeenkomst met waterschap;
 - Passieve invulling van grondwaterzorgplicht (geborgd en aangepast naar Anticiperend in VGRP).
- Stedelijk waterplan Kapelle: Tussentijdse evaluatie van maatregelen en proces heeft in 2015 plaatsgevonden aangevuld met een visuele kwaliteitsbeoordeling in 2017. De kwaliteitsbeoordeling van de maatregelen heeft plaatsgevonden op kwaliteit goed/voldoende/onvoldoende.
- Het waterschap Scheldestromen en de gemeente Kapelle zijn samen verantwoordelijk voor het onderhoud van het oppervlaktewater. Basis voor het onderhoud is de overeenkomst tussen waterschap en gemeente voor het onderhoud van oppervlaktewaterlichamen binnen het bebouwd gebied (BOB).

Areaal	Aantal
Oevers	8.291 m1

Beleidskaders	Beleidsplan	Volledige dekking in begroting?
Burgerlijk wetboek Wet milieubeheer KRW Waterwet NBW	VGRP 2017-2021 Stedelijk waterplan BOB-overeenkomst Scheldestromen	Ja, de exploitatielasten zijn opgenomen in het programma Leefomgeving en Mobiliteit, product openbare werken.

Werkzaamheden	2024	2025	2026	2027
Afvoer & verwerken van baggerspecie	X	X	X	X

Civieltechnische kunstwerken (programma Leefomgeving en Mobiliteit)

- Op basis van een inspectie in 2019 is het meerjarig onderhoudsprogramma civieltechnische kunstwerken (o.a. bruggen) geactualiseerd. De jaarlijkse dotatie aan de voorziening civieltechnische kunstwerken wordt met € 5.000 verhoogd tot € 53.000. Uitgangspunt is dat beweegbare bruggen, de fietstunnel, vaste bruggen en steigers functioneel worden onderhouden. Bij de overige kunstwerken wordt alleen schade hersteld. Periodiek wordt op basis van nieuwe inspecties het voortschrijdend jaarlijkse uitvoeringsprogramma geactualiseerd.

Areaal	Aantal
Basculebrug	1
Beeldende kunst	26
Damwandconstructie	4
Draaibrug	1
Duiker	1
Keermuur	8
Liggerbrug	17
Overige objecten	16
Geluidsscherm	1
Sluis	1
Steiger	1
Stuw	1
Talud	4
Trap	21
Tunnel	1

Beleidskaders	Beleidsplan	Volledige dekking in begroting?
Bouwbesluit Wegenwet Burgerlijk wetboek WABO	Meerjarig onderhoudsprogramma (MJOP) civieltechnische kunstwerken - Risicoprofiel 1 t/m 3 opnemen in investeringsplanning begroting - Risicoprofiel 4 Ad Hoc opnemen in reguliere begroting	Ja, de exploitatielasten zijn opgenomen in het programma Leefomgeving en Mobiliteit, product openbare werken.

Werkzaamheden	2024	2025	2026	2027
Inspectie van civieltechnische kunstwerken	X			

Groot onderhoud volgens onderhoudsplan van verschillende civieltechnische kunstwerken	X	X	X
---	---	---	---

Openbaar groen (programma Leefomgeving en Mobiliteit)

- Groenbeheerplan: Beheerplan is in 2016 opgesteld wat heeft geresulteerd in het rapport "Groenbeheerplan 2017-2021". Dit plan vormt de praktische leidraad voor het groenbeheer.
 - Voor de landelijke richtlijn voor het groenbeheer geldt de kwaliteitscatalogus van het CROW. In de kwaliteitscatalogus worden de kwaliteitsniveaus A+, A, B, C en D gehanteerd waarbij niveau A+ en D in de praktijk nauwelijks worden gebruikt omdat A+ vrijwel onmogelijk te handhaven is en D absoluut onwenselijk is. In de gemeente Kapelle wordt het groen in 3 verschillende kwaliteitsniveaus onderhouden:
 - Begraafplaatsen: Kwaliteitsniveau A
 - Verblijfgebied wonen: Kwaliteitsniveau B
 - Bedrijventerreinen: Kwaliteitsniveau C
- Wet- en regelgeving in relatie tot beheer-en beleidsplan: Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden, Wet natuurbescherming, zorgplicht bomen, Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen, bijenstrategie.
- De uitvoering van het onderhoud aan openbaar groen wordt uitbesteed aan het groenbedrijf van de Betho en aangevuld door derden.
 - Het groenonderhoud op de begraafplaatsen wordt zowel in eigen beheer als door de Betho uitgevoerd en aangevuld door derden.
 - In 2014 is het groenareaal geïnterpreteerd en globaal kwalitatief beoordeeld.
 - Het totaal te beheren groenareaal heeft een omvang van zo'n 61 hectare (inclusief begraafplaatsen) en ruim 5.000 bomen.
 - De technische kwaliteit van 90-95% van de gras- en beplantingsvakken was op dat moment goed en 95% van de bomen verkeerde in goede conditie.
 - De exploitatiekosten zijn opgenomen in het programma Leefomgeving en Mobiliteit, product openbare werken.
 - Er is geen achterstallig onderhoud.
 - Beheerplan wordt verwerkt in beheersystematiek Obsurv en is gekoppeld met de Basisregistratie Grootschalige Topografie.
 - Bij de investeringsprojecten wegen zijn voor groen middelen geraamd.

Areaal (1 juni) bron; BGT en beleidsplan	Areaal 2017	Areaal 2022	Areaal 2023*
Gras/ Gazon	172.000 m ²	174.411 m ²	142.333m2
Bermen/ ruw gras	317.650 m ²	161.079 m ²	164.054m2
Recreatief veld/ sportvelden	95.540 m ²	227.460 m ²	43.830 m2
Bosplantsoen	90.580 m ²	97.604 m ²	95.520 m2
Heesters	20.740 m ²	25.524 m ²	27.262 m2
Bodembedekkers	7.100 m ²	7.128 m ²	6.948 m2
Rozen	530 m ²	848 m ²	545 m2
Blokhagen	4.125 m ²	3.458 m ²	34.226 m2
Vaste planten/ wisselperken	420 m ²	848 m ²	860 m2
Water	49.800 m ²	27.603 m ²	27.603 m2
(Half) Verhardingen	13.300 m ²	24.207 m ²	58.329 m2
Bomen	5.970 stuks	6.236 stuks	6.604 stuks

*Areaal 2023 uit beheerpakket Obsurv

Beleidskaders	Beleidsplan	Volledige dekking in begroting?
Burgerlijk Wetboek Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden Wet natuurbescherming Zorgplicht Bomen (art. 6.162 BW) Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen Kwaliteitscatalogus van het CROW	Groenbeleidsplan 2017-2021 (niet vastgesteld) Duurzaamheidsagenda, bouwsteen Natuur & Biodiversiteit - Ambitie 10% meer groen in de openbare ruimte in 2030 - Ambitie vaststellen nieuwe Groenstructuurplannen per kern 2022-2024	Ja, de exploitatielasten zijn opgenomen in het programma Leefomgeving en Mobiliteit, product openbare werken.

Werkzaamheden	2024	2025	2026	2027
Groen investeringen maken integraal deel uit van wegen projecten	X	X	X	X
Herinrichting boomgaard Van der Havehof	X			
Herinrichting bosje Vierwegen	X			

Begraafplaatsen (programma Leefomgeving en Mobiliteit)

- In de gemeente Kapelle bevinden zich vier algemene begraafplaatsen in beheer en exploitatie, in iedere kern één. Daarnaast bevinden zich de gesloten begraafplaats in Eversdijk en de Franse Militaire begraafplaats in de gemeente Kapelle.
- In 2015 is het gemeentelijk begraafbeleid onderzocht. Geconstateerd is dat de beheerkwaliteit van deze begraafplaatsen goed is. Het beheer en onderhoud vindt op zodanige wijze plaats dat een relatief hoogwaardig eindbeeld wordt bereikt.
- De capaciteit van de begraafplaatsen in Biezeling, Wemeldinge en Kapelle zijn in 2014, 2015 en 2016 vergroot om in de begraafbehoefte voor de komende jaren te kunnen voorzien. De begraafplaats in Schore heeft nog voldoende ruimte.
- Beleidsplan instandhouding begraafplaatsen in 2024 aan de raad voorleggen. Heffingsgrondslagen en kostendekking maakt hier onderdeel vanuit.

Areaal (1 juni)	Beschikbare capaciteit 2020	Beschikbare capaciteit 2022	Beschikbare capaciteit 2023
Begraafplaats Kapelle koopgraven	357	310	286
Begraafplaats Kapelle algemene graven (huur)	77	68	60
Begraafplaats Biezeling koopgraven	121	96	75
Begraafplaats Biezeling algemene graven (huur)	74	67	66
Begraafplaats Wemeldinge koopgraven	276	253	219
Begraafplaats Wemeldinge algemene graven (huur)	89	84	83
Begraafplaats Schore koopgraven	19	16	14

Begraafplaats Schore algemene graven (huur)	36	34	33
Totale begraafcapaciteit gemeente Kapelle	1.032	928	836

Beleidskaders	Beleidsplan	Volledige dekking in begroting?
Wet op de lijkbezorging Gemeentewet Verordening op heffing en invordering van lijkbezorgingsrechten	Verordening op het beheer en gebruik van alg. begraafplaats in de gemeente Kapelle	Ja, de exploitatielasten zijn opgenomen in het programma leefomgeving en mobiliteit, product openbare werken of in een aparte voorziening.

Werkzaamheden	2024	2025	2026	2027
Omvormen paden begraafplaatsen van half-verharding naar asfalt in Kapelle en Wemeldinge	X			

Speeltoestellen (programma Leefomgeving en Mobiliteit)

- De gemeente streeft naar veilige, aantrekkelijke speelomgevingen, rekening houdend met een bredere doelgroep.
- Jaarlijks vindt er een externe inspectie plaats en routinematige inspecties door de buitendienst. Onderhoud en vervanging gaat op basis van de bevindingen in deze inspecties.
- Bij renovatie is er aandacht voor de gehele omgeving en worden aanwonenden betrokken in de planvorming.
- 5000 m² houtsnipperondergronden worden omgezet naar een onderhoudsvriendelijkere variant.

Areaal	Areaal 2022	Areaal 2023
Speellocaties	34	39
Speeltoestellen	217	214

Beleidskaders	Beleidsplan	Volledige dekking in begroting?
WAS -Wet Warenbesluit attractie- en speeltoestellen EN1176, nieuwe Europese wetgeving, mogelijke gevolgen door herkeuring bestaande toestellen en ondergronden	MJOP Speeltoestellen	Ja, de exploitatielasten zijn opgenomen in het programma Leefomgeving en mobiliteit, product openbare werken.

Werkzaamheden	2024	2025	2026	2027
Herinrichting speeltuin Boomweidelaan 63 Schore (Beweegpark initiatief dorpsraad)		X		
Sterappelstraat, Conferencestraat, Goudrenettestraat	X			
Duizendblad, Fluitenkruid		X		
Oude Veiling, Herdershoeffe, Elstarstraat			X	
Boomweidelaan 12 Schore				X

Sportaccommodaties (programma Wonen en Voorzieningen)

- In de gemeente Kapelle bevinden zich twee sportcomplexen, Groene Woud in Kapelle en Boenze Boogerd in Wemeldinge, waar verschillende sporten beoefend worden.
- Om de buitensportaccommodaties op het vereiste kwaliteitsniveau te houden wordt dagelijks onderhoud gepleegd door de gemeente en in toenemende mate de gebruikers. Jaarlijks pleegt de gemeente in de zomerperiode groot onderhoud aan de sportvelden.
- Buitensportaccommodaties worden gerenoveerd als de technische kwaliteit onvoldoende is om het beoogde gebruik gedurende de speelperiode te garanderen. Hiervoor is een meerjarig investeringsplan opgesteld. De levensduur van buitensportaccommodaties is afhankelijk van de kwaliteit van het (dagelijks) onderhoud, de feitelijke belasting en de weersomstandigheden. Jaarlijks beoordelen wij in hoeverre renovatie van een buitensportaccommodatie of bijbehorende voorzieningen op termijn noodzakelijk is.
- Streven is het onderhoud uit te voeren volgens de greendeal sportvelden: volledig chemie vrij beheer en onderhoud van de sportvelden.
- De velden worden regelmatig volgens KNVB-normen gekeurd.
- Kunstgrasvelden worden één keer per jaar volgens de normen van het NOC-NSF gekeurd waarvan één keer per acht jaar een uitgebreide herkeuring.
- Door een toenemende bezettingsgraad is er intensiever onderhoud nodig.
- Klimaatverandering kan leiden tot intensiever beheer, zoals vaker regenen.

Areaal (1 juni)	Sport	Aantal
Sportcomplex Groene Woud Kapelle	Korfbal	1 veld
	Voetbal	4 velden
	Tennis	5 velden
	Zwemmen (binnen)	1 multifunctioneel bad
	Schaatsbaan	1 grasveld
	Pumptrack/skatebaan	1
	Multicourt	1
	Beweegroute	1
	Pannakooi	1
	Voetbal	3 velden
Sportcomplex Boenze Boogerd Wemeldinge	Tennis	3 velden
	Boogschieten	1 installatie
	Schaatsbaan	1 asfaltterrein

Beleidskaders	Beleidsplan	Volledige dekking in begroting?
NOC-NSF	MJOP	Ja, de exploitatielasten zijn opgenomen in het programma Wonen en Voorzieningen, product sport en spel.

Werkzaamheden	2024	2025	2026	2027
Sport MIP – Groene Woud – totaalrenovatie veld 1 incl. drainage		X		

Onderwijs, schoolgebouwen (programma Wonen en Voorzieningen)

- De ontwikkelingen voor de onderwijshuisvesting zijn opgenomen in Integraal huisvestingsplan Onderwijs dat in 2019 is vastgesteld. De uitvoering van dit IHP Onderwijs wordt jaarlijks geactualiseerd, afhankelijk van de voortgang van de planvorming voor de afzonderlijke onderwijsvoorzieningen. In 2023 is gelet op de komende investeringen besloten om een bestemmingsreserve Onderwijshuisvesting in te stellen en daar € 4.000.000 aan toe te voegen. In 2024 wordt het IHP Onderwijs deels herzien zodat het voor het toekomstbestendig houden van De Linge een actueel inzicht bestaat.
- In de kern Wemeldinge is sprake van vervangende nieuwbouw voor de in 2023 gefuseerde scholen De Hoeksteen en OBS Wemeldinge op de huidige locatie van OBS Wemeldinge. De realisatie van dit Integraal Kindcentrum (IKC) in de kern Wemeldinge nabij dorpshuis De Wemel, wordt gecombineerd met een nieuwbouw van gymzaal Burgemeester van Sas. In 2023 is door de gemeenteraad een krediet beschikbaar gesteld voor het aanbesteden van een ontwerpteam. De in deze begroting opgenomen investeringsraming voor de realisatie van deze voorzieningen, is gebaseerd op het vigerende Integraal Huisvestingsplan Onderwijs, een bijgestelde aanname voor de benodigde oppervlakte en een aanvullende raming voor de nieuwbouw van de gymzaal. Het opstellen van een actuele investeringsraming is onderdeel van de ontwerpfase van dit project en wordt via een afzonderlijk voorstel aan de gemeenteraad voorgelegd.
- De Juliana van Stolberg en de SBO Samuël en (V)SO Eben-Haëzer hebben te maken met stijgende leerlingenaantallen waardoor er extra huisvesting nodig is. Voor deze scholen is tijdelijke huisvesting beschikbaar gesteld aan de Van der Biltlaan 34 op de voormalige locatie van 't Kleine Honk. Voor beide scholen wordt aan een permanente oplossing gewerkt. De keuze voor de huisvesting van SBO Samuël en (V)SO Eben-Haëzer is afhankelijk van de mogelijkheden in de regio. Voor de Juliana van Stolberg worden verschillende opties verkend; vervangende vernieuwbouw op de huidige locatie, nieuwbouw op een andere locatie of verhuizing naar de huidige locatie voor het speciaal onderwijs. Voor een mogelijke verhuizing van de Juliana van Stolberg worden meerdere locaties beoordeeld. Afhankelijk van deze verkenning, het overleg daarover met betrokken partijen en belanghebbenden en de benodigde besluitvorming wordt de planvorming in 2024 verder voorbereid. De in deze begroting opgenomen investeringsraming voor de realisatie van deze voorziening is nog gebaseerd op het vigerende Integraal Huisvestingsplan Onderwijs en de plannen op de huidige locatie. Het opstellen van een actuele investeringsraming is onderdeel van de voorbereiding van dit project en wordt via een afzonderlijk voorstel aan de gemeenteraad voorgelegd.

Areaal	Toekomst
De Hoeksteen en OBS Wemeldinge	Planvorming vervangende nieuwbouw gestart
Juliana van Stolberg	Inzicht nieuwbouw of verhuizing
De Moolhoek en 't Honk	Handhaven
SBO Samuël en (V)SO Eben-Haëzer	Inzicht handhaven tot duidelijkheid over mogelijkheden in de regio
De Linge	Handhaven

Beleidskaders	Beleidsplan	Volledige dekking in begroting?
Wet op het primair onderwijs (WPO) Bouwbesluit	Integraal huisvestingsplan Onderwijs	Ja, de kosten voor de werkzaamheden in de periode 2024-2027 voor de scholen in Wemeldinge en de Juliana van Stolberg zijn opgenomen in het programma Wonen en Voorzieningen, product onderwijshuisvesting.

Planvorming en realisatie	2024	2025	2026	2027
Integraal Kind Centrum Wemeldinge - De Hoeksteen en OBS Wemeldinge	X	X	X	
Integraal Kind Centrum Juliana van Stolbergschool (planvorming)	X			
SBO Samuël en (V)SO Eben-Haëzer	X			

Gebouwen en gemeentelijke monumenten (diverse programma's)

Voor onderhoud van de gemeentelijke gebouwen gelden de volgende uitgangspunten: Onderhoud, opgenomen in het meerjarig onderhoudsplan (MJOP), wordt ten laste gebracht van de voorziening. Levensduur verlengend onderhoud >€25.000 geldt als een investering. Het MJOP is in 2021 geactualiseerd. Daarbij is rekening gehouden met kansen voor verduurzamen van de gebouwen waar mogelijk. Het doel hierbij is gasloos na 2030.

Gemeentehuis: Dit wordt in fasen verduurzaamd. Eind 2022 is de luchtbehandeling van de nieuwbouw vervangen/uitgebreid waardoor aan het vereiste energielabel in 2023 is voldaan. Nieuwe subsidiemogelijkheden worden onderzocht of hier gebruik van gemaakt kan worden voor verdere verduurzaming. Dit kan betekenen dat investeringen naar voren gehaald moeten worden aangezien de subsidietermijn tijdgebonden is.

Gemeentehuis restylen: Nadat in 2022 alle werkplekken zijn vervangen door flexibele werkplekken, is de inrichting aan de beurt. De kantoren zijn toe aan een forse herinrichting met als doel het gebruik en de beleving aan te passen aan de eisen van deze tijd en het flexwerkprincipe. De huidige inrichting is inmiddels 20 jaar of ouder. Een prettig ingericht kantoor maakt de gemeente Kapelle tot een aantrekkelijke werkgever in een tijd van een krappe arbeidsmarkt. Door meer inzicht in het groot onderhoud, het functioneel gebruik en het verduurzamen van het gebouw, zullen verschillende scenario's beschreven worden voor de lange termijn huisvesting van het gemeentehuis.

Gemeentewerkplaats: Voor de gemeentewerkplaats wordt gezocht naar een nieuwe locatie waar vervangende nieuwbouw gerealiseerd kan worden. De huidige locatie komt na verplaatsing van de gemeentewerkplaats en milieustraat vrij voor woningbouw.

Dorpshuis de Vroone: Gelet op de leeftijd van het gebouw en de hoge energielasten is besloten de komende 10 jaar beperkt te investeren. Om het gebouw duurzaam te krijgen en hiermee de energielasten te verlagen is een investering nodig die zich in 10 jaar terugverdient. Subsidiemogelijkheden voor verduurzaming worden onderzocht en afgezet tegen de mogelijkheid van nieuwbouw. Er moet rekening gehouden worden met vertraging in de uitvoering als gevolg van een overvol stroomnet in Zeeland en het ecologisch onderzoek dat vereist wordt om de spouw te mogen isoleren.

Dorpshuis de Wemel: In combinatie met het groot onderhoud wordt ook verduurzaming toegepast. Denk hierbij aan meer isolatie van de schil van het gebouw en de overstap naar een hybride warmte installatie.

Dorpshuis Schore: Als gevolg van de langdurige sluiting door Corona is het lastig om een goed beeld te krijgen van de exploitatie van het dorpshuis. Afgesproken is om nu eerst maatregelen te nemen die op korte termijn te realiseren zijn en een korte terugverdientijd hebben. Over verdere ontwikkelingen zijn we in gesprek met de stichting.

Gymzalen Molenvate en Burgemeester van Sas: Gymzaal Molevate wordt nog beperkt gebruikt. Het toekomstig gebruik van het gebouw is op dit moment nog niet bekend. In combinatie met de realisatie van een nieuw Integraal Kindcentrum (IKC) in de kern Wemeldinge wordt gymzaal Burgemeester van Sas gesloopt en vervangen door nieuwbouw.

Dicwale: Verduurzamingsmaatregelen welke binnen 5 jaar zijn terug te verdienen, zijn helaas niet van toepassing op Dicwale. Het gebouw zal nog ongeveer 10 jaar mee kunnen, waarna naar andere huisvesting gekeken moet worden.

Peilhuis en praathuisje, Wemeldinge: Deze worden opgeknapt. Verduurzaming is beperkt mogelijk.

Brandweerkazernes: De brandweerkazernes betreffen oude gebouwen die niet te verduurzamen zijn. De Veiligheidsregio Zeeland is gevraagd na te denken over herhuisvesting.

Kinderdagopvang Prokino, Vroonlandseweg: Het gebouw wordt verhuurd. In 2025 wordt opnieuw gesproken over de verkoop van het pand. Zowel klein als grootonderhoud is voor de huurder.

Voormalige basisschool De Tunnel, Schore: Deze wordt verhuurd aan de Stichting Rust na Onrust. De huurovereenkomst loopt tot 2027 waarna overname door de stichting opnieuw besproken wordt.

Kinderdagopvang Kibeo, Wemeldinge: het gebouw dateert van 2014. Verduurzaming is hier niet aan de orde. Het gebouw wordt meegenomen in de bouw van het IKC.

Van der Biltlaan 19a, Kapelle

Het betreft hier voormalig schoolgebouw het grote Honk. De voorbereiding voor de sloop van het gebouw is gestart. Uitvoering in de 2^e helft 2024.

Areaal:
Werkplaats gemeente kantoor/kantine Kapelle
Werkplaats gemeente loodsen Kapelle
Werkplaats Wemeldinge
Brandweerkazerne Kapelle
Brandweerkazerne Wemeldinge
Dorpshuis "De Vroone" Kapelle
Dorpshuis Schore
Dorpshuis "De Wemel" Wemeldinge
Kinderdagverblijf Kibeo, Kromomme Wemeldinge
Gemeentehuis Kapelle
Sportgebouw Molenvate Kapelle
Sportgebouw Burgemeester van Sas Wemeldinge
Sportcentrum de Bloesem Kapelle
Peilhuisje Wemeldinge
Praathuisje "de Punt" Wemeldinge
Prokino Vroonland Kapelle
Molen de Hoop Wemeldinge
Molen Aeolus Wemeldinge
Boomweidelaan 44 Schore (zorgboerderij Rust na Onrust)
Van der Biltlaan 19 Kapelle (voormalig Grote honk)
Van der Biltlaan 34 Kapelle (voormalig Kleine Honk)
Diverse opslaggebouwtjes begraafplaatsen

Beleidskaders	Beleidsplan	Volledige dekking in begroting?
Bouwbesluit Klimaatakkoord	MJOP 2022-2031	Ja, de exploitatielasten zijn opgenomen diverse programma's of in een aparte voorziening.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Binden en Boeien

De uitloopschalen

De arbeidsmarkt, ook in Zeeland en binnen de overheid, is buitengewoon onrustig en in beweging. Binnen meerdere werk- en beleidsterreinen zijn vacatures niet of tot moeilijk in te vullen. Daarbij komt dat ook de daardoor soms noodgedwongen inhuur van arbeidskrachten steeds moeilijker en vaak tegen hogere kosten te realiseren is. Verder is een tendens dat medewerkers actief door andere werkgevers of bemiddelingsbureaus benaderd worden om over te stappen. Het belang van goed werkgeverschap en binden en boeien van bekwame collega's neemt steeds verder toe. Ook in de regio ziet men een ontwikkeling waarin de mogelijkheden binnen het arbeidsvoorwaardenpakket optimaal worden benut om medewerkers te werven en te behouden. Door alle ontwikkelingen op dit gebied, moet men vaststellen dat de positie als werkgever binnen de arbeidsmarkt steeds verder onder druk komt te staan en het simpelweg "naar de zin hebben" binnen de organisatie niet langer toereikend lijkt te worden om bekwame collega's te behouden.

Het introduceren van uitloopschalen is een noodzakelijke toevoeging aan het bestaande instrumentarium om het 'binden en boeien' van nieuwe en bestaande medewerkers beter mogelijk te maken. Hiermee wordt tevens een gelijkschakeling (harmonisatie) bewerkstelligd tussen de andere Bevelandse gemeenten en GR de Bevelanden. De arbeidsvoorwaardenharmonisatie is al jaren een belangrijk doel bij de Bevelandse gemeenten. Een van de gemaakte stappen in de richting van harmonisatie is de verlofharmonisatie en harmonisatie van de regeling vergoeding reiskosten woon-werk. De verschillen tussen de vijf Bevelandse gemeenten en GR de Bevelanden worden steeds kleiner. Door de invoering van de uitloopschalen bij de gemeente Kapelle wordt nog een stap dichterbij de harmonisatie gezet. De gemeenten Goes, Noord-Beveland, Reimerswaal, Borsele en de GR hebben uitloopschalen. Door nu ook in Kapelle uitloopschalen te introduceren wordt de positie van de Bevelandse gemeenten op de arbeidsmarkt versterkt. De belangrijkste motivatie achter dit voorstel ligt in de geest van goed en aantrekkelijk werkgeverschap in een tijd van schaarste van geschikt personeel en een stap dichterbij de harmonisatie arbeidsvoorwaarden GR de Bevelanden zetten. Daarnaast wordt medewerkers perspectief geboden.

Arbeidsmarktcommunicatie

Als gemeente Kapelle kan men op verschillende manieren de aantrekkelijkheid op de arbeidsmarkt vergroten. Hoe kunnen ze krachtig zijn als samenwerkende organisaties, effectief presenteren én de unieke kenmerken van de organisaties benutten. Hoe zorgt men ervoor dat men snel maar zorgvuldig de juiste kandidaat uit de vijver vissen? Hoe voorkomt men dat als een interessante kandidaat zich meldt men deze niet onnodig laat lopen door te lange doorlooptijd van procedures. Hoe kan men op de Bevelanden samen krachtig zijn op de arbeidsmarkt. Dit vraagt om flexibiliteit, maatwerk en lef. Samen met de andere Bevelandse gemeenten kijkt men hoe ze de (meest) passende kandidaten kunnen bereiken en hoe ze de beste kandidaat bewegen om te solliciteren en hoe kan men nog beter de vacatures vervullen (kwalitatief en kwantitatief).

Vitaliteit

Vitaliteit heeft tot doel om preventief en proactief de duurzame inzetbaarheid van een medewerker te bevorderen, zodat deze vitaal en wendbaar kan blijven functioneren in een veranderende organisatie. De medewerker toont eigenaarschap en heeft eigen regie en invloed op zijn gezondheid, fitheid en belastbaarheid. Door de afdeling P&O wordt een menukaart positief gezond werknemerschap ontwikkeld. Hierin staan interventies op verschillende gebieden zoals mentaal welbevinden en dagelijks functioneren.

Formatie en inhuur

De bestuurlijke ambities en doelstellingen van de gemeente Kapelle moeten in balans blijven met de capaciteit. Het op peil houden van de uitvoeringskracht vraagt blijvende aandacht en zal periodiek bijstelling behoeven. De structurele krapte op de arbeidsmarkt vormt een constante uitdaging om ambities en doelstellingen te verwezenlijken.

Het aantal medewerkers bij gemeenten is, volgens de personeelsmonitor 2022 A&O fonds, verder gestegen met 4 % maar nog niet voldoende om de druk op het groeiende takenpakket van gemeenten op te lossen. De vacatures ontstaan vaak omdat er nieuwe taken vanuit het Rijk op de gemeenten afkomen. Dit waren o.a. de opvang Oekraïense vluchtelingen, energievraagstukken en alle maatschappelijke problemen die voortvloeien uit verhoogde kosten voor burgers. Ook is één op de vijf vacatures moeilijk vervulbaar. Dit zet de gemeentelijke dienstverlening verder onder druk. Met name in de functiegebieden ruimtelijke ordening, milieu en bouwkunde/civiele techniek.

	Formatie	Bezetting	Personen	Inhuur €	Inhuur %
1-1-2017	53,6	52,5	62	927	22%
1-1-2018	59,0	58,9	70	974	21%
1-1-2019	61,1	60,9	74	893	19%
1-1-2020	63,0	62,9	77	967	19%
1-1-2021	70,4	67,7	81	783	16%
1-1-2022	73,5	69,5	84	1.019	19%
1-1-2023	86,6	81,2	99	827	11%
1-1-2024	95,4			795	9%

De formatieve ontwikkeling van de organisatie is opgenomen in de tabel.

In 2023 is de vaste formatie toegenomen;

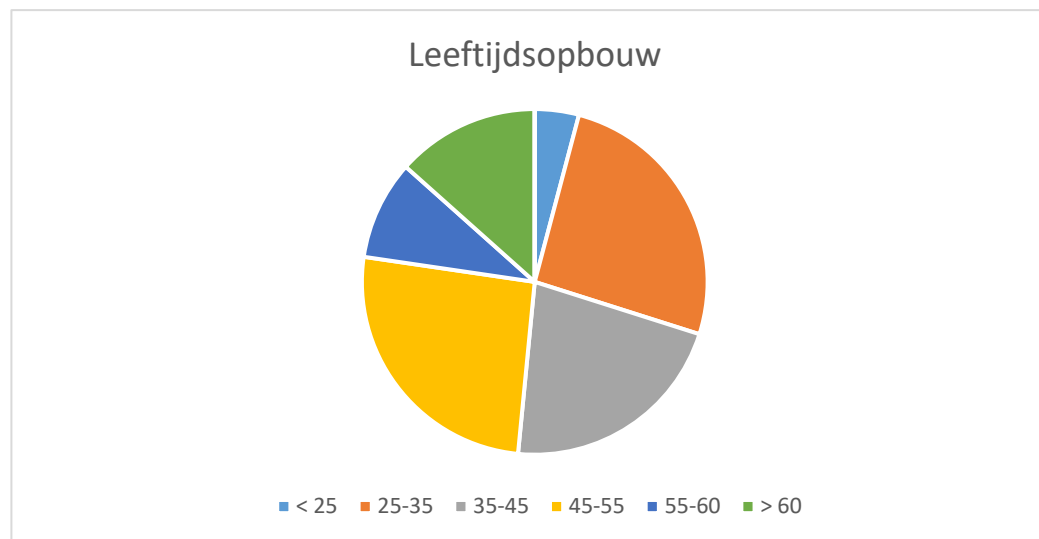
- De medewerkers van het Buurteam zijn in dienst van de gemeente Kapelle gekomen in plaats van een subsidie aan Cederhof.
- Het invullen van een vacature Informatiebeheer in plaats van inhuur en diverse kleine mutaties.
- Het invullen van vacatures voor de regionale samenwerking, waarbij de lasten volledig door de regio gedragen worden.

Uit oogpunt van continuïteit en kosten blijft nog steeds gelden dat structurele taken bij voorkeur worden opgenomen in de vaste formatie. Binnen de structurele inhuur is de detachering vanuit de Betho een uitzondering op het uitgangspunt om structurele taken, binnen de vaste formatie op te nemen. De samenwerking met deze organisatie is uit sociaal en bedrijfsmatig oogpunt belangrijk. Daarnaast wordt structureel ingehuurd vanwege moeilijk vervulbare vacatures of als de benodigde specifieke deskundigheid beperkt van omvang is, zoals BAG-beheer, inkoop en projecten. De structurele formatie stijgt vanaf 2024 naar 95,4 fte vanwege uitbreiding van de capaciteit voor de taakvelden sociaal domein, leefomgeving en communicatie. In totaal wordt 2,86 fte van onze formatie via detachering voor Bevelands samenwerking ingezet en uit deze samenwerkingen bekostigd.

Ook is gekeken naar de leeftijdsgroepen binnen Kapelle. Deze is als volgt verdeeld:

- 0-24 jaar = 4 medewerkers
- 25-34 jaar = 25 medewerkers
- 35-44 jaar = 21 medewerkers
- 45-54 jaar = 25 medewerkers
- 55-60 jaar = 9 medewerkers
- ≥ 60 jaar = 13 medewerkers

In vergelijking met de vorige begroting hebben er kleine onderlinge verschuivingen plaatsgevonden in de categorieën 25-54 jaar.

Op de peildatum 1 juli 2023 kende de organisatie een redelijk gelijkmatige leeftijdsopbouw, waarbij wel opvalt dat de gemiddelde leeftijd van 43 jaar (vorig jaar 45 jaar) nog steeds laag is in vergelijking met andere gemeenten. Landelijk is de gemiddelde leeftijd 47,2 jaar. De verhouding tussen het aantal vrouwelijke (57%) en mannelijke (43%) medewerkers is iets gewijzigd. In 2022 was dit vrouwen 55% en mannen 45 %.

Overhead

Onder Overhead worden alle kosten verstaan die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces. De overheadopslag wordt berekend door de lasten overhead te delen door de totale lasten minus toevoegingen en onttrekkingen aan reserves en minus lasten grondexploitatie. Voor 2024 is de overhead berekend op afgerond 14%. Bij de lokale heffingen en leges wordt naast directe kosten (zowel middelen als loonkosten) ook overhead toegerekend. De overhead wordt toegerekend als een percentage over de directe loonkosten.

Raad en college

In de begroting zijn de budgetten voor de raad, de griffie, de rekenkamer en de accountant opgenomen. Met ingang van begroting 2024 wordt ook het budget van de college B&W weergegeven.

	2024	2025	2026	2027
Raad	346	344	353	361
Griffie	132	140	144	149
Rekenkamer	10	10	10	10
Accountant	73	73	73	73
College B&W	442	454	466	479

Verzuimbeleid

Medio 2023 is het verzuimpercentage 3,92%, een percentage waar we naar omstandigheden tevreden mee kunnen zijn. Het streven is en blijft een verzuimpercentage van 2,50% en een gemiddelde meldingsfrequentie die lager is dan één melding per 12 maanden. Deze meldingsfrequentie ligt momenteel laag op 0,23. In het verzuimbeleid wordt uitgegaan van het zogenaamde eigenregiemodel, waarbij medewerker en leidinggevende in geval van verzuim, samen afspraken maken en de bedrijfsarts een adviserende rol heeft.

Rechtmatigheidscontrole

Sinds het boekjaar 2023 zal de rechtmatigheidsverantwoording afgegeven worden door het college en niet langer door de accountant. De accountant zal de rechtmatigheidsverantwoording wel blijven toetsen op getrouwheid. De rechtmatigheidsverantwoording van het college is gestoeld op de interne controle. Deze is opgestart in 2021 en heeft in 2022 een structureel karakter gekregen. Naast verantwoording gebruikt de gemeente Kapelle de interne controle ook als instrument voor het realiseren van procesoptimalisaties.

Doelmatigheidsonderzoeken

De controllers van Zeeuwse gemeenten (Reimerswaal, Kapelle en Goes) voeren momenteel een doelmatigheidsonderzoek uit bij het Samenwerkingsverband Welzijnzorg Oosterschelderegio (SWVO), gericht op taken zoals doelgroepenvervoer. Het doel is inzicht te krijgen in mogelijke verbeterpunten voor toekomstige aanbestedingen. Het onderzoek richt zich op prestaties, kosten, kwaliteit, risico's en kwetsbaarheid en wordt naar verwachting in het najaar van 2023 afgerond.

Na afronding zal het College van Burgemeester en Wethouders een onderzoeksplan voor 2024 opstellen volgens de nieuwe verordening.

Wet open overheid

In Kapelle is men bezig met de voorbereiding en implementatie van de actieve openbaarheid door het vormen van een platform waar iedereen terecht kan voor informatie voor bijvoorbeeld een omgevingsvergunning. Ook is men bezig te onderzoeken wat dit betekent voor de interne informatiehuishouding.

Paragraaf Verbonden partijen

Functie en inhoud van deze paragraaf	Regelgeving (in- en extern)
Het belang in de verbonden partij	BBV
Verwachte omvang van het vermogen	Wet Gemeenschappelijke Regelingen
De verwachte omvang van het financieel resultaat	Gemeenschappelijke Regelingen (diverse)
De eventuele risico's voor de gemeente Kapelle	Nota Aanpak voor een goede samenwerking tussen gemeenten en GR'en

Visie

- Op 11 april 2017 heeft de raad de Nota Verbonden Partijen Gemeente Kapelle vastgesteld. Met deze nota is vastgelegd hoe in Kapelle raad en college met de verbonden partijen om willen gaan in lijn met het VZG-rapport 'Aanpak voor een goede samenwerking tussen gemeente en gemeenschappelijke regelingen'
- In juli 2022 is het VZG-rapport geactualiseerd en rapport "Afspraken over samenwerken met gemeenschappelijke regelingen in Zeeland" door het AB van de VZG vastgesteld.
- De begrotingen en jaarstukken van de verbonden partijen behandelen we in twee raadsvergaderingen.

Overzicht verbonden partijen

1. Gemeenschappelijke regelingen

Veiligheidsregio Zeeland te Middelburg	
Doel en belang	De VRZ levert een maatschappelijke bijdrage aan een veilige woon-, werk- en recreatieomgeving op het gebied van brandbestrijding en (medische) hulpverlening.
Deelnemers	Alle 13 Zeeuwse gemeenten.
Bestuurlijk belang	De burgemeester is van rechtswege lid van het algemeen bestuur.
Programma	Bestuur en veiligheid
Risico's	De komende jaren staan er veel ontwikkelingen op stapel bij de Veiligheidsregio Zeeland (VRZ). Een van de belangrijkste ontwikkelingen is de gebiedsgerichte opkomsttijden. Daarnaast moet verschillende brandweermaterieel en -materiaal vervangen worden. In 2024 stijgt de gemeentelijke bijdrage, deze stijging wordt komende jaren verder doorgezet.
Portefeuillehouder	Constantijn Jansen op de Haar, lid algemeen bestuur.

Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zeeland (GGD) gevestigd te Goes	
Doel en belang	Samenwerken aan een gezond en veilig bestaan en sluitende zorg voor burgers in Zeeland.
Deelnemers	Alle 13 Zeeuwse gemeenten.
Bestuurlijk belang	Elke deelnemende gemeente is met een lid vertegenwoordigd in het algemeen bestuur (art. 4).
Programma	Sociaal Domein
Risico's	In de programmabegroting 2024-2027 heeft de GGD Zeeland om een extra gemeentelijke bijdrage gevraagd i.v.m. de aanpassing van de VZG richtlijn en nieuwe CAO afspraken, maar ook omdat abusievelijk een daling in opbrengsten door een verminderde vraag bij gemeenten naar aanvullende diensten niet was verwerkt. We verwachten van de GGD Zeeland een scherpere blik bij volgende begrotingsprocessen: een correcte en overzichtelijke begroting, schept meer vertrouwen in een financieel gezonde en goed georganiseerde GGD Zeeland naar de toekomst toe.
Portefuillehouder	Annebeth Evertz, lid algemeen bestuur.

De Betho gevestigd te Goes	
Doel en belang	De Betho richt zich op het bieden van werk onder aangepaste omstandigheden aan de doelgroep van de sociale werkvoorziening en beschut werken en begeleidt werkzoekenden met een (grote) afstand tot de arbeidsmarkt, via maatwerktrajecten, naar - al dan niet gesubsidieerd – betaald werk.
Deelnemers	De GR wordt gevormd door de gemeenten in de Bevelanden en Tholen.
Bestuurlijk belang	Het college van elke deelnemer wijst uit zijn midden een lid en een plaatsvervangend lid aan voor het algemeen bestuur (art. 8).
Programma	Sociaal Domein
Risico's	De gevolgen van de invoering van de participatiewet per 1-1-2015 (verlaging rijkssubsidies, vermindering Wsw werknemers, aanpassing van de organisatie). De organisatorische gevolgen betekenen een afbouw van de huidige Wsw en een aanpassing van de huidige organisatie. De deelnemende gemeenten dragen eventueel bij aan de verliezen van De Betho.
Portefuillehouder	Marco Kleppe, lid algemeen bestuur.

Samenwerkingsverband Welzijnszorg Oosterschelderegio (SWVO) gevestigd te Goes	
Doel en belang	De werkzaamheden van Samenwerkingsverband Welzijnszorg Oosterschelderegio bestaan uit het ondersteunen van de gezamenlijke beleidsvoorbereiding op het terrein van welzijnszorg.
Deelnemers	Borsele, Kapelle, Reimerswaal, Tholen, Goes, Noord-Beveland en Schouwen-Duiveland.
Bestuurlijk belang	De raad van elke deelnemer wijst uit het college van Burgemeester en Wethouders een lid en een plaatsvervangend lid aan voor het algemeen bestuur (art. 8).
Programma	Sociaal Domein
Risico's	Het SWVO heeft slechts beperkte risico's. De uitgaven worden gedaan voor rekening en risico van de deelnemende gemeenten. De Wmo is een open-eind-financiering, wat extra risico's met zich meebrengt. Ook landelijke wetgeving en jurisprudentie draagt bij aan de financiële risico's van gemeenten.
Portefeuillehouder	Annebeth Evertz, lid algemeen bestuur.

Samenwerking de Bevelanden	
Doel en belang	Bevordering van een duurzame, robuuste samenwerking met flexibiliteit binnen geldende marges door het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten, het vergroten van het gemeenschappelijke kennisniveau en het inspelen op dwingende, bestuurlijke en maatschappelijke ontwikkelingen die op termijn de bestuurskracht van de individuele gemeenten sterk zullen beïnvloeden, met het doel: het vergroten van de bestuurskracht, met behoud van de huidige bestuurlijke schaal, door bundeling van ambtelijke expertise op operationeel, tactisch en / of strategisch niveau met als resultaat: verhoogde kwaliteit, continuïteit en efficiëntie.
Deelnemers	Borsele, Goes, Kapelle, Noord-Beveland en Reimerswaal.
Bestuurlijk belang	Elk college wijst de burgemeester en een wethouder aan als leden van het algemeen bestuur (artikel 8, tweede lid).
Programma	Middelen/Overhead en Sociaal Domein
Risico's	• Verloop, ziekteverzuim en het aantrekken van goed gekwalificeerd personeel. • Het niet voldoen aan AVG. • Afdeling ICT: Uitval computerapparatuur en datacommunicatieverbindingen. • Eigen risicodragerschap WW-rechten. • De GR beschikt over een Algemene Reserve, waardoor er sprake is van beschikbare weerstandscapaciteit. De voornoemde risico's worden hiermee opgevangen.
Portefeuillehouder	Constantijn Jansen op de Haar, lid algemeen bestuur en dagelijks bestuur en Jon Herselman, lid algemeen bestuur.

Regionale Uitvoeringsdienst (RUD)	
Doel en belang	Het uitvoeren van (milieu-)taken voor vergunningverlening, toezicht en handhaving bij bedrijven. Deze taken bestaan uit tenminste de zogenoemde basistaken milieu. De RUD voert deze taken uit voor de provincie en de gemeenten.
Deelnemers	Alle dertien Zeeuwse gemeenten en de provincie Zeeland.
Bestuurlijk belang	Elk college wijst een vertegenwoordiger aan die zitting heeft in het algemeen bestuur.
Programma	Leefomgeving en Mobiliteit
Risico's	• De deelnemers kunnen de niet-wettelijke taken (de zogenoemde plustaken) terugnemen. • Het niet meer kunnen uitvoeren van de piketregeling. • Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt zorgen voor niet ingevulde vacatures. • De integraliteit bij het opstellen van een omgevingsplan kan aan kwaliteit verliezen omdat de benodigde kennis niet -meer- aanwezig is bij de gemeenten (de kennis van de inhoud van het werk ligt bij de RUD). Alle overige risico's zijn ingeschaald als beheersbaar dan wel door goede communicatie bespreekbaar.
Portefuillehouder	Siwart Mackintosh, lid algemeen bestuur.

Sabewa Zeeland, gevestigd te Terneuzen	
Doel en belang	Sabewa Zeeland voert als centraal belastingkantoor de volgende werkzaamheden uit: - de heffing en invordering van lokale belastingen; - de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken (WOZ); - kwijtschelding.
Deelnemers	Borsele, Goes, Hulst, Kapelle, Reimerswaal, Sluis, Terneuzen, Tholen en het Waterschap Scheldestromen.
Bestuurlijk belang	Elk college wijst een vertegenwoordiger aan in het algemeen bestuur.
Programma	Middelen
Risico's	Een risico van materiële betekenis en welke Sabewa Zeeland zelf slechts beperkt kan beïnvloeden, zijn de proceskosten voor de no-cure-no-pay-bureaus met betrekking tot de bezwaarschriften.
Portefuillehouder	Jon Herselman, voorzitter dagelijks bestuur, lid algemeen bestuur.

Openbaar Lichaam Afvalstoffenverwijdering Zeeland (OLAZ) gevestigd te Kapelle	
Doel en belang	De behartiging van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers op het gebied van de afvalstoffenverwijdering. Hieronder wordt onder andere verstaan de verwerking van de huishoudelijke afvalstromen van de Zeeuwse gemeenten, de inzameling en verwerking van grof huishoudelijk afval via de regionale milieustraten en advisering en voorlichting over afvalpreventie en afvalverwerking. De uitvoeringsorganisatie is de Zeeuwse Reinigingsdienst BV (ZRD), welke 100% eigendom is van O.L.A.Z..
Deelnemers	Alle 13 Zeeuwse gemeenten.
Bestuurlijk belang	Elk college wijst een vertegenwoordiger aan in het algemeen bestuur.
Programma	Klimaat, energie en milieu
Risico's	De risico's voor het O.L.A.Z. op het gebied van verwerking van het afval zijn sinds 2003 beperkt tot de verplichtingen die aangegaan zijn in de contracten tussen OLAZ en verwerkers. De ontwikkeling van de afvalstoffenbelasting, als mede een eventuele CO2-heffing kan in de toekomst een financieel risico geven. Er vinden in O.L.A.Z. verband onderzoeken plaats over de toekomstbestendigheid van de regionale milieustraten in Zeeland. In het kader van circulariteit worden hierbij ook de mogelijkheden naar enkele circulaire ambachtscentra in Zeeland onderzocht. Dit kan gevolgen hebben voor de milieustraat in Kapelle. Huurovereenkomsten van enkele overslaglocaties (voor restafval, PMD, papier en karton) op de Bevelanden lopen binnen enkele jaren af. Nieuwe locaties moeten worden gezocht om de overslag van afvalstoffen te kunnen continueren.
Portefeuillehouder	Siwart Mackintosh, Lid algemeen bestuur en dagelijks bestuur.
Regionaal Bureau Leerplicht / RMC Oosterschelderegio gevestigd te Goes	
Doel en belang	Het RBL voert de leerplichtfunctie uit en de regionale meld- en coördinatiefunctie (RMC) voortijdig schoolverlaten. Het belangrijkste doel van de leerplicht is het terugdringen van verzuim en voortijdig schooluitval van leerlingen van 5 tot 18 jaar. Het RMC-loket richt zich op jongeren tot 23 jaar die nog geen startkwalificatie hebben. Zij worden begeleid richting scholing en/of werk.
Deelnemers	Borsele, Kapelle, Reimerswaal, Tholen, Goes, Noord-Beveland en Schouwen-Duiveland.
Bestuurlijk belang	Elk van de colleges van de deelnemende gemeenten wijst uit zijn midden de portefeuillehouder onderwijs aan als lid van het bestuur.
Programma	Wonen en voorzieningen
Risico's	Geen noemenswaardige risico's.
Portefeuillehouder	Marco Kleppe, lid bestuur.

Zeeuwse Muziekschool (ZMS) gevestigd te Middelburg	
Doel en belang	Het bevorderen van de participatie in kunst en cultuur met het doel een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van de identiteit burgers, voor kinderen, jongeren en andere doelgroepen (bv ouderen, vluchtelingen) De 3 pijlers van de muziekschool zijn: 1. Academie (vrije tijds onderwijs, talent academy) 2. MuziekFabriek (primair en voortgezet onderwijs) 3. Sociaal domein (o.a. ouderenparticipatie en zorg)
Deelnemers	Alle Zeeuwse gemeenten, behalve Terneuzen. Sommige gemeenten hebben aangegeven bij ongewijzigd beleid de GR Zeeuwse Muziek School te zullen verlaten.
Bestuurlijk belang	Elke deelnemende gemeente is met één lid vertegenwoordigd in het algemeen bestuur (art 5).
Programma	Wonen en voorzieningen
Risico's	Er is sprake van een negatief rekeningresultaat over 2022 en er wordt tevens voor 2023 een tekort verwacht. We vinden het belangrijk dat de ZMS financieel gezonder wordt en dat er wordt ingezet op toekomst bestendig beleid.
Portefeuillehouder	Annebeth Evertz, lid bestuur.

2. Vennootschappen en coöperaties

BNG Bank gevestigd te Den Haag	
Doel en belang	BNG Bank is de bank voor overheden en instellingen. Met gespecialiseerde dienstverlening wordt getracht bij te dragen aan het zo laag mogelijk houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Bestuurlijk belang	Stemrecht via de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang	De gemeente Kapelle heeft 53.040 aandelen met een historische aankoopwaarde van € 2,50. De feitelijke waarde is hoger. De aandelen kunnen niet vrij verkocht worden.
Programma	Middelen
Risico's	Door de bank benoemde risico's: kredietrisico, marktrisico, liquiditeitsrisico, operationeel risico en strategisch risico
Portefeuillehouder	Jon Herselman.

Z.E.H. N.V. (voormalig PZEM) gevestigd te Middelburg	
Doel en belang	Het leveren van betrouwbare en concurrerend geprijsde producten.
Bestuurlijk belang	Stemrecht via de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang	De gemeente Kapelle heeft 204 aandelen. Het dividend is niet begroot.
Programma	Middelen
Risico's	- Negatieve ontwikkeling van spreads bij elektriciteitsproductie en verslechtering energieprijzen. Slechte marktomstandigheden geven verhoogd risico m.b.t. kredietwaardigheid tegenpartijen. - Ongeplande uitval energiecentrales. - Toenemende risico's op het gebied van informatiebeveiliging. - Uitkomsten rechtszaken. - Sluiting kerncentrale van overheidswege. - Ruime liquiditeitspositie na diverse verkooptrajecten - Verlies van medewerkers met kritische kennis.
Portefeuillehouder	Jon Herselman.

N.V. Economische Impuls Zeeland te Middelburg	
Doel en belang	Het vergroten van de dynamiek van de Zeeuwse kenniseconomie en het bijdragen aan de ontwikkeling van Zeeland.
Bestuurlijk belang	Stemrecht via de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang	Kapelle heeft 788 aandelen, zijnde 0,53% van het totaal uit te geven aandelen, met een prijs van € 1 per aandeel.
Programma	Economische versnelling en toerisme
Risico's	Geen noemenswaardige risico's.
Portefeuillehouder	Marco Kleppe

GBE AQUA B.V.	
Doel en belang	Doel van GBE Aqua is om de aandelen van Evides te kopen van PZEM om zodoende de drinkwatervoorziening rechtstreeks in publieke handen te hebben.
Bestuurlijk belang	Stemrecht via de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang	De gemeente Kapelle heeft 1.341 aandelen. Dividend is begroot.
Programma	Middelen
Risico's	Onbekend, volgende begroting nog uit te werken. Vooralsnog schatten we een laag risicoprofiel in.
Portefeuillehouder	Jon Herselman.

3. Stichtingen en verenigingen

Stichting Inkoopbureau West-Brabant

Doel en belang	De dienstverlening is gericht op de professionalisering van het inkoop- en aanbestedingsbeleid van deelnemende gemeente.
Bestuurlijk belang	Elke deelnemende gemeente is met één lid vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.
Programma	Middelen
Risico's	De bedrijfsvoering van het inkoopbureau kent als belangrijkste risico's: de behoefte aan flexibiliteit in inkoopondersteuning bij de deelnemers, beschikbaarheid van personeel, opzet van de financiën en de veranderende wet- en regelgeving.
Portefeuillehouder	Jon Herselman, lid algemeen bestuur.

Overzicht financiële gegevens verbonden partijen

(Bedragen * € 1.000)	Resultaat	(Begroot) Eigen Vermogen per 31-12		(Begroot) Vreemd Vermogen per 31-12		Bijdrage Kapelle	
	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Gemeenschappelijke regeling							
Veiligheidsregio Zeeland (VRZ)	0	967	676	27.439	28.105	847	993
GGD Zeeland	0	4.879	4.879	23.106	23.106	4.868	5.033
De Betho	0	10.432	10.094	3.140	2.737	Rijksbijdrage	Rijksbijdrage
SWVO	0	771	665	6.492	6.544	3.611	3.802
GR Samenwerking de Bevelanden	0	515	900	2.685	5.470	1.620	1.719
RUD Zeeland	0	840	840	1.000	1.000	310	322
Sabewa Zeeland	0	128	0	7.732	7.732	254	240
O.L.A.Z.	0	552	552	14.486	14.486	646	662
RBL/RMC	0	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend	44	47
Zeeuwse muziekschool	0	Onbekend	45	Onbekend	886	117	121
TOTAAL						12.317	12.939
Vennootschappen en coöperaties	2024	2023	2024	2023	2024		
BNG Bank	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend		
Z.E.H. N.V.	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend		
GBE AQUA B.V.	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend		
N.V. Economische Impuls Zeeland	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend		
Stichtingen en verenigingen	2024	2023	2024	2023	2024		
Stichting Inkoopbureau West- Brabant	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend		

Paragraaf Grondbeleid

Functie en inhoud van deze paragraaf	Regelgeving (in- en extern)
Visie op het grondbeleid	BBV
Wijze waarop het grondbeleid wordt uitgevoerd	Nota grondbeleid 2018
Inzicht in de projecten (fasering, activiteiten, grondprijzen, te verwachten resultaat en risico's)	

Visie

Het grondbeleid staat mede in dienst van de andere gemeentelijke beleidsvelden. Het moet het mogelijk maken dat plannen voor volkshuisvesting, ruimtelijke en economische ontwikkeling en recreatie uitgevoerd kunnen worden.

Wijze van uitvoering

- Voor uitbreiding van woonkernen en bedrijventerreinen wordt een actief grondbeleid gevoerd met aandacht voor de financiële risico's.
- Faciliterend grondbeleid is aan de orde in situaties waarin wij geen grondpositie hebben, bijvoorbeeld bij inbreidingslocaties. Bij faciliterend grondbeleid zal, als een initiatief niet past binnen het geldende bestemmingsplan, eventueel gefaciliteerd worden in de vorm van planologische medewerking. Het uitgangspunt blijft het aangaan van (privaatrechtelijke) exploitatieovereenkomsten met planontwikkelaars voor de realisatie van een plan en het verhaal van kosten.
- Het uitgangspunt is dat verkoop van bouwgrond plaatsvindt tegen marktconforme prijzen. Hierbij wordt de grondprijs bepaald door wat men op de vrije markt bereid is daarvoor te betalen. Wij kiezen voor vaste grondprijzen met differentiatie naar locatie en woningtype. Voor elk afzonderlijk exploitatieplan worden de grondprijzen per m² bepaald.

Winstneming

- Het voorzichtigheidsbeginsel leidt ertoe dat realisatie van winst wordt uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat.
- Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:
 1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; en
 2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; en
 3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd) volgens het realisatiebeginsel dient in die gevallen de winst ook te worden genomen.

Winstneming op de grondexploitaties is een jaarlijks terugkerende post in de jaarrekening. In de begroting houden we geen rekening met aanvullende winstnemingen uit de GREX-en.

Ontwikkelingen

- Over de grondposities bedrijventerreinen bij de diverse gemeenten vindt op Provinciaal niveau overleg plaats. Voor de woningbouw zijn de Regionale Woonvisie De Bevelanden en de Regionale Woningmarktafspraken basisdocumenten.
- Aan het eind van de planperiode van deze begroting (2024-2027) zijn de meeste complexen afgesloten.

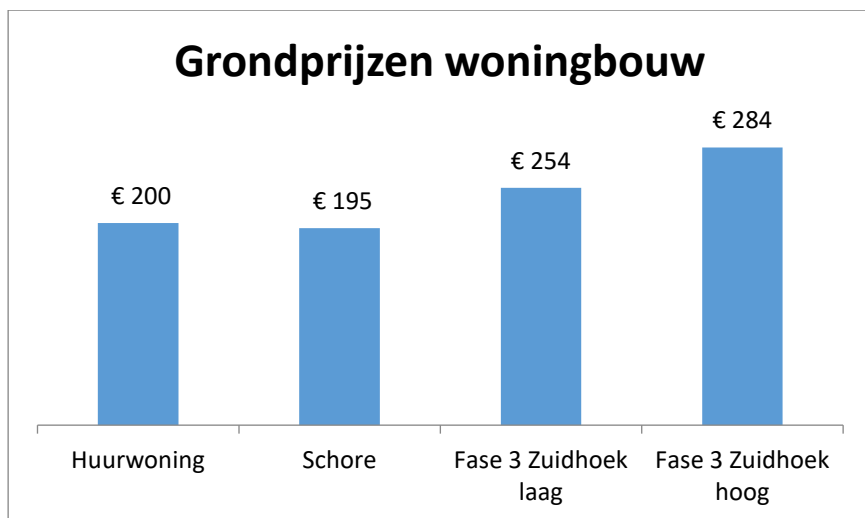
- In 2024 is het onderzoek naar de haalbaarheid van de ontwikkeling van Zuidhoek 4 gereed. Aansluitend brengen we de planvorming en de ruimtelijke procedure in gang.
- In 2023 wordt duidelijk of het ontwikkelen van Smokkelhoek 2 haalbaar is, zodat we in 2024 hiervoor een GREX kunnen opstellen.
- Het klimaatakkoord noopt ons tot het meeliften op ontwikkelingen op het gebied van milieu – en klimaatvriendelijk uitwerken van nieuwe plannen.

Project	Activiteiten in 2024	Geplande verkoop (m²) in 2024	Boekwaarde per 31-12-2023	Verwacht resultaat	Winstneming t/m 2022	Jaar van afsluiten
Zuidhoek Fase 3 (woningbouw)	Bouwrijp maken en uitgifte deel West in 2024.	7.198	1.085	1.095 voordelig	360	2027
Plan Schore Boomweidelaan	Uitgifte kavels	875	37	250 voordelig		2026
Choorhoek (bedrijventerrein)	Woonrijp maken deel van het plan.		-/- 1.291	948 voordelig	841	2024
Smokkelhoek (bedrijventerrein)	Woonrijp maken plan		-/- 5.678	9.110 voordelig	6.851	2024

Bovenstaande gegevens zijn ontleend aan de recentste herziening van de exploitatieopzetten per 1 januari 2023.

Overzicht geraamde verkoopopbrengsten per plan:

grondverkoop *€1.000	2024	2025	2026	2027
Schore	171	-	-	-
Zuidhoek fase 3	1.928	1.193	-	-
Smokkelhoek fase 2	-	-	-	-
Zuidhoek fase 4	-	-	-	-
Totaal opbrengsten	2.099	1.193	-	-

De tarieven voor 2024 voor Zuidhoek fase 3 zijn aangepast overeenkomstig collegebesluit van 3 oktober 2023.

Risico's en reserves

De risico's op de huidige bouwgrondexploitaties zijn relatief beperkt. Hieronder is in tabelvorm aangegeven waar welke risico's liggen.
(K= Kosten, O= Opbrengsten)

Plan	Hoog (30%)		Midden (20%)		Laag (10%)		Geen (0%)	
	K	O	K	O	K	O	K	O
Zuidhoek fase 3 Ontwikkeling deel West								
Schore Geen risico's								
Smokkelhoek PFAS								
Choorhoek PFAS								

Hieronder is weergegeven wat het verloop van de reserve bouwgrondexploitaties zou zijn zonder overheveling van of naar de algemene reserve. We hebben rekening gehouden met de berekende jaarlijkse vennootschapsbelastinglast.

	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027
Totale reserve bouwgrondexploitaties	791	734	707	707	707

Voor de jaren na 2025 wijzigt de reserve vooralsnog niet, omdat we voor die periode nog geen nieuwe prognose hebben wat betreft grondverkopen (uit nieuwe plannen).

Financiële begroting

Incidentele baten en lasten

Baten en lasten	2024	2025	2026	2027
1 Bestuur en veiligheid				
lasten				
Quick Scan Lokale Democratie (BG24 1.1)	10	-	-	-
Uitvoering participatiebeleid (BG24 1.5)	12	-	-	-
Uitvoeringskosten Opvang Vluchtelingen Oekraïne (BG24 1.13)	1.389	231	-	-
Vervangen dakbedekking brandweerkazerne Kapelle	5	-	-	-
ZLM tour 2025	-	55	-	-
baten				
Quick Scan Lokale Democratie (BG24 1.1)	10	-	-	-
Uitkering opvang vluchtelingen Oekraïne (BG24 1.13)	1.500	250	-	-
Uitvoering participatiebeleid (BG24 1.5)	12	-	-	-
Vervangen dakbedekking brandweerkazerne Kapelle	5	-	-	-
ZLM tour 2025	-	55	-	-
2 Wonen en voorzieningen				
lasten				
Aanbesteding en herzien MIP	28	-	-	-
Aframing boekwaarde OBS Wemeldinge	-	-	33	-
Aframing boekwaarde SG Burg van Sas	-	-	17	-
Aframing boekwaarde 't Honk	98	-	-	-
Beheer en investeringsplan alle sportaccomodaties MJOP (BG24 2.10)	22	-	-	-
Noodlokalen Speciaal Onderwijs	35	29	33	-
Onderhoudsbestek sportaccomodaties indexatie contracten	11	-	-	-
Sloop van het grote honk (BG24 2.9)	150	-	-	-
Vervangen 3 screens de Vroone	10	-	-	-
Woonzorgvisie (BG24 2.1)	15	-	-	-
baten				
Aanbesteding en herzien MIP	28	-	-	-
Aframing boekwaarde OBS Wemeldinge	-	-	33	-
Aframing boekwaarde SG Burg van Sas	-	-	17	-

Baten en lasten	2024	2025	2026	2027
Aframing boekwaarde 't Honk (BG24 2.9)	98	-	-	-
Beheer en investeringsplan alle sportaccomodaties MJOP (BG24 2.10)	22	-	-	-
Noodlokalen Speciaal Onderwijs	35	29	33	-
Onderhoudsbestek sportaccomodaties indexatie contracten	11	-	-	-
Sloop van het grote honk	150	-	-	-
Vervangen 3 screens de Vroone	10	-	-	-
Woonzorgvisie (BG24 2.1)	15	-	-	-
3 Sociaal Domein				
lasten				
Clïëntvolgsysteem Kapels netwerk (BG24 3.7)	10	5	5	-
Extra subsidie ivm 25 jarig bestaan kunst en cultuurroute (BG24 3.4)	25	-	-	-
Jongerenparticipatie (BG23 3.6)	10	-	-	-
OZO besluit: Toezicht Zorgfraude (BG24 3.22)	28	-	-	-
Vervanging en onderhoud AED	5	-	-	-
Werkbudget jongerencentrum Wemeldinge (BG24 3.6)	15	-	-	-
Werkbudget naamsbekendheid, teambuilding en scholing Kapels netwerk (BG24 3.5)	10	-	-	-
baten				
Clïëntvolgsysteem Kapels netwerk (BG24 3.7)	10	5	5	-
Extra subsidie ivm 25 jarig bestaan kunst en cultuurroute (BG24 3.4)	25	-	-	-
Jongerenparticipatie (BG23 3.6)	10	-	-	-
OZO besluit: Toezicht Zorgfraude (BG24 3.22)	28	-	-	-
Vervangingen onderhoud AED	5	-	-	-
Werkbudget jongerencentrum Wemeldinge (BG24 3.5)	15	-	-	-
Werkbudget naamsbekendheid, teambuilding en scholing Kapels netwerk (BG24 3.7)	10	-	-	-
4 Economische versnelling en toerisme				
lasten				
Inhuur ondersteuning recreatie, toerisme en economie (BG24 4.4)	70	-	-	-
Kariger onderhoud webpagina (eenmalig investering nodig)	20	-	-	-

Baten en lasten	2024	2025	2026	2027
baten				
Inhuur ondersteuning recreatie, toerisme en economie (BG24 4.4)	70	-	-	-
Kariger onderhoud webpagina (eenmalig investering nodig)	20	-	-	-
5 Klimaat, energie en milieu				
lasten				
SPUK uitkering energiearmoede 2022-2023	109	109	-	-
SPUK uitkering Nationaal Isolatie Programma	340	-	-	-
baten				
SPUK uitkering energiearmoede 2022-2023	109	109	-	-
SPUK uitkering Nationaal Isolatie Programma	340	-	-	-
6 Leefomgeving en mobiliteit				
lasten				
Aanbesteding ruw gras, ondersteuning adviesbureau	13	-	-	-
Baggerkosten BOB overeenkomst	16	-	-	-
Beleidsplan begraafplaatsen actualiseren (BG24 6.1)	20	-	-	-
Groot onderhoud historisch lijkhuysje begraafplaats Wemeldinge	20	-	-	-
Herinrichting bosje Vierwegen	20	-	-	-
Inhuur externe toezichthouder Beeldkwaliteit	15	-	-	-
Opstellen Mobiliteitsvisie en Plan (BG24 6.15)	30	-	-	-
Uitwerken deelmobiliteitshubs nabij Trein en Busstopplaatsen op 5 locaties (BG24 6.16)	20	-	-	-
baten				
Aanbesteding ruw gras, ondersteuning adviesbureau	13	-	-	-
Aanleg glasvezel Schore, Wemeldinge, Kapelle	100	-	-	-
Baggerkosten BOB overeenkomst	16	-	-	-
Beleidsplan begraafplaatsen actualiseren (BG24 6.1)	20	-	-	-
Groot onderhoud historisch lijkhuysje - begraafplaats Wemeldinge	20	-	-	-
Herinrichting bosje Vierwegen	20	-	-	-
Inhuur externe toezichthouder Beeldkwaliteit	15	-	-	-
Opstellen Mobiliteitsvisie en Plan (BG24 6.15)	30	-	-	-
Uitwerken deelmobiliteitshubs nabij Trein en Busstopplaatsen op 5 locaties (BG24 6.16)	20	-	-	-
Vrijval voorz riolering ivm kostendekking	160	-	-	-

Baten en lasten	2024	2025	2026	2027
91 Overhead				
lasten				
Digivaardigheid opleidingen personeel	10	-	-	-
Implementatie nieuwe huisstijl (BG24 1.8)	25	-	-	-
Informatie Security Management Systeem aanbesteding	4	-	-	-
Inhuur Data-analist (BG24 1.10)	30	30	-	-
Internal Auditor	53	-	-	-
Personeelsfeest	28	-	-	-
Taxatie gebouwen en inventaris	15	-	-	15
Verlichting in kleur in toren gemeentehuis of Kerktoren	8	-	-	-
baten				
Digivaardigheid opleidingen personeel	10	-	-	-
Implementatie nieuwe huisstijl (BG24 1.8)	25	-	-	-
Informatie Security Management Systeem aanbesteding	4	-	-	-
Inhuur Data-analist (BG24 1.10)	30	30	-	-
Internal Auditor	53	-	-	-
Personeelsfeest	28	-	-	-
Taxatie gebouwen en inventaris	15	-	-	15
Verlichting in kleur in toren gemeentehuis of Kerktoren	8	-	-	-
Totaal incidentele lasten	2.751	459	89	15
Totaal incidentele baten	3.122	479	89	15
Saldo incidentele baten en lasten	-371	-19	-	-

Investeringsplan 2024-2027

Programma 2024	Product 2024	Inv 2024	Inv 2025	Inv 2026	Inv 2027
2. Wonen en voorzieningen	201. Sociale samenhang door passende voorzieningen	89	128	-	-
	202. De beste onderwijskansen voor alle Kapelse kinderen	1.370	8.538	2.500	-
Totaal 2. Wonen en voorzieningen		1.459	8.666	2.500	-
3. Sociaal Domein	303. Ondersteunen kwetsbare inwoners	50	50	50	50
Totaal 3. Sociaal Domein		50	50	50	50
4. Economische versnelling en toerisme	402. Toerisme en recreatie	475	-	-	-
Totaal 4. Economische versnelling en toerisme		475	-	-	-
5. Klimaat, energie en milieu	508. Warmte in gebouwde omgeving	-	-	-	-
Totaal 5. Klimaat, energie en milieu		-	-	-	-
6. Leefomgeving en mobiliteit	601. Leefomgeving	1.517	3.115	1.299	1.034
	603. Leefomgeving - Klimaatbestendige leefomgeving	35	-	-	-
	604. Mobiliteit	50	50	-	-
	606. Riolering	1.426	2.415	1.210	1.210
	607. Begraafplaatsen	148	-	-	-
Totaal 6. Leefomgeving en mobiliteit		3.176	5.580	2.509	2.244
91. Overhead	9102. Huisvesting gemeentehuis	76	-	-	-
Totaal 91. Overhead		76	-	-	-
Totale investeringen		5.236	14.296	5.059	2.294

De kapitaallasten (afschrijvingen en rente) zijn opgenomen in de meerjarenraming.

Reserves en Voorzieningen

In het BBV is het onderscheid tussen reserves en voorzieningen gelegd bij de mogelijkheid dat u als raad de bestemming kan wijzigen. Zolang de bestemming veranderd kan worden, is er sprake van een (bestemmings-)reserve. Zodra dit niet meer kan, is er sprake van een voorziening. Schematisch kan het verschil tussen een reserve en een voorziening als volgt worden weergegeven:

Reserve	Voorziening
• is gevormd door bestemming van het resultaat (kan-bepaling). • is vrij besteedbaar. • behoort tot het eigen vermogen.	• is verplicht gevormd door het nemen van een last (zal-bepaling). • heeft een verplichte bestedingsrichting. • behoort tot het vreemd vermogen.

Reserves

De reserves worden onderscheiden in:

- a. algemene reserve (zijn reserves die een bufferfunctie hebben);
- b. bestemmingsreserves (zijn reserves waaraan door u als raad een bepaalde bestemming is gegeven).

Het reservebeleid mag geen op zichzelf staand beleid zijn, maar het moet passen binnen het algemeen financieel beleid, dat het maken van integrale beleidsafwegingen bevordert. Vanwege de doelmatigheid zijn wij van mening dat het aantal reserves zo beperkt mogelijk moet zijn. In beginsel betekent dit dat er alleen een algemene reserve is en eventueel duidelijk geformuleerde bestemmingsreserves.

Bestemmingsreserves zijn specifiek aan programma's verbonden. Een toevoeging aan een bestemmingsreserve zou als regel een planmatig karakter moeten hebben, vooral wanneer er sprake is van toekomstige, omvangrijke investeringsprojecten. In uw vergadering van 13 november 2007 heeft u besloten niet te sparen voor toekomstige investeringsprojecten ten laste van de exploitatie, maar via eventuele toevoegingen aan een bestemmingsreserve.

In de genoemde vergadering heeft u voor het vormen en/of aanhouden van de reserves de volgende criteria vastgesteld:

- a. het specifieke doel van de reserve;
- b. de voeding van de reserve;
- c. de maximale hoogte van de reserve;
- d. de maximale looptijd van de reserve;
- e. vrijval van de bestemmingsreserve ten gunste van de algemene reserve vrij-bestedbaar, als de betreffende reserve binnen de aangegeven maximale looptijd niet heeft geleid tot de investering.

Nadat u de begroting en daarmee de mutaties in de reserves heeft vastgesteld, kan tijdens de uitvoering van de begroting naar voren komen dat reserves gemuteerd moeten worden. Een stelregel is dat een tussentijdse wijziging van de reserves zo weinig mogelijk moet plaatsvinden. Deze mutaties hebben de expliciete goedkeuring van u nodig. Voor de transparantie en uw inzicht in de reservepositie zal in raadsvoorstellen met een reserve als dekking tevens de stand van zaken van deze reserve incl. aangegane verplichtingen en de stand incl. de voorgenoemen dekkingen worden weergegeven.

Het BBV kent geen verbod tegen een rentetoerekening aan reserves. Met ingang van de begroting 2005 heeft de raad besloten geen rentetoevoeging toe te passen op de reserves, omdat in de exploitatie wordt uitgegaan van de werkelijk betaalde en ontvangen rente in plaats van het toepassen van de zogenaamde renteomslag.

Een andere mogelijkheid is om aan de reserves het inflatiepercentage toe te voegen, zodat de bestemmingsreserves hiermee gevoed worden voor de toekomstige dekking van de betreffende investeringen. Het punt hierbij is wel dat het gerealiseerde resultaat lager wordt, terwijl de dekking voor de toekomst is. In 2005 heeft de raad besloten om geen inflatiepercentage toe te voegen aan de reserves.

Toelichting per reserve

Algemene reserve niet vrij besteedbaar	
Functie	Buffer- en risicofunctie
Doel	Deze reserve is een verplicht genormeerde minimum buffer om algemene financiële tegenvallers op te kunnen vangen.
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Mutaties	Niet van toepassing
Hoogte	De algemene reserve dient minimaal de artikel 12-norm (globaal 2% van de som van de algemene uitkering) te bedragen. Als streefwaarde behorend bij een financieel gezonde positie hanteren wij het vijfvoudige van de minimumnorm (globaal 5 x 2% van de algemene uitkering).
Toelichting	De algemene reserve niet vrij besteedbaar is onderdeel van het vermogen van de gemeente (beschikbare weerstandscapaciteit) om niet structurele tegenvallers op te kunnen vangen teneinde haar taken te kunnen voortzetten.

Algemene reserve vrij besteedbaar	
Functie	Buffer- en risicofunctie
Doel	Verantwoording van het eigen vermogen, waaraan nog een nadere bestemming moet worden gegeven.
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Mutaties	– Incidenteel overschot c.q. tekort op de jaarrekening. – Incidentele lasten en baten van de begroting.
Hoogte	Geen maximum.
Toelichting	De algemene reserve vrij besteedbaar is onderdeel van het vermogen van de gemeente (beschikbare weerstandscapaciteit) om niet structurele tegenvallers op te kunnen vangen teneinde haar taken te kunnen voortzetten.

Reserve begraafplaatsen	
Functie	Buffer- en risicofunctie
Doel	Verantwoording van de opbrengsten met betrekking tot de koopsommen eigen graven en columbarium-elementen en de afkoopsommen voor het onderhoud dienende voor het onderhoud van de begraafplaatsen en toekomstige investeringen.
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Mutaties	Overschot c.q. tekort bij de jaarrekening op de exploitatie van de begraafplaatsen.
Hoogte	De maximale hoogte is in de raad van 5 juli 2011 vastgesteld op € 100.000.
Toelichting	In de raad van 5 juli 2011 is het onderzoek begroting begraafplaatsen vastgesteld.

Reserve bouwgrondexploitatie	
Functie	Buffer- en risicofunctie
Doel	Voor onvoorzienbare algemene risico's die samenhangen met conjuncturele ontwikkelingen, waardoor de gronduitgifte over de hele linie stagneert.
Tijdsfactor	Zolang er bouwgrond exploitatieplannen zijn.
Mutaties	Vanaf 2016 wordt de reserve gemuteerd voor eventuele heffingen uit hoofde van de Vennootschapsbelasting en bij het afsluiten van complexen.
Hoogte	Minimale omvang van € 500.000 en een maximale omvang van € 750.000.
Toelichting	De risico's op de huidige bouwgrondexploitaties in de gemeente Kapelle zijn relatief beperkt. Waar een concreet risico of verlies is voorzien, zijn de financiële gevolgen direct verwerkt. De risico's schatten we vooralsnog als laag in. Elk jaar actualiseren we de exploitatieplannen. Doordat we de lasten vennootschapsbelasting uit deze reserve dekken, kan het saldo van deze reserve onder het minimumniveau zakken. Door toevoegen van (een deel van) de winstneming brengen we deze reserve dan weer op peil.

Reserve Tunnel Zuidhoek	
Functie	Egalisatiefunctie
Doel	De reserve is bestemd voor de afschrijving van de tunnel Zuidhoek.
Tijdsfactor	Afschrijvingstermijn 40 jaar.
Mutaties	Geen toevoegingen, onttrekking jaarlijkse afschrijvingslast.
Hoogte	Kosten bouw tunnel.
Toelichting	Geoormerkte gelden voor afschrijving totale kosten bouw tunnel.

Reserve MFA 't Saamdeel gebouw	
Functie	Egalisatiefunctie
Doel	Een reserve is bestemd voor de afschrijving van de MFA 't Saamdeel.
Tijdsfactor	Afschrijvingstermijn van de MFA (40 jaar).
Mutaties	Geen toevoegingen, onttrekking een deel van de jaarlijkse afschrijvingslast.
Hoogte	€ 4.449.000 (max)
Toelichting	Geoormerkte gelden voor afschrijving MFA 't Saamdeel.

Reserve MFA 't Saamdeel installaties	
Functie	Egalisatiefunctie
Doel	Een reserve is bestemd voor de afschrijving van de installaties voor de MFA 't Saamdeel.
Tijdsfactor	Afschrijvingstermijn (25 jaar).
Mutaties	Geen toevoegingen, onttrekking een deel van de jaarlijkse afschrijvingslast.
Hoogte	€ 1.743.000 (max)
Toelichting	Geoormerkte gelden voor afschrijving MFA 't Saamdeel.

Reserve Sportcentrum	
Functie	Spaarfunctie
Doel	Een reserve voor de realisatie van een nieuw sportcentrum.
Tijdsfactor	Afschrijvingstermijn van een nieuw sportcentrum.
Mutaties	Aanvullende voeding afhankelijk van de eventuele realisatie en de daarbij behorende kosten
Hoogte	€ 5.853.000 (max)
Toelichting	De realisatie van een nieuw sportcentrum brengt financiële gevolgen met zich mee. Daarom is besloten om gelden te reserveren. Over de jaren 2015-2020 is (een deel) van het rekeningoverschot aan de reserve toegevoegd. De jaarlijkse vrijval van de reserve vindt plaats ter dekking van de afschrijvingslasten welke een nieuw sportcentrum met zich meebrengt. Ook hier wordt na realisatie de componentenregeling toegepast ten behoeve van de afschrijvingstermijnen. Vanaf het jaar 2023 zetten we deze reserve in ter dekking van een deel van de afschrijvingslasten.

Reserve Onderwijshuisvesting	
Functie	Spaarfunctie
Doel	Een reserve voor de realisatie van nieuw onderwijshuisvesting.
Tijdsfactor	Afschrijvingstermijn van een nieuw sportcentrum.
Mutaties	Aanvullende voeding afhankelijk van de eventuele realisatie en de daarbij behorende kosten
Hoogte	ntb
Toelichting	De realisatie van een nieuw onderwijshuisvesting brengt financiële gevolgen met zich mee. Daarom is besloten om gelden te reserveren. Vanaf 2022 wordt (een deel) van het rekeningoverschot aan de reserve toegevoegd. De jaarlijkse vrijval van de reserve vindt plaats ter dekking van de afschrijvingslasten welke een nieuw onderwijshuisvesting met zich meebrengt.

Geormerkte reserve afschrijvingen	
Functie	Egalisatiefunctie
Doel	Op grond van het BBV moeten vanaf 2017 alle investeringen volledig worden geactiveerd. Dit wil zeggen dat reserves niet direct in mindering mogen worden gebracht op deze activa, maar dat tegenover de betreffende afschrijving een gelijk bedrag uit de reserve wordt onttrokken. Door deze wettelijk verplichte systematiek ligt er een claim op deze reserve voor de komende jaren.
Tijdsfactor	Geen maximale looptijd.
Mutaties	Geen toevoegingen, onttrekking jaarlijkse afschrijvingslast.
Hoogte	Geen maximale hoogte, aangezien de hoogte van deze reserve afhankelijk is van de bedragen die gemoeid zijn met investeringen met een economisch nut
Toelichting	Zie doel.

Totaaloverzicht reserves 2024-2027

De reservepositie op 31 december 2023 bedraagt € 25.934.000. Hierin is de begroting van 2023 en de jaarrekening 2022 verwerkt. Met de verwerking van de begroting 2024 e.v. dalen de reserves naar een bedrag van € 22.639.000.

Naam reserve (Bedragen * € 1.000)	Saldo 31-12-2023	Toevoeg- ingen	Onttrek- kingen	Saldo 31-12-2024	Toevoeg- ingen	Onttrek- kingen	Saldo 31-12-2025	Toevoeg- ingen	Onttrek- kingen	Saldo 31-12-2026	Toevoeg- ingen	Onttrek- kingen	Saldo 31-12-2027
Algemene reserve													
Algemene reserve niet vrij besteedbaar	1.425	0	0	1.425	0	0	1.425	0	0	1.425	0	0	1.425
Algemene reserve vrij besteedbaar	4.308	0	873	3.435	0	104	3.331	0	89	3.242	0	15	3.227
Totaal algemene reserve	5.733	0	873	4.860	0	104	4.756	0	89	4.667	0	15	4.652
Bestemmingsreserve													
Reserve begraafplaatsen	100	0	40	60	0	0	60	0	0	60	0	0	60
Reserve bouwgrondexploitatie	791	0	57	734	0	27	707	0	0	707	0	0	707
Reserve tunnel Zuidhoek	1.385	0	44	1.341	0	44	1.297	0	44	1.253	0	44	1.209
Reserve MFA't Saamdeel gebouw	4.195	0	127	4.068	0	127	3.941	0	127	3.814	0	127	3.687
Reserve MFA 't Saamdeel installaties	1.569	0	87	1.482	0	87	1.395	0	87	1.308	0	87	1.221
Reserve Sportcentrum	5.708	0	145	5.563	0	145	5.418	0	145	5.273	0	145	5.128
Reserve Onderwijshuisvesting	4.000	0	0	4.000	0	0	4.000	0	0	4.000	0	100	3.900
Geoordeelde reserve afschrijvingen	2.453	0	96	2.357	0	96	2.261	0	93	2.168	0	93	2.075
Totaal bestemmingsreserves	20.201	0	596	19.605	0	526	19.079	0	496	18.583	0	596	17.987
Totaal reserves	25.934	0	1.469	24.465	0	630	23.835	0	585	23.250	0	611	22.639

Structurele mutaties reserve

Een deel van de mutaties in de reserves is structureel. Deze mutaties hebben betrekking op dekking van afschrijvingslasten op investeringen en kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Reserve	Programma	Omschrijving	2024	2025	2026	2027
MFA 't Saamdeel	Wonen en voorzieningen	MFA 't Saamdeel 30%/25j	87	87	87	87
		MFA 't Saamdeel 70%/40j	127	127	127	127
Totaal afschrijvingen			214	214	214	214
Onderwijshuisvesting	Wonen en voorzieningen	Dekking afschrijving Onderwijshuisvesting	0	0	0	100
Totaal afschrijvingen			0	0	0	100
Tunnel	Leefomgeving en mobiliteit	Dekking afschrijving tunnel	44	44	44	44
Totaal afschrijvingen			44	44	44	44
Sportcentrum	Wonen en voorzieningen	Bijdrage reserve De Bloesem	145	145	145	145
Totaal afschrijvingen			145	145	145	145
Reserve afschrijvingen	Wonen en voorzieningen	Diverse investeringen	26	26	26	26
		Uitbreiding Kinderopvang / Verbouwing Kinderopvang Kpl	9	9	9	9
		Voordeel avg Economische investeringen	19	19	16	16
	Economische versnelling en toerisme	Diverse investeringen	2	2	2	2
	Klimaat, energie en milieu	Kliko's	4	4	4	4
	Leefomgeving en mobiliteit	Begraafplaatsen	6	6	6	6
		Riolering	25	25	25	25
	Middelen	Brandwerende vrz gemeentehuis tbv vergunning	2	2	2	2
		Verbouwing/uitbreiding gemeentehuis	1	1	1	1
		Zonnepanelen gemeentehuis	2	2	2	2
Totaal afschrijvingen			96	96	93	93
Reserve expl bouwgrond	VPB	Vennootschapsbelasting	57	27	0	0
Totaal afschrijvingen			57	27	0	0
Eind totaal			556	526	496	596

Overzicht van mutaties per reserve

Mutaties per reserve	2024	2025	2026	2027
Reserve grondexploitatie	57	27	-	-
Vennootschapsbelasting	57	27	-	-
VPB last grondexploitaties	57	27	-	-
Algemene Reserve vrij besteedbaar	873	104	89	15
Wonen en voorzieningen	368	29	84	-
Aanbesteding en herzien MIP	28	-	-	-
Aframing boekwaarde OBS Wemeldinge	-	-	33	-
Aframing boekwaarde SG Burg van Sas	-	-	17	-
Aframing boekwaarde 't Honk (BG24 2.9)	98	-	-	-
Beheer en investeringsplan alle sportaccomodaties MJOP (BG24 2.10)	22	-	-	-
Noodlokalen Speciaal Onderwijs	35	29	33	-
Onderhoudsbestek sportaccomodaties indexatie contracten	11	-	-	-
Sloop van het grote honk	150	-	-	-
Vervangen 3 screens de Vroone	10	-	-	-
Woonzorgvisie (BG24 2.1)	15	-	-	-
Sociaal Domein	103	5	5	-
Clïëntvolgsysteem Kapels netwerk (BG24 3.7)	10	5	5	-
Extra subsidie ivm 25 jarig bestaan kunst en cultuuroute (BG24 3.4)	25	-	-	-
Jongerenparticipatie (BG23 3.6)	10	-	-	-
OZO besluit: Toezicht Zorgfraude (BG24 3.22)	28	-	-	-
Vervangingen onderhoud AED	5	-	-	-
Werkbudget jongerencentrum Wemeldinge (BG24 3.5)	15	-	-	-
Werkbudget naamsbekendheid, teambuilding en scholing Kapels netwerk (BG24 3.7)	10	-	-	-
Bestuur en veiligheid	27	40	-	-
Quick Scan Lokale Democratie (BG24 1.1)	10	-	-	-
Uitvoering participatiebeleid (BG24 1.5)	12	-	-	-
Vervangen dakbedekking brandweerkazerne Kapelle	5	-	-	-
ZLM tour 2025	-	40	-	-
Economische versnelling en toerisme	90	-	-	-
Inhuur ondersteuning recreatie, toerisme en economie (BG24 4.4)	70	-	-	-
Kariger onderhoud webpagina (eenmalig investering nodig)	20	-	-	-
Leefomgeving en mobiliteit	113	-	-	-
Aanbesteding ruw gras, ondersteuning adviesbureau	13	-	-	-
Baggerkosten BOB overeenkomst	16	-	-	-
Herinrichting bosje Vierwegen	20	-	-	-
Inhuur externe toezichthouder Beeldkwaliteit	15	-	-	-
Opstellen Mobiliteitsvisie en Plan (BG24 6.12)	30	-	-	-
Uitwerken deelmobiliteits hubs nabij Trein en Busstopplaatsen op 5 locaties (BG24 6.13)	20	-	-	-
Overhead	172	30	-	15
Digivaardigheid opleidingen personeel	10	-	-	-
Implementatie nieuwe huisstijl (BG24 1.8)	25	-	-	-
Informatie Security Management Systeem aanbesteding	4	-	-	-
Inhuur Data-analist (BG24 1.10)	30	30	-	-
Internal Auditor	53	-	-	-
Personeelsfeest	28	-	-	-
Taxatie gebouwen en inventaris	15	-	-	15
Verlichting in kleur in toren gemeentehuis of Kerktoeren	8	-	-	-

Mutaties per reserve	2024	2025	2026	2027
Reserve Tunnel	44	44	44	44
Leefomgeving en mobiliteit	44	44	44	44
Dekking afschrijving Tunnel	44	44	44	44
Reserve 't Saameel	214	214	214	214
Wonen en voorzieningen	214	214	214	214
MFA 't Saamdeel 30%/25j	87	87	87	87
MFA 't Saamdeel 70%/40 j	127	127	127	127
Reserve Afschrijving	241	240	238	238
Wonen en voorzieningen	199	199	196	196
Bijdrage reserve De Bloesem	145	145	145	145
Diverse investeringen	26	26	26	26
Uitbreiding Kinderopvang / Verbouwing Kinderopvang Kpl	9	9	9	9
Voordeel avg Economishce investeringen	19	19	16	16
Economische versnelling en toerisme	2	2	2	2
Ontrekking afschrijving reserve	2	2	2	2
Klimaat, energie en milieu	4	4	4	4
Kliko's 2024 (res aschr)	4	4	4	4
Leefomgeving en mobiliteit	31	31	31	31
Begraafplaatsen (afs res)	6	6	6	6
Riolering (afs res)	25	25	25	25
Overhead	5	5	5	5
Brandwerende vrz gemeetnehuis tbv vergunning	2	2	2	2
Verbouwing/uitbreiding gemeentehuis	1	1	1	1
Zonnepanelen gemeentehuis	2	2	2	2
Reserve Begraven	40	-	-	-
Leefomgeving en mobiliteit	40	-	-	-
Beleidsplan begraafplaatsen actualiseren (BG24 6.1)	20	-	-	-
Groot onderhoud historisch lijkhuise - begraafplaats Wemeldinge	20	-	-	-
Reserve onderwijshuisvestiging	-	-	-	100
Wonen en voorzieningen	-	-	-	100
Ontrekking onderwijshuisvestiging	-	-	-	100
Eindtotaal	1.469	630	585	611

Overzicht van mutaties reserves per programma

Mutatie reserve per programma	2024	2025	2026	2027
Bestuur en veiligheid	27	40	-	-
Algemene Reserve vrij besteedbaar	27	40	-	-
Quick Scan Lokale Democratie (BG24 1.1)	10	-	-	-
Uitvoering participatiebeleid (BG24 1.5)	12	-	-	-
Vervangen dakbedekking brandweerkazerne Kapelle	5	-	-	-
ZLM tour 2025	-	40	-	-
Wonen en voorzieningen	781	442	494	510
Algemene Reserve vrij besteedbaar	368	29	84	-
Aanbesteding en herzien MIP	28	-	-	-
Aframing boekwaarde OBS Wemeldinge	-	-	33	-
Aframing boekwaarde SG Burg van Sas	-	-	17	-
Aframing boekwaarde 't Honk (BG24 2.9)	98	-	-	-
Beheer en investeringsplan alle sportaccommodaties MJOP (BG24 2.10)	22	-	-	-
Noodlokalen Speciaal Onderwijs	35	29	33	-
Onderhoudsbestek sportaccommodaties indexatie contracten	11	-	-	-
Sloop van het grote honk	150	-	-	-
Vervangen 3 screens de Vroone	10	-	-	-
Woonzorgvisie (BG24 2.1)	15	-	-	-
Reserve 't Saameel	214	214	214	214
MFA 't Saamdeel 30%/25j	87	87	87	87
MFA 't Saamdeel 70%/40 j	127	127	127	127
Reserve Afschrijving	199	199	196	196
Bijdrage reserve De Bloesem	145	145	145	145
Diverse investeringen	26	26	26	26
Uitbreiding Kinderopvang / Verbouwing Kinderopvang Kpl	9	9	9	9
Voordeel avg Economishce investeringen	19	19	16	16
Reserve onderwijshuisvesting	-	-	-	100
Ontrekking onderwijshuisvesting	-	-	-	100
Sociaal Domein	103	5	5	-
Algemene Reserve vrij besteedbaar	103	5	5	-
Cliëntvolgsysteem Kapels netwerk (BG24 3.7)	10	5	5	-
Extra subsidie ivm 25 jarig bestaan kunst en cultuurroute (BG24 3.4)	25	-	-	-
Jongerenparticipatie (BG23 3.6)	10	-	-	-
OZO besluit: Toezicht Zorgfraude (BG24 3.22)	28	-	-	-
Vervangingen onderhoud AED	5	-	-	-
Werkbudget jongerencentrum Wemeldinge (BG24 3.5)	15	-	-	-
Werkbudget naamsbekendheid, teambuilding en scholing Kapels netwerk (BG24 3.7)	10	-	-	-
Economische versnelling en toerisme	92	2	2	2
Algemene Reserve vrij besteedbaar	90	-	-	-
Inhuur ondersteuning recreatie, toerisme en economie (BG24 4.4)	70	-	-	-
Kariger onderhoud webpagina (eenmalig investering nodig)	20	-	-	-
Reserve Afschrijving	2	2	2	2
Ontrekking afschrijving reserve	2	2	2	2

Mutatie reserve per programma	2024	2025	2026	2027
Klimaat, energie en milieu	4	4	4	4
Reserve Afschrijving	4	4	4	4
Kliko's 2024 (res aschr)	4	4	4	4
Leefomgeving en mobiliteit	229	75	75	75
Algemene Reserve vrij besteedbaar	113	-	-	-
Aanbesteding ruw gras, ondersteuning adviesbureau	13	-	-	-
Baggerkosten BOB overeenkomst	16	-	-	-
Herinrichting bosje Vierwegen	20	-	-	-
Inhuur externe toezichthouder Beeldkwaliteit	15	-	-	-
Opstellen Mobiliteitsvisie en Plan (BG24 6.12)	30	-	-	-
Uitwerken deelmobiliteitshubs nabij Trein en Busstopplaatsen op 5 locaties (BG24 6.13)	20	-	-	-
Reserve Tunnel	44	44	44	44
Dekking afschrijving Tunnel	44	44	44	44
Reserve Afschrijving	31	31	31	31
Begraafplaatsen (afs res)	6	6	6	6
Riolering (afs res)	25	25	25	25
Reserve Begraven	40	-	-	-
Beleidsplan begraafplaatsen actualiseren (BG24 6.1)	20	-	-	-
Groot onderhoud historisch lijkhuisje - begraafplaats Wemeldinge	20	-	-	-
Overhead	177	35	5	20
Algemene Reserve vrij besteedbaar	172	30	-	15
Digivaardigheid opleidingen personeel	10	-	-	-
Implementatie nieuwe huisstijl (BG24 1.8)	25	-	-	-
Informatie Security Management Systeem aanbesteding	4	-	-	-
Inhuur Data-analist (BG24 1.10)	30	30	-	-
Internal Auditor	53	-	-	-
Personeelsfeest	28	-	-	-
Taxatie gebouwen en inventaris	15	-	-	15
Verlichting in kleur in toren gemeentehuis of Kerkstoren	8	-	-	-
Reserve Afschrijving	5	5	5	5
Brandwerende vrz gemeentehuis tbv vergunning	2	2	2	2
Verbouwing/uitbreiding gemeentehuis	1	1	1	1
Zonnepanelen gemeentehuis	2	2	2	2
Vennootschapsbelasting	57	27	-	-
Reserve grondexploitatie	57	27	-	-
VPB last grondexploitaties	57	27	-	-
Eindtotaal	1.469	630	585	611

Voorzieningen

In artikel 44 BBV is bepaald wanneer er sprake is van een voorziening. Voorzieningen geven een schatting aan van de voorzienbare lasten in verband met risico's en verplichtingen. Indien deze op de balansdatum niet zijn in te schatten kunnen geen voorzieningen worden gevormd, maar zal het betreffende risico in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing opgenomen moeten worden.

De voorzieningen behoren niet tot het eigen vermogen, maar zijn een onderdeel van de schulden, aangezien aan een voorziening een verplichting kleeft. Verder moet elke voorziening de omvang hebben van de betreffende verplichting of het betreffende risico. De voorziening mag dus niet groter of kleiner zijn. Mutaties in voorzieningen, toevoegingen dan wel vrijval, vloeien uitsluitend voort uit het aanpassen van de omvang van een voorziening aan een nieuw noodzakelijk niveau. De overige mutaties in de voorzieningen bestaan alleen uit verminderingen wegens aanwending voor het doel waarvoor de voorziening is ingesteld.

Tot voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden (zoals bijvoorbeeld rioolheffing)

Het vormen van een voorziening, dan wel een toevoeging aan een voorziening is een exploitatielast in het betreffende begrotingsjaar. De hiermee gemoeide middelen worden direct verantwoord op het betreffende programma. De aanwending van een (gedeelte van een) voorziening wordt rechtstreeks ten laste van de voorziening geboekt, via de balans en niet via de exploitatie. Indien de activiteit namelijk ook weer ten laste van de exploitatie zou lopen, zou het bedrag van de aanwending tweemaal als een last verantwoord worden.

Voor de bepaling van de omvang van de voorzieningen wordt uitgegaan van een voortschrijdende meerjarenraming van minimaal 10 jaar. Hieruit wordt berekend hoe hoog de jaarlijkse toevoeging aan de voorzieningen moet zijn. Als uitgangspunt zijn de normale onderhoudsactiviteiten genomen. Deze activiteiten geven geen materiële verlenging aan de nuttigheidsduur van de oorspronkelijke investering. Dit in tegenstelling tot renovatieactiviteiten. Door renovatieactiviteiten neemt de nuttigheidsduur van de oorspronkelijke investering toe. De afschrijvingsperiode is hiervoor bepaald op 25 jaar maximaal of afhankelijk van resterende gebruiksduur.

Voorzieningen mogen niet groter of kleiner zijn dan de verplichtingen of risico's, waarvoor ze zijn ingesteld. Dit betekent dat rentetoevoegingen aan voorzieningen niet zijn toegestaan (artikel 45 BBV). Op deze regel is een uitzondering en wel indien de voorziening tegen contante waarde is gewaardeerd. Een voorziening is tegen contante waarde gewaardeerd als bij de bepaling van de hoogte van de jaarlijkse toevoeging aan de voorziening wordt uitgegaan van een lagere omvang dan de omvang die de voorziening over enige tijd moet hebben.

Toelichting per voorziening

Voorziening gemeentelijke gebouwen	
Doel	Egaliseren onderhoudskosten gemeentelijke gebouwen.
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Toelichting	Tot deze voorziening behoren de volgende gebouwen: gemeentehuis, sportgebouwen (exclusief sportcentrum Groene Woud), gebouwen voor cultuur, recreatie en welzijn, werkplaats en overige gemeentelijke gebouwen. We actualiseren het meerjarenonderhoudsplan gemeentelijke gebouwen iedere 2 jaar. Renovatiekosten vanaf een bedrag van € 25.000 worden geactiveerd.

Voorziening civieltechnische (kunst)werken	
Doel	Egaliseren onderhoudskosten civieltechnische (kunst)werken.
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Toelichting	Onder de onderhoudsposten voor deze voorziening vallen de bruggen, glooiingen, tunnel, steigers, damwand en railing van de boulevard en jachthaven. De voorziening is niet voor het onderhoud van de kademuren en het baggeren. De baggerplicht voor de haven behoort bij de jachthaven exploitant. Op basis van het meerjarenonderhoudsplan voegen we jaarlijks een bedrag aan de voorziening toe.

Voorziening gemeentelijke monumenten	
Doel	Egaliseren onderhoudskosten gemeentelijke monumenten.
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Toelichting	Tot deze voorziening behoren de monumenten (molens en torens). Hierin worden de incidentele onderhoudskosten van de monumenten verwerkt.

Voorziening strandjes	
Doel	Egaliseren van de kosten tot het ophogen van de strandjes.
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Toelichting	Zie doel.

Voorziening riolering	
Doel	Via deze voorziening wordt gespaard voor de dekking van vervangingsinvesteringen om zo een geleidelijke overgang naar een situatie van directe afschrijving, waarbij investeringen ineens worden gedekt en geen rente verschuldigd is, te bereiken (ideaal-complex).
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Toelichting	In de raad van 5 juli 2011 is besloten deze voorziening in te stellen. Vanaf 2012 is gestart met een gecontroleerde tariefontwikkeling waarbij de tarieven rioolheffing zich geleidelijk naar een structureel niveau bewegen. Het gemiddeld investeringsniveau zoals opgenomen in het v-GRP is het uitgangspunt voor de berekeningen.

Voorziening afvalstoffenheffing	
Functie	Egalisatiefunctie
Doel	Deze voorziening is bedoeld om ongewenste schommelingen in de tarieven op te vangen die aan derden in rekening worden gebracht.
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Mutaties	Overschot c.q. tekort bij de jaarrekening op de exploitatie van de afvalverwijdering en de OLAZ. Incidentele lasten (specifieke projecten) in begroting of begrotingswijzigingen.
Hoogte	Geen maximum
Toelichting	In de begroting wordt de opbrengst van de afvalstoffenheffing kostendekkend geraamd. Bij het opstellen van de jaarrekening blijkt of er op het product afvalstoffenheffing een overschot of een tekort is. Het verschil wordt toegevoegd of onttrokken aan deze voorziening.

Voorziening wethouderspensioenen/Appa	
Doel	Opvangen van toekomstige pensioenuitgaven van (voormalige) wethouders
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Toelichting	De voorziening is in 2012 gevormd om toekomstige pensioenuitgaven van wethouders te kunnen opvangen. Voor arbeidsgerelateerde kosten mogen volgens het BBV geen voorzieningen worden gevormd, maar voor de wethouderspensioenen is hiervoor een uitzondering gemaakt. Door een derde partij wordt jaarlijks een actuariële berekening gemaakt van de pensioenverplichtingen, op basis waarvan aanpassing van de voorziening nodig is.

Voorziening wachtgelden	
Doel	Opvangen van de wachtgeldverplichtingen aan voormalige wethouders.
Tijdsfactor	2023
Toelichting	We hebben deze voorziening gevormd om de toekomstige lasten te kunnen dekken. De voorziening vervalt per ultimo 2023. Door de vorming van de voorziening komen de salarislaster niet ten laste van de exploitatie.

Voorziening Precario	
Doel	Dekking risico voor lagere opbrengsten uit de precariobelasting. Enduris heeft procedure aangespannen tegen opgelegde aanslagen.
Tijdsfactor	Afwikkeling na uitspraak op cassatieverzoek.
Toelichting	In verband met een lopende procedure over de aanslagen precario met Enduris wordt 100% van de betwiste vordering opgenomen in een voorziening (€ 168.000 per jaar).

Totaal-overzicht voorzieningen 2024-2027

De stand van de voorzieningen op 1 januari 2024 bedraagt conform begroting 2023 en jaarrekening 2022 € 3.313.000. Na verwerking van de mutaties uit de begroting 2024 en de geplande mutaties in de periode 2025-2027 resteert per ultimo 2027 een bedrag van € 3.600.000.

Naam voorziening (Bedragen * € 1.000)	Saldo 31-12-2023	Toevoeg- ingen	Onttrek- kingen	Saldo 31-12-2024	Toevoeg- ingen	Onttrek- kingen	Saldo 31-12-2025	Toevoeg- ingen	Onttrek- kingen	Saldo 31-12-2026	Toevoeg- ingen	Onttrek- kingen	Saldo 31-12-2027
Voorziening gemeentelijke gebouwen	238	101	85	254	101	128	227	101	64	264	101	68	297
Voorziening sportcentrum De Bloesem	71	200	138	133	200	134	200	200	134	266	200	178	289
Voorziening civieltechnische (kunst)werken	16	82	26	72	82	70	84	82	20	146	82	45	183
Voorziening gemeentelijke monumenten	75	40	58	57	40	44	53	40	29	64	40	14	90
Voorziening strandjes	26	15	0	41	15	40	16	15	0	31	15	0	46
Voorziening riolering	421	650	810	261	650	650	261	650	650	261	650	650	261
Voorziening afvalstoffenheffing	291	0	0	291	0	0	291	0	0	291	0	0	291
Voorziening APPA	1.171	0	22	1.149	0	3	1.146	0	3	1.143	0	3	1.140
Voorziening wachtgelden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Voorziening grondexploitatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
Voorziening precario	1.004	0	0	1.004	0	0	1.004	0	0	1.004	0	0	1.004
Totaal voorzieningen	3.313	1.088	1.139	3.262	1.088	1.069	3.282	1.088	900	3.470	1.088	958	3.600

Mutaties in de voorzieningen 2024-2027

Mutatie in de voorzieningen door toevoegingen.

Programma / Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Leefomgeving en mobiliteit	750	750	750	750
Civiel technische kunstwerken	82	82	82	82
Gemeentelijke gebouwen	3	3	3	3
Onderhoud Strandjes	15	15	15	15
Riolering	650	650	650	650
Overhead	36	36	36	36
Gemeentelijke gebouwen	36	36	36	36
Wonen en voorzieningen	303	303	303	303
Gemeentelijke gebouwen	103	103	103	103
Sportcentrum de Bloesem	200	200	200	200
Eindtotaal	1.089	1.089	1.089	1.089

Mutatie in de voorzieningen door uitgaven.

Bedragen	2024	2025	2026	2027
Gemeentehuis	33	34	10	2
Muziekzaal Ons Genoegen	11	-	1	4
Speel-O-Theek Kapelle	1	4	-	4
Dicwale, fruitteeltmuseum	16	6	1	1
Kibeo Kromomme	1	4	-	-
Recreatie, praathuisje	2	6	1	1
Recreatie, peilhuisje	-	9	-	-
Dorpshuis De Wemel	5	28	1	3
Dorpshuis Schore	6	10	12	1
Dorpshuis De Vroone	-	11	28	19
Begraafplaatsen	4	-	5	4
Voorziening gemeentelijke gebouwen	85	128	65	68
Onderhoud haven en sluizen, bruggen, tunnel	26	70	20	45
Voorziening civieltechnische (kunst)werken	26	70	20	45

Bedragen	2024	2025	2026	2027
Gemeentelijke monumenten	58	44	29	14
Voorziening gemeentelijke monumenten	58	44	29	14
Ophogen strandjes	-	40	-	-
Voorziening strandjes	-	40	-	-
Groot onderhoud en vervanging riolering	810	650	650	650
Voorziening riolering	810	650	650	650
Loonkosten	22	3	3	3
Voorziening APPA	22	3	3	3
Loonkosten	-	-	-	-
Voorziening wachtgelden	-	-	-	-
Totaal onttrekkingen uit voorzieningen	1.139	1.069	901	958
Totaal dotaties aan voorzieningen	1.089	1.089	1.089	1.089

Geprognotiseerde Balans

Activa	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027
(im) Materiële vaste activa	64.945	70.977	73.717	85.617	88.318	87.898
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	1.327	1.327	1.327	1.327	1.327	1.327
Financiële vaste activa: Leningen	1.503	1.503	1.503	1.503	1.503	1.503
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar						
Totaal Vaste Activa	67.775	73.807	76.547	88.447	91.148	90.728
Voorraden: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen	2.205	2.205	2.205	2.205	2.205	2.205
Voorraden: Gereed product en handelsgoederen & vooruitbetalingen	0	0	0	0	0	0
Uitzettingen <1 jaar	5.871	5.871	5.871	5.871	5.871	5.871
Liquide middelen	19	19	19	19	19	19
Overlopende activa	3.994					
Totaal Vlottende Activa	12.089	8.095	8.095	8.095	8.095	8.095
Totaal Activa	79.864	81.902	84.642	96.542	99.243	98.823
Passiva	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027
Eigen vermogen	28.450	25.934	24.465	23.835	23.250	22.639
Voorzieningen	3.292	3.313	3.262	3.282	3.470	3.600
Vaste schuld	41.226	46.279	44.024	41.456	48.201	48.649
Totaal Vaste Passiva	72.968	75.526	71.751	68.573	74.921	74.888
Vlottende schuld	5.622	5.622	5.622	5.622	5.622	5.622
Overlopende passiva	1.274	754	7.269	22.347	18.700	18.313
Totaal Vlottende Passiva	6.896	6.376	12.891	27.969	24.322	23.935
Totaal Passiva	79.864	81.902	84.642	96.542	99.243	98.823

Meerjarenraming

Meerjarenbegroting

Totalen per programma	2024	2025	2026	2027
Lasten				
Bestuur en veiligheid	4.218	3.054	2.817	2.868
Wonen en voorzieningen	6.815	5.794	4.694	4.865
Sociaal Domein	14.807	14.797	14.841	14.824
Economische versnelling en toerisme	639	433	344	347
Klimaat, energie en milieu	2.557	2.250	2.149	2.170
Leefomgeving en mobiliteit	7.365	7.579	7.754	7.990
Middelen	1.058	1.030	1.185	1.190
Overhead	5.871	6.584	7.498	8.318
Vennootschapsbelasting	57	27	0	0
Totale lasten	43.388	41.548	41.282	42.572
Baten				
Bestuur en veiligheid	-1.652	-422	-161	-166
Wonen en voorzieningen	-3.797	-3.125	-1.860	-1.774
Sociaal Domein	-1.915	-1.915	-1.873	-1.765
Economische versnelling en toerisme	-266	-92	0	0
Klimaat, energie en milieu	-2.431	-2.107	-2.050	-2.077
Leefomgeving en mobiliteit	-3.221	-3.081	-3.201	-3.327
Middelen	-28.811	-30.092	-29.379	-30.331
Overhead	-267	-275	-284	-294
Totale baten	-42.360	-41.109	-38.809	-39.733
Mutatie reserves baten				
Bestuur en veiligheid	-27	-40	0	0
Wonen en voorzieningen	-781	-442	-494	-510
Sociaal Domein	-103	-5	-5	0
Economische versnelling en toerisme	-92	-2	-2	-2
Klimaat, energie en milieu	-4	-4	-4	-4
Leefomgeving en mobiliteit	-229	-75	-75	-75
Overhead	-177	-35	-5	-20
Vennootschapsbelasting	-57	-27	0	0

Totalen per programma	2024	2025	2026	2027
Totale baten reserves	-1.469	-630	-585	-611
Totaal	-441	-192	1.888	2.227

Programma Bestuur en veiligheid

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	2025	2026	2027	Financiën
	Bestuur en veiligheid						
1.1	We organiseren de ZLM-tour in 2025.	Libema profcycling, ondernemers, politie	Informereren	X			Extra budget 40.000 (l)
1.2	We bereiden ons voor op het wetsvoorstel Gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvang (Spreidingswet).		Informereren	X			Binnen budget.
1.3	We huren gezamenlijk met de gemeente Borsele een data-analist in voor het verder implementeren van datagedreven werken in onze organisatie. Deze data-analist houdt zich onder andere bezig met afval, monitor sociaal domein, ondermijning en duurzaamheid.		Informereren	X			Extra budget 30.000 (l)

Wat gaat het kosten?

Bestuur en veiligheid	2025	2026	2027
Sterk bestuur	1.039	1.064	1.091
Dienstverlening	113	58	58
Digitalisering en datagedreven werken	60	60	60
Veiligheid	1.324	1.107	1.123
Burger- en overheidsparticipatie	0	0	0
Regionale samenwerking	167	167	167
Burgerzaken	351	361	370
Lasten	3.054	2.817	2.868
Dienstverlening	-15	0	0
Veiligheid	-250	0	0
Burgerzaken	-157	-161	-166
Mutatie reserves	-40	0	0
Baten	-462	-161	-166
Totaal	2.592	2.655	2.701

Programma Wonen en voorzieningen

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	2025	2026	2027	Financiën
	Wonen en voorzieningen						
2.1	Herhuisvesting speciaal onderwijs	Speciale Scholen Kapelle (SBO Samuël en (V)SO Eben-Haëzer), gemeente Goes	Besluiten	x	x		Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Wat gaat het kosten?

Wonen en voorzieningen	2025	2026	2027
Sociale samenhang door passende voorzieningen	2.302	2.353	2.353
De beste onderwijskansen voor alle Kapelse kinderen	1.744	1.875	2.155
Wonen voor iedereen	170	171	168
Cultureel erfgoed	118	119	120
Accommodaties	52	52	52
GREX - woningbouw	1.409	124	16
Lasten	5.794	4.694	4.865
Sociale samenhang door passende voorzieningen	-922	-940	-959
De beste onderwijskansen voor alle Kapelse kinderen	-394	-394	-394
Wonen voor iedereen	-316	-316	-316
Cultureel erfgoed	-5	-5	-5
Accommodaties	-79	-82	-84
GREX - woningbouw	-1.409	-124	-16
Mutatie reserves	-442	-494	-510
Baten	-3.567	-2.354	-2.285
Totaal	2.227	2.339	2.580

Programma Sociaal Domein

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	2025	2026	2027	Financiën
	Sociaal Domein						
3.1	We willen dat onze inwoners zo lang mogelijk gezond en zelfstandig blijven. Dit doen we door in te zetten op Positieve Gezondheid (uitvoering lokale Gezond en Actief Leven Akkoord), het vormgeven van algemene voorzieningen in Kapelle en het doorontwikkelen van de lokale Toegang Sociaal Domein.	Inwoners, maatschappelijke instellingen.	Informereren	x	x	x	Binnen budget
3.2	We treffen voorbereidingen voor het afschaffen van het abonnementstarief Wmo en het herinvoeren van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage Wmo vanaf 2026.	SWVO, WIZ.	Informereren	x			Binnen budget
3.3	We ontwikkelen inclusiebeleid. Onderdeel hiervan is de implementatie van het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een handicap en het huidige LHBTIQ+ beleid.	Inwoners, belangenorganisaties, zorgorganisaties, onderwijs, bedrijven, bouwen en wonen.				x	Binnen budget

Wat gaat het kosten?

Sociaal Domein	2025	2026	2027
Positieve gezondheid	2.870	2.893	2.873
Inclusieve samenleving	608	616	623
Ondersteunen kwetsbare inwoners	11.319	11.333	11.328
Lasten	14.797	14.841	14.824
Positieve gezondheid	-220	-175	-81
Inclusieve samenleving	-50	-50	-50
Ondersteunen kwetsbare inwoners	-1.645	-1.648	-1.634
Mutatie reserves	-5	-5	0
Baten	-1.920	-1.878	-1.765
Totaal	12.877	12.963	13.059

Programma Economische versnelling en toerisme

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	2025	2026	2027	Financiën
	Economische versnelling en toerisme						
	<i>Geen bijzonderheden.</i>						

Wat gaat het kosten?

Economische versnelling en toerisme	2025	2026	2027
Economische versnelling	138	139	140
Toerisme en recreatie	203	205	206
GREX - bedrijfsterrein	92	0	0
Lasten	433	344	347
GREX - bedrijfsterrein	-92	0	0
Mutatie reserves	-2	-2	-2
Baten	-95	-2	-2
Totaal	339	342	344

Programma Klimaat, energie en milieu

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	2025	2026	2027	Financiën
5.1	We realiseren een gebiedsgerichte aanpak voor zoetwaterbeschikbaarheid.	Ondernemers, andere overheden	Informereren	X			Binnen budget. De extra middelen €10.000 (I) kunnen worden gedekt uit resterende budgetten 2023.
5.2	We stellen een hitteplan op.		Informereren	X			Binnen budget. De extra middelen €10.000 (I)

Wat gaat het kosten?

Klimaat, energie en milieu	2025	2026	2027
Natuur en biodiversiteit	25	25	25
Afvalstoffenheffing	1.450	1.441	1.442
Circulaire gemeente	494	512	532
Elektriciteit	10	10	10
Duurzame mobiliteit	2	2	2
Verduurzaming eigen organisatie	5	5	5
Klimaatbestendige leefomgeving	35	35	35
Warmte in gebouwde omgeving	229	120	120
Lasten	2.250	2.149	2.170
Afvalstoffenheffing	-1.724	-1.776	-1.802
Circulaire gemeente	-274	-274	-274
Warmte in gebouwde omgeving	-109	0	0
Mutatie reserves	-4	-4	-4
Baten	-2.111	-2.054	-2.080
Totaal	139	96	90

Programma Leefomgeving en mobiliteit

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	2025	2026	2027	Financiën
	Begraafplaatsen						
6.1	We maken een nieuw beleidsplan begraafplaatsen incl. kostendekking en verordening.	Uitvaartondernemers	Besluiten	X	X		Binnen budget
	Omgevingsrecht						
6.2	We geven uitvoering aan een nieuw parkeerterrein op de voormalige Hubo locatie In Wemeldinge.	Ontwikkelaars en jachthaven	Informeren	X	X		Extra Middelen €750.000 investering
6.3	We stellen een gebiedsdekkend omgevingsplan op. In 2023 is nog niet duidelijk hoeveel tijd dit kost en wat een reële planning is; vandaar dat dit project op 2025-2027 staat.		Besluiten	X	X	X	Binnen budget
6.4	Waar nodig leiden we onze medewerkers verder op om te kunnen werken met de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb).		Informeren	X			Binnen budget
6.5	We verschuiven onze inzet van toetsen en toezicht naar handhaving, zoals wordt beoogd met de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb). Dit geldt eerst voor gebouwen in gevolgklasse 1 (woningen en bedrijfshallen van maximaal 2 verdiepingen). In 2027 wordt duidelijk of uitbreiding naar gevolgklassen 2 en 3 plaatsvindt.		Informeren	X	X	X	Binnen budget
6.6	We zorgen voor een robuuste handhaving. Dit doen wij door op piekmomenten tijdens de zomer, evenementen en jaarwisseling extra		Informeren	X	X	X	Extra middelen €10.000 (S) (toegekend bij begroting 2023)

	capaciteit voor toezicht/handhaving in te huren. (Zie ook het programma Bestuur en Veiligheid)						
	Mobiliteit						
6.7	We werken verkeerskundige aanpassingen uit voor de boulevard in relatie tot de boulevardvisie Wemeldinge.		Informeren	X	X		Binnen subsidiebudget
6.8	We realiseren fysiek vijf deelmobiliteitshubs bij de bushaltes en bij het treinstation.		Informeren	X			Binnen budget
6.9	We exploiteren i.s.m. de provincie het gebruik van deelfietsen op 5 locaties.		Informeren	X	X	X	Extra Middelen €15.000 (S)

Wat gaat het kosten?

Leefomgeving en mobiliteit	2025	2026	2027
Leefomgeving	2.864	2.942	3.049
Leefomgeving - Natuur en biodiversiteit	1.096	1.109	1.123
Leefomgeving - Klimaatbestendige leefomgeving	15	15	15
Mobiliteit	114	120	113
Omgevingsrecht	1.577	1.614	1.665
Riolering	1.602	1.636	1.699
Begraafplaatsen	310	317	325
Lasten	7.579	7.754	7.990
Leefomgeving	-208	-208	-208
Leefomgeving - Natuur en biodiversiteit	-13	-13	-13
Mobiliteit	0	0	0
Omgevingsrecht	-700	-718	-738
Riolering	-1.841	-1.931	-2.025
Begraafplaatsen	-319	-331	-343
Mutatie reserves	-75	-75	-75
Baten	-3.156	-3.277	-3.402
Totaal	4.423	4.478	4.588

Overzicht Middelen

Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	2025	2026	2027	Financiën
Middelen						
<i>Geen bijzonderheden.</i>						

Wat gaat het kosten?

Middelen	2025	2026	2027
Algemene dekkingsmiddelen			
Belastingen en heffingen	101	101	101
Geldmiddelen	929	1.084	1.088
Lasten	1.030	1.185	1.190
Belastingen en heffingen	-3.413	-3.531	-3.652
Geldmiddelen	-1.154	-1.315	-1.332
Algemene uitkering	-25.524	-24.533	-25.346
Baten	-30.092	-29.379	-30.331
Saldo alg. dekkingsmiddelen	-29.062	-28.194	-29.141
Overhead			
Kosten organisatie	4.378	5.324	6.136
Huisvesting gemeentehuis	458	457	466
ICT	68	38	38
P&O	107	107	107
Voorlichting en communicatie	45	45	45
Juridische zaken	18	18	18
Ondernemingsraad	7	7	7
GR de Bevelanden (excl. WIZ)	1.503	1.503	1.502
Lasten	6.584	7.498	8.318
Kosten organisatie	-274	-283	-293
Huisvesting gemeentehuis	-1	-1	-1
Mutatie reserves	-35	-5	-20
Baten	-311	-290	-314
Saldo overhead	6.273	7.209	8.004
Vennootschapsbelasting			
Vennootschapsbelasting	27	0	0
Lasten	27	0	0
Mutatie reserves	-27	0	0
Baten	-27	0	0
Saldo vennootschapsbelasting	0	0	0
Totaal	-22.789	-20.985	-21.137

Bijlagen

Bijlage: Provinciaal toezicht

In de begrotingscirculaire van de toezichthouder zijn de wettelijke criteria opgenomen en wordt u geïnformeerd over een aantal onderwerpen die bijzondere aandacht verdienen met betrekking tot het financieel toezicht op de eerstvolgende gemeentebegroting. Ook wordt verdere informatie gegeven over ontwikkelingen die zich gaan voordoen op het terrein van het financiële toezicht op de gemeenten en de gemeenschappelijke regelingen die van belang zijn voor het opstellen van de gemeentelijke (meerjaren)begroting 2024 – 2027.

Hieronder zullen diverse toetsingsaspecten van de toezichthouder worden benoemd en vervolgens zal worden ingegaan op onze situatie.

Onderwerp en toetsingsaspect	Gemeente Kapelle
Maatschappelijke ontwikkelingen Het beleid en de financiën van gemeenten worden beïnvloed door constant veranderende maatschappelijke ontwikkelingen. In het bijzonder de oorlog in Oekraïne heeft impact. Het leidt tot een vluchtelingenstroom en de uitdaging voor gemeenten om voor voldoende opvang te zorgen. Ook heeft de oorlog impact op de economie. Denk aan de gestegen energiekosten als een aanjager van de inflatie en schaarste van materiaal waardoor projecten vertraging oplopen. Daarnaast laat de coronacrisis nog haar sporen na. Als laatste noemen we de krapte op de arbeidsmarkt, welke impact heeft op de economie en vaak ook uw eigen organisatie. Naast deze maatschappelijke en economische onzekerheden zijn het ook op financieel gebied ongewisse tijden voor gemeenten. Wij vragen duidelijk toe te lichten welke keuzes u maakt over de verwerking van de onzekerheden in uw begroting.	In de begroting is bij de diverse onderdelen een toelichting opgenomen met de gemaakte keuze/inschatting. Daarnaast is in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing de risico's toegelicht en gekwantificeerd.
Financiële ontwikkelingen	
Nieuwe financieringssystematiek Eind 2021 is bij het vaststellen van het nieuwe coalitieakkoord Rutte IV "Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst" besloten na 2025 een nieuwe financieringssystematiek te ontwikkelen voor de lagere overheden. Een eventuele mogelijkheid voor een uitbreiding van het lokaal belastinggebied wordt hierbij betrokken. Op dit moment is er nog geen duidelijkheid over de verdere ontwikkeling van de nieuwe financieringssystematiek tussen het Rijk en gemeenten. Hoe de nieuwe financieringssystematiek eruit gaat zien is nog niet bekend. De betrokken partijen gaan deze de komende jaren verder uitwerken. Het is het voornemen van het kabinet om voor de zomer een uitvoeringsplan met tijdpad naar de Kamer te sturen over de nieuwe financieringssystematiek. De VNG heeft namens de gemeenten ingezet op voorwaarden rondom verruiming belastinggebied op basis van een advies van de commissie Financiële ruimte. De ervaring heeft geleerd dat dit een lastig en moeilijk traject is. Vertraging van de invoering ligt dan ook op de loer. De onzekerheid zorgt ervoor dat u terughoudend zal moeten zijn met besluiten tot nieuw beleid en investeringen, aangezien deze leiden tot meerjarige structurele lasten. In de miljoenennota (en ook de septembercirculaire 2022) heeft het Rijk voor het begrotingsjaar eenmalig € 1 miljard extra voor gemeenten beschikbaar gesteld, boven op de beschikbaar gestelde structurele middelen uit	De € 1 miljard blijft vanaf 2027 structureel beschikbaar. Daarnaast wordt vanaf 2027 het gemeentefonds op een nieuwe manier geïndexeerd, namelijk op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). Hierdoor stijgt het volumeaccres in 2027 met 706 miljoen euro. Dit wordt met name veroorzaakt door de doorwerking van de hogere inflatieverwachting voor 2024. De lagere inflatieverwachting in latere jaren leidt tot een afname. De nieuwe financieringssystematiek is controversieel verklaard door de Tweede

Onderwerp en toetsingsaspect	Gemeente Kapelle
het coalitieakkoord, om de verlaging in 2026 gedeeltelijk te dempen. Het accres wordt vanaf 2026 enkel aangepast voor de loon- en prijsontwikkelingen. In het voorjaar van 2023 verwachten we meer duidelijkheid over het uitvoeringsplan met een tijdpad voor de nieuwe financieringssysteem. Mocht er geen duidelijkheid zijn, dan is het de verwachting dat de betrokken partijen weer met elkaar in gesprek gaan hoe gemeenten in de begroting om kunnen gaan met hun meerjarenraming. Wij gebruiken bij onze beoordeling de bedragen uit de circulaire.	Kamer en zal op de agenda komen van het volgende kabinet.
Inflatie/prijsstijgingen Naast de forse inflatie hebben we te maken met hogere energieprijzen. Het Centraal Plan Bureau (CPB) volgt de ontwikkelingen nauwlettend en stelt periodiek de indexeringspercentages bij. Die indexeringspercentages worden ook gepubliceerd in de mei- en septembercirculaire van het gemeentefonds. Deze ontwikkelingen hebben ook financiële impact op de begroting en meerjarenraming van de gemeenten. Niet alleen voor het reëel begroten van de lastenkant van de begroting en meerjarenraming maar ook aan de batenkant. De extra uitgaven voor loon- en prijsontwikkelingen van gemeenten worden voornamelijk door het Rijk gecompenseerd via de loon- en prijscompensatie in de accressen van het gemeentefonds. Daarnaast kan ook de inflatiecorrectie op de eigen tarieven en belastingen daarvoor zorgen. Het is van belang dat u de loon- en prijsstijging aan de lastenkant van de begroting minimaal laat aansluiten op de gepubliceerde indexen van de circulaire die u bij de berekening van de algemene uitkering hanteert. U bent overigens vrij om van hogere percentages uit te gaan aan de lastenkant. Het kabinet heeft in de Najaarsnota 2022 aangekondigd om bij Voorjaarsnota 2023 een extra prijsbijstelling over 2022 uit te keren gegeven de uitzonderlijke stijgingen van de prijzen sinds het uitkeren van de prijsbijstelling voor 2022 afgelopen voorjaar. Deze prijsbijstelling geldt ook voor het Gemeentefonds. De extra structurele prijsbijstelling zal worden gebaseerd op cijfers van het Centraal Planbureau (CPB), het zogenoemde Centraal Economisch Plan (CEP) 2023. Daarbij wordt gekeken naar de inflatieontwikkeling over 2022 ten opzichte van CEP 2022 (T-1). Het gaat volgens de Najaarsnota naar verwachting om circa € 0,3 miljard per jaar tot en met 2025 en circa € 0,4 miljard vanaf 2026. De definitieve bedragen volgen bij Voorjaarsnota en de verdeling van de middelen over gemeenten zal in meicirculaire 2023 worden opgenomen.	De inflatieontwikkeling uit de septembercirculaire 2023 zijn verwerkt in de begroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027.
Opschalingskorting Sinds 2015 worden gemeenten geconfronteerd met een korting op het gemeentefonds. De opschalingskorting is opgelegd, omdat gemeenten door gedwongen opschaling kosten zouden besparen. In het regeerakkoord van kabinet Rutte II stond de ambitie om door opschaling te komen tot gemeenten met meer dan 100.000 inwoners. Dit zou leiden tot besparingen op apparaatskosten, vereenvoudiging van regelgeving en minder dubbeling van taken. De verplichte opschaling is niet doorgegaan maar de bijbehorende opschalingskorting is blijven staan. Deze opschalingskorting zou van 2015 tot en met 2025 steeds verder oplopen, tot een structureel bedrag van bijna € 1 miljard in 2025. Het niet afschaffen van de opschalingskorting leidde tot veel kritiek bij gemeenten. De afgelopen jaren is de oploop van de opschalingskorting tijdelijk geschrapt. Voor 2020 kwam dit neer op € 70 miljoen en voor 2021 op € 160 miljoen die gemeenten niet hoefden af te dragen aan het Rijk. Conform het coalitieakkoord van het kabinet Rutte IV is de oploop van de opschalingskorting voor deze kabinetsperiode wederom geschrapt. Vanaf 2026 is de opschalingskorting wel weer in de cijfers opgenomen (een structurele	Tijdens de ALV VNG van 14 juni 2023 zijn een tweetal moties aangenomen om te komen tot een rechtvaardig, duurzaam en solide meerjarig financieel perspectief voor gemeenten. Inzet is: • Ophogen van het gemeentefonds en herstel van het accres vanaf 2026 • De opschalingskorting definitief te schrappen

Onderwerp en toetsingsaspect	Gemeente Kapelle
korting van € 675 miljoen). De VNG is hierover in gesprek met het kabinet. Wij verwachten dat u de circulaire volgt en de bedragen in de begroting opneemt.	• Een toereikende en stabiele indexering van het gemeentefonds om loon-, prijs- en volumeontwikkelingen op te kunnen vangen, inclusief de stijging van de zorgvraag Overige punten • In lijn met het advies Elke regio telt, zal de VNG als uitgangspunt hanteren dat de investeringsstrategie van het rijk moet zorgen dat de brede welvaart in alle regio's structureel bevordert wordt. • Nieuwe bestuurlijke akkoorden of vergelijkbare andere (tijdelijke) afspraken met het rijk leggen we, voorzien van een uitgebreide financiële toelichting, vooraf voor aan de leden. • We gaan met de provinciale toezichthouders in gesprek over het financieel toezicht en het indienen van tekortbegrotingen voor de jaarschijven na 2025.
Herverdeling gemeentefonds Vanaf 1 januari 2023 is het verdeelmodel van het gemeentefonds herzien. Gemeenten groeien via een ingroeipad naar de nieuwe verdeling. Tot en met 2025 is het ingroeipad van voordeel en nadeel gemeenten gemaximeerd op € 37,50 per inwoner. De verdere implementatie van het nieuwe verdeelmodel is afhankelijk van de evaluatie daarvan eind 2025. Het nieuwe verdeelmodel is geen eindstation en zal continu onderhoud vragen. Een onderzoeksagenda draagt daaraan bij. Deze agenda wordt ieder jaar bijgewerkt. De septembercirculaires zullen hierover verslag gaan uitbrengen en ook over de uitgevoerde onderzoeken.	Het onderzoek naar de maatstaven eenpersoonshuishoudens, centrumfunctie en stapeling van problematiek in het sociaal domein zijn opgestart. De uitkomsten worden in 2024 verwacht. Ook loopt er een onderzoek naar de grootstedelijkheid. Hierover zijn door BZK met de G4 en de 100.000+ gemeenten afspraken gemaakt.
Sociaal domein/Jeugd Gemeenten en Rijk hebben een principe-akkoord bereikt over het financiële kader voor de Hervormingsagenda Jeugd. De agenda, waar ook jeugdhulpaanbieders, professionals en cliëntorganisaties aan meewerken, moet concrete maatregelen opleveren die leiden tot een kwalitatief en financieel houdbaar jeugdstelsel. Het	De belangrijkste opgaven voor Kapelle: • Verbinding binnen het sociaal domein • Sterke teams, toegang • Terugdringen administratieve lasten

Onderwerp en toetsingsaspect	Gemeente Kapelle
ingroeipad voor de besparing is verzacht. Daarnaast laat het kabinet de extra besparing in 2024 vervallen. Hierdoor komt extra geld ter beschikking voor jeugdzorg in 2024 en 2025.	Regionalisering en landelijke inkoop Van gemeenten wordt verwacht dat zij door laagdrempelige voorliggende voorzieningen te creëren een verschuiving in de jeugdzorg tot stand brengen.
Eigen bijdrage Wmo Het abonnementstarief in de Wmo 2015 wordt afgeschaft en in plaats daarvan wordt de inkomensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo 2015 heringevoerd, niet alleen voor de huishoudelijke hulp, maar voor alle Wmo-voorzieningen waarop het abonnementstarief nu van toepassing is. Hiervoor wordt een wetsvoorstel voorbereid. Het huidige wetsvoorstel voor invoering van de passende eigen bijdrage huishoudelijke hulp (waarvan de inwerkingtreding per 2025 werd voorzien) wordt ingetrokken. De beoogde datum van inwerkingtreding is 1 januari 2026. We ontvangen per 2025 een compensatie voor gestegen kosten als gevolg van de invoering van het abonnementstarief Wmo en een compensatie voor het terugdraaien van de eigen bijdrage huishoudelijke hulp Wmo. Daartegenover staat een korting op basis van de verwachte opbrengsten van gemeenten vanaf 2026. De korting is hoger dan de compensatie.	In de begroting is een toelichting opgenomen. Daarnaast is in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing het risico toegelicht en gekwantificeerd.
Ontwikkelingen Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid In de begroting en jaarrekening moet u rekening houden met de Wet open overheid (Woo). Dit houdt in dat u, op grond van artikel 3.5 Openbaarheidsparagraaf, in de begroting aandacht besteedt aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van deze wet en in de jaarrekening verslag doet van de uitvoering ervan, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. In de memorie van toelichting bij de Woo staat onder andere dat met dit artikel beoogd wordt een impuls te geven aan de actieve openbaarheid door voor te schrijven dat bestuursorganen in hun begroting en verantwoordingsverslag aan moeten geven hoe zij rekening houden met de bepalingen uit de Woo. Dat geldt zowel voor de actieve als voor de passieve openbaarmakingen op grond van de Woo. Deze verplichting geldt al voor de jaarrekening 2022 en de begroting 2024. De openbaarheidsparagraaf Woo dient in de begroting en jaarrekening te worden opgenomen via een afzonderlijke paragraaf, zoals de in artikelen 9 en 26 van het BBV genoemde paragrafen. Bij de eerstvolgende wijziging zal het BBV hierop worden aangepast.	In de paragraaf bedrijfsvoering is een toelichting opgenomen.
Actualisering Notities De commissie BBV werkt verder aan een aanpassing van de notitie grondbeleid in het kader van de Omgevingswet. Vooruitlopend op de vaststelling en publicatie van de geactualiseerde notitie heeft de commissie besloten de voorwaarden waaronder sprake is van warme gronden, zoals beschreven in hoofdstuk 4.2 van deze notitie, aan te passen. Deze wijziging is ingegaan met ingang van de jaarrekening 2022.	Voor Kapelle geen bijzonderheden.
Specifieke onderwerpen	

Onderwerp en toetsingsaspect	Gemeente Kapelle
Omgevingswet De inwerkingtreding van de Omgevingswet is nu vastgesteld op 1 januari 2024. In onze voorgaande begrotingscirculaires hebben wij dit onderwerp al uitgebreid toegelicht en daarbij geattendeerd op de financiële gevolgen voor uw gemeente. Over het algemeen geven gemeenten aan dat ze inmiddels zijn voorbereid op de invoering van de Omgevingswet. Wij gaan ervan uit dat de gemeente in de begroting 2024 zo goed en betrouwbaar als mogelijk in beeld brengt wat de gevolgen zijn voor de opbrengsten van leges, zowel wat betreft aantallen als wat betreft de leges per vergunning. Uitgangspunt is dat de Omgevingswet budgetneutraal kan worden ingevoerd in een periode van 10 jaar. In interbestuurlijk verband is afgesproken dat naar oplossingen zal worden gezocht voor financiële knelpunten.	De taken die voortkomen uit de Omgevingswet en de Wkb worden in 2024 nauwlettend gemonitord. Hiermee worden cijfers verkregen waarmee een betere inschatting kan worden gegeven in kosten, uitgaven en inzet capaciteit. De legestabel van 2024 wordt opgesteld met de kennis van 2023. Indien medio 2024 blijkt dat de leges niet in verhouding staan met het werk qua kostendekkendheid, kan een tussentijdse wijziging van de legestabel worden overwogen.
Investeringsbudgetten Bij onze beoordeling van de jaarrekeningen 2021 constateerden wij, dat een deel van de voor investeringsprojecten beschikbaar gestelde budgetten niet besteed zijn. Ook worden meer dan voorheen budgetten doorgeschoven naar een later begrotingsjaar. Daarvoor zijn verschillende redenen te noemen die niet altijd binnen de invloedsfeer van uw gemeente liggen. Daarbij kan gedacht worden aan de arbeidsmarktkrapte, het niet beschikbaar zijn van materialen en oplopende kosten van energie en materiaal. Ook blijkt in de praktijk dat bijvoorbeeld een publiek – private samenwerking ingewikkelder en tijdrovender is dan vooraf ingeschat. Wij vragen dan ook nadrukkelijk uw aandacht voor de realiteit van uw inschattingen bij het ramen van nieuw beleid en investeringen.	Projecten worden qua planning en kosten dusdanig opgesteld dat zij realistisch en uitvoerbaar zijn. Hierbij wordt rekening gehouden met beschikbare menskracht en materialen. Ook zal voor zover mogelijk voor langdurige projecten energiekosten en materiaalkosten ruim worden begroot.
Aanvullende begrotingscirculaire 2024 (Super) dividend ZEH De Zeeuwse Energie Houdster Maatschappij (ZEH) is voornemens de komende jaren dividend uit te keren. De huidige prognoses gaan uit van bedragen die in de honderden miljoenen euro's lopen. De hoogte van het dividend is echter afhankelijk van de ontwikkelingen op de energiemarkten, bij dalende prijzen dalen ook de prognoses van het uit te keren dividend. Omdat de prijzen op de energiemarkten sterk fluctueren adviseren wij, conform het voorzichtigheidsbeginsel, het dividend pas te begroten wanneer duidelijk is wat de werkelijke dividenduitkering is (realisatieprincipe). De dividenduitkering kan alleen opgenomen worden als incidenteel dekkingsmiddel.	Vooralsnog is geen rekening gehouden met een (super)dividend ZEH.
Dividend GBE Aqua B.V. GBE Aqua B.V. is voornemens om structureel € 10 miljoen in 2023 tot € 14 miljoen in 2027 aan dividend uit te keren. Hierover is een ambtelijke informatiebijeenkomst (11 mei jl.) geweest. Gemeenten zijn door Dhr. B. van der Kamp (bestuurder-directeur GBE Aqua B.V.) bijgepraat. Deze dividenden kunnen structureel begroot worden in de begroting 2024- 2027. Voorzichtigheidshalve wordt geadviseerd om hierbij uit te gaan van het minimale bedrag van € 10 miljoen voor de jaren 2024-2027. Jaarlijks kan dan op basis van de nieuwste prognoses de raming meerjarig worden aangepast.	Dividend GBE Aqua is in de begroting verwerkt volgens de laatst opgegeven prognoses (uit 2023).

Onderwerp en toetsingsaspect	Gemeente Kapelle																				
Beoordeling begroting 2024 in relatie tot een niet sluitende meerjarenraming Als de begroting 2024 structureel en reëel in evenwicht is wordt er geen preventief begrotingstoezicht ingesteld. Alleen in het geval dat de begroting 2024 niet in evenwicht is, zal de gemeente via de meerjarenraming 2025-2027 moeten aantonen dat het evenwicht uiterlijk in 2027 weer tot stand wordt gebracht. Omdat de algemene uitkering uit het gemeentefonds voor 2024 naar de aard van de raming als structureel dekkingsmiddel wordt aangemerkt zal het door de VNG omschreven ‘ravijnjaar 2026’ geen rol spelen in ons oordeel over de begroting 2024. Er zal/kan dus geen preventief toezicht worden ingesteld als een gemeente een sluitende begroting 2024 vaststelt ook al laat de meerjarenraming door het ‘ravijnjaar’ vanaf 2026 wel een tekort zien. Vanzelfsprekend zal de gemeente wel tijdig moeten anticiperen als er onverhoopt geen oplossing voor het ‘ravijnjaar’ komt om te voorkomen dat er voor de begroting 2026 wel preventief toezicht moet worden ingesteld.	Advies VNG is overgenomen. Begroting 2024 en 2025 zijn sluitend. De jaren 2026 en 2027 zijn reëel geraamd.																				
Afspraken klimaat- en energiebeleid in de meerjarenraming De richtlijnen over klimaat- en energiebeleid en jeugdmiddelen zijn in nauw overleg met BZK en de VNG opgesteld. In IPO-verband hebben alle provincies ingestemd met deze richtlijnen.	De middelen voor Klimaat- en energiebeleid en jeugd zijn als structurele baten verwerkt in de begroting. <table><tr><th></th><th>2024</th><th>2025</th><th>2026</th><th>2027</th></tr><tr><td>Klimaat</td><td></td><td></td><td>274</td><td>274</td></tr><tr><td>Jeugd</td><td></td><td></td><td>496</td><td>457</td></tr><tr><td>Totaal</td><td></td><td></td><td>770</td><td>731</td></tr></table>		2024	2025	2026	2027	Klimaat			274	274	Jeugd			496	457	Totaal			770	731
	2024	2025	2026	2027																	
Klimaat			274	274																	
Jeugd			496	457																	
Totaal			770	731																	

Beleidsindicatoren

De beleidsindicatoren zijn wettelijk voorgeschreven in de “regeling beleidsindicatoren gemeenten”. Deze zijn toegevoegd aan de bijlage en zijn verder terug te vinden op waarstaatjegemeente.nl. De beschikbare omschrijvingen en de meest recente data zijn op 5 september 2023 van dit dataplatform overgenomen. Als er door de bronhouder geen relevante gegevens kunnen worden verstrekt is in de tabel met een * aangegeven dat de gegevens niet beschikbaar zijn. Er is overigens niet altijd een verband met de opgenomen activiteit binnen de programma's.

Naam indicator	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Eenheid	Bron
Formatie	4,7	4,8	4,9	5,5	5,7	6,7	7,3	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens
Bezetting	4,6	4,7	4,8	5,3	5,4	6,1	6,3	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens
Apparaatskosten	€ 281	€ 301	€ 301	€ 330	€ 362	€ 393	€ 430	Kosten per inwoner	Eigen begroting
Externe inhuur	22 %	19 %	19 %	16 %	19 %	11%	9%	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen begroting
Overhead	14 %	14 %	13 %	12 %	15 %	15 %	14%	% van totale lasten	Eigen begroting
Verwijzingen Halt	16	20	29	13	11	*	*	Aantal per 1.000 jongeren	Stichting Halt
Misdrijven - Winkeldiefstallen	0,8	0,8	0,8	1,2	0,4	*	*	Aantal per 1.000 inwoners	CBS - Diefstallen
Misdrijven - Gewelddsmisdrijven	2,0	3,1	2,0	1,6	2,3	*	*	Aantal per 1.000 inwoners	CBS - Criminaliteit
Misdrijven - Diefstallen uit woning	1,6	0,8	0,4	0,8	1,2	*	*	Aantal per 1.000 inwoners	CBS - Diefstallen
Misdrijven - Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	4,3	5,1	4,7	3,9	3,1	*	*	Aantal per 1.000 inwoners	CBS - Criminaliteit
Functiemenging	49,3	49,0	48,8	48,2	49,3	*	*	%	CBS BAG/LISA - bewerking ABF Research
Vestigingen (van bedrijven)	165,5	174,4	178,5	181,7	190,8	*	*	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	LISA
Absoluut verzuim	0	0	0	0	0	*	*	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO/Ingrado
Relatief verzuim	49	62	23	30	46	*	*	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO/Ingrado
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	1,4	1,0	1,1	2,1	*	*	*	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	DUO/Ingrado
Niet-sporters	*	*	51,4	*	*	*	*	%	Gezondheidsmonitor

Naam indicator	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Eenheid	Bron
Banen	663,6	662,8	669,1	653,2	677,5	*	*	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	CBS Bevolkingsstatistiek
Jongeren met een delict voor de rechter	-	1	1	1	*	*	*	% 12 t/m 21 jarigen	CBS Jeugd
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	3	4	3	3	*	*	*	% kinderen tot 18 jaar	CBS Jeugd
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	1	0	1	0	*	*	*	% 16 t/m 22 jarigen	CBS Jeugd
Netto arbeidsparticipatie	73,0	73,1	72,7	74,5	75,2	*	*	% van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking	CBS - Arbeidsdeelname
Personen met een bijstandsuitkering	132,1	120,9	171,1	133,5	*	*	*	Aantal per 10.000 inwoners	CBS - Participatiewet
Lopende re-integratievoorzieningen	203,8	152,7	154,1	127,1	*	*	*	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	CBS - Participatiewet
Jongeren met jeugdhulp	11,3	11,4	11,9	13,3	13,9	*	*	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS Jeugd
Jongeren met jeugdbescherming	0,9	1,0	0,9	1,3	1,4	*	*	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS Jeugd
Jongeren met jeugdreclassering	0	0	0	*	*	*	*	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS Jeugd
Cliënten met maatwerkarrangement Wmo	660	680	730	750	730	*	*	Aantal per 10.000 inwoners	CBS Monitor Soc. Domein
Omvang huishoudelijk restafval	126	121	131	126	*	*	*	kg/inwoner	CBS statistiek Huishoudelijk afval
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit	36,1	42,3	48,8	44,7	*	*	*	%	Berekening waarstaatjegemeente.nl
Gemiddelde WOZ waarde	231	241	251	265	*	*	*	x € 1.000	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken
Nieuw gebouwde woningen	6,4	9,7	10,0	8,6	4,9	*	*	Aantal per 1.000 woningen	Basisregistraties adressen en gebouwen - bewerking ABF Research
Demografische druk	81,8	82,7	82,6	83,4	84,1	83,9	*	%	CBS - Bevolkingsstatistiek
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	615	614	650	694	740	759	*	€	COELO, Groningen

Naam indicator	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Eenheid	Bron
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	757	755	782	819	871	883	*	€	COELO, Groningen

Omschrijving:

- **Formatie:** de toegestande formatie van het ambtelijk apparaat voor het begrotingsjaar.
- **Bezetting:** de werkelijk aanwezige aantal medewerkers voor het begrotingsjaar 2024. Peildatum medio juli 2023.
- **Apparaatkosten:** Betreffen alle personele en materiele kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.
Externe inhuur: Het inzetten van personele capaciteit en deskundigheid, zonder dat daar een arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen organisatie en de daarbij ingezette personen aan ten grondslag ligt. Omvang huishoudelijk restafval. Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.
- **Overhead:** Uitgebreide toelichting is opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering.
- **Verwijzingen Halt:** Het aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 t/m 17 jaar. Jongeren van 12 t/m 17 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.
- **Misdrijven – Winkeldiefstallen:** Beschrijving ontbreekt op waarstaatjegemeente.nl
- **Misdrijven – Gewelddismisdrijven:** Het aantal gewelddismisdrijven. Voorbeeld van gewelddismisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
- **Misdrijven – Diefstallen uit woningen:** Beschrijving ontbreekt op waarstaatjegemeente.nl
- **Misdrijven – Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte):** Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven.
- **Functiemenging:** De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen woningen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
- Vestigingen (van bedrijven). Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.
- **Absoluut verzuim:** Het aantal leer- of kwalificatieplichtige jongeren dat absoluut verzuimer is (geweest) gedurende het schooljaar: de jongere is niet ingeschreven bij een onderwijsinstelling en beschikt niet over een vrijstelling.
- **Relatief verzuim:** Het relatieve aantal leer- of kwalificatieplichtige jongeren zonder vrijstelling dat langer dan 4 opeenvolgende weken niet ingeschreven was op school.
- **Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers):** Vsv'ers zijn jongeren van 12 tot 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten. Een startkwalificatie is een havo of vwo diploma of minimaal een mbo-2 diploma. Het vsv-percentage staat voor het aantal vsv'ers als percentage van het aantal onderwijsdeelnemers die aan het begin van het schooljaar ingeschreven staan.
- **Niet-Sporters:** Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.

- **Banen:** Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.
- **Jongeren met een delict voor de rechter:** Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.
- **Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin:** Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.
- **Achterstand onder jeugd- Werkloze jongeren:** Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.
- **Netto arbeidsparticipatie:** Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van van de (potentiële) beroepsbevolking.
- **Personen met een bijstandsuitkering:** Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.
- **Lopende re-integratievoorzieningen:** Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
- **Jongeren met jeugdhulp:** in % van alle jongeren tot 18 jaar, per 1 januari. Hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014), en in natura door de zorgaanbieder is geleverd. PGB gefinancierde hulp en zorg valt hier dus buiten. Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders. Zorg in Natura wordt direct vergoed aan de zorgverlener zonder tussenkomst van de zorggebruiker. In het kader van de jeugdzorg betekent dit dat de hulp rechtstreeks door de gemeente wordt vergoed. Persoonsgebonden budget (PGB) is een geldbedrag waarmee de zorggebruiker zelf zorg, begeleiding, hulp, hulpmiddelen of voorzieningen in kan kopen. Deze wordt verstrekt via de Sociale verzekeringsbank (SVB) maar is ook afkomstig van de gemeente.
- **Jongeren met jeugdbescherming:** in % van alle jongeren tot 18 jaar, per 1 januari. Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan 'onder toezicht gesteld' of 'onder voogdij geplaatst'.
- **Jongeren met jeugdreclassering:** in % van alle jongeren in de leeftijd van 12 tot 23 jaar, per 1 januari. Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie of leerplichtambtenaar in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder de overtreding of het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 22 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door de kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart.
- **Clënten met een maatwerkarrangement WMO:** Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.
- **Percentage hernieuwbare elektriciteit:** Beschrijving ontbreekt op waarstaatjegemeente.nl
- **Gemiddelde WOZ waarde:** De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
- **Nieuw gebouwde woningen:** Nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties.
- **Demografische druk:** Het aantal personen van 0 tot 20 jaar én 65 jaar of ouder per honderd personen van 20 tot 65 jaar.

- **Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden:** Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
- **Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden:** Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

De omschrijvingen en gegevens zijn verkregen via het dataplatform Waarstaatjegemeente op 21 september 2022. De beschikbare omschrijvingen en de meest recente data zijn overgenomen. Als er door de bronhouder geen relevante gegevens kunnen worden verstrekt is in de tabel met een * aangegeven dat de gegevens niet beschikbaar zijn.

Bijlagen

Begroting per taakveld

	Lasten	Baten	Totaal
0.1 Bestuur	1.206	0	1.206
0.2 Burgerzaken	378	-152	226
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	393	-307	87
0.4 Overhead	5.871	-267	5.604
0.5 Treasury	954	-1.190	-236
0.61 OZB woningen	104	-2.383	-2.279
0.62 OZB niet-woningen	0	-477	-477
0.63 Parkeerbelasting	0	0	0
0.64 Belastingen overig	0	0	0
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	0	-24.321	-24.321
0.8 Overige baten en lasten	0	0	0
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	57	0	57
0.10 Mutaties reserves	0	-1.469	-1.469
0. Bestuur en ondersteuning	8.963	-30.565	-21.602
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.013	0	1.013
1.2 Openbare orde en veiligheid	419	0	419
1. Veiligheid	1.432	0	1.432
2.1 Verkeer en Vervoer	2.556	-136	2.420
2.2 Parkeren	0	0	0
2.3 Recreatieve havens	34	-69	-35
2.4 Economische havens en waterwegen	0	0	0
2.5 Openbaar vervoer	0	0	0
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	2.590	-206	2.384
3.1 Economische ontwikkeling	73	0	73
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	270	-266	4
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	60	-12	48
3.4 Economische promotie	240	-428	-188
3. Economie	644	-706	-62

	Lasten	Baten	Totaal
4.1 Openbaar basisonderwijs	28	0	28
4.2 Onderwijshuisvesting	1.066	-295	771
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	579	-99	480
4. Onderwijs	1.673	-394	1.279
5.1 Sportbeleid en activering	483	-74	408
5.2 Sportaccommodaties	1.927	-783	1.144
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	203	-4	200
5.4 Musea	138	0	138
5.5 Cultureel erfgoed	118	-5	113
5.6 Media	382	0	382
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	1.406	-90	1.316
5. Sport, cultuur en recreatie	4.657	-956	3.701

	Lasten	Baten	Totaal
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	2.935	-1.807	1.128
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	815	-1	814
6.3 Inkomensregelingen	2.219	-1.470	749
6.4 WSW en beschut werk	285	0	285
6.5 Arbeidsparticipatie	357	-84	274
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	633	0	633
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	1.344	-80	1.264
6.71b Begeleiding (WMO)	1.497	0	1.497
6.71c Dagbesteding (WMO)	14	0	14
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	0	0
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	216	0	216
6.72a Jeugdhulp begeleiding	681	0	681
6.72b Jeugdhulp behandeling	618	0	618
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	149	0	149
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	257	0	257
6.73a Pleegzorg	303	0	303
6.73b Gezinsgericht	24	0	24
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	475	0	475
6.74a Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	948	0	948
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	366	0	366
6.74c Gesloten plaatsing	93	0	93
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0
6.81a Beschermd wonen (WMO)	0	0	0
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	0	0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0
6.82b Jeugdreclassering	75	0	75
6.82a Jeugdbescherming	201	0	201
6. Sociaal domein	14.507	-3.441	11.065

	Lasten	Baten	Totaal
7.1 Volksgezondheid	1.082	-79	1.004
7.2 Riolering	1.611	-1.942	-331
7.3 Afval	1.453	-1.710	-257
7.4 Milieubeheer	823	-449	373
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	341	-302	40
7. Volksgezondheid en milieu	5.310	-4.482	828
8.1 Ruimte en leefomgeving	291	-88	203
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	2.098	-2.100	-2
8.3 Wonen en bouwen	1.223	-891	333
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	3.612	-3.079	534
Totaal	43.388	-43.829	-441